

- rozhodnutí České národní banky č.j. 2023/155575/650 ze dne 8. prosince 2023, sp.zn. Sp/2021/214/573

V Praze dne 8. prosince 2023
Č. j. 2023 / 155575 / 650
Ke sp.zn. Sp/2021/214/573
Počet stran: 65

ROZHODNUTÍ

Česká národní banka (dále také jen „správní orgán“) jako orgán dohledu nad finančním trhem podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, orgán dohledu v oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů podle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), rozhodla v řízení vedeném podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „přestupkový zákon“) se společností PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO: 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 - Nové Město, zastoupenou [REDAKCE], advokátem, společníkem [REDAKCE], [REDAKCE], zapsaným pod ev. číslem ČAK [REDAKCE], se sídlem [REDAKCE], [REDAKCE], zahájeném dne 20. 1. 2022 vydáním příkazu č. j. 2022/6335/570, takto:

A.

Společnost PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO: 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 - Nové Město, se uznává vinnou, že

- i) **v období od 1. 10. 2018 do 30. 11. 2020 nezavedla a neudržovala postupy a pravidla pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, které by zajišťovaly řádné poskytování spotřebitelského úvěru, když**

při poskytování produktu Pojištěná půjčka:

- a) **v období od 15. 2. 2019 do 14. 6. 2020 neměla zavedena přiměřená pravidla a postupy pro posuzování schopnosti spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když jí její pravidla a postupy umožňovaly akceptovat jako dostatečné pro posouzení úvěruschopnosti časově omezené příjmy v podobě rodičovského příspěvku, mzdy pocházející ze zaměstnaneckého poměru na dobu určitou a příjmu od personální agentury, vyplácené po dobu kratší, než byla doba splácení úvěru,**
- b) **v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 neměla zavedena přiměřená pravidla a postupy pro ověřování výdajů spotřebitele, když jí její pravidla a postupy umožňovaly vycházet z částek, které sama pevně stanovila, nebo z údaje o vyšší výdajů deklarovaných spotřebitelem,**
- c) **v období od 1. 10. 2018 do 13. 7. 2020 při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházela ze skutečné výše výdajů spotřebitele,**

a při poskytování produktu Rzdva půjčka:

- d) v období od 1. 10. 2018 do 23. 9. 2020 neměla zavedena přiměřená pravidla a postupy pro ověřování výdajů spotřebitele, když jí její pravidla a postupy umožňovaly vycházet z údaje o výši výdajů deklarovaných spotřebitelem nebo z částek, které pevně stanovila,
- e) v období od 1. 10. 2018 do 23. 9. 2020 při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházela ze skutečné výše výdajů spotřebitele,

ii) ve všech úvěrových případech z celkového vzorku 35 úvěrových případů, a to u smlouvy č. [REDACTED] ze dne 2. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 3. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 18. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 4. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 9. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 15. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 12. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 13. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 14. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 12. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 11. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 19. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 25. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 28. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 27. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 6. 3. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 10. 3. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 16. 3. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 5. 7. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 13. 7. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 27. 7. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 2. 8. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 19. 8. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 2. 9. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 18. 9. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 3. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 6. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 24. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 17. 8. 2020 a smlouvy č. [REDACTED] ze dne 23. 9. 2020, poskytla spotřebitelské úvěry, aniž před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru řádně posoudila úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací, když

při poskytování produktu Pojištěná půjčka z celkového vzorku 27 úvěrových případů:

- a) v 5 úvěrových případech řádně neposoudila schopnost spotřebitelů splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když akceptovala časově omezené příjmy v podobě rodičovského příspěvku, mzdy pocházející ze zaměstnaneckého poměru na dobu určitou a příjmu od personální agentury, přičemž doba splácení poskytnutého úvěru přesahovala dobu vyplácení uvedeného příjmu,
- b) ve 25 úvěrových případech neověřila výdaje spotřebitele, když neměla k dispozici žádný doklad o výdajích spotřebitele,
- c) v 8 úvěrových případech, u nichž bylo prověřeno využití údajů z úvěrového registru NRKI, bez odůvodnění nezohlednila dostupné údaje o závazcích spotřebitelů uvedených v registru NRKI, ačkoli tyto údaje měla k dispozici,
- d) v 1 úvěrovém případě ze 2 úvěrových případů, ve kterých měla k dispozici výpis z účtu spotřebitele, bez odůvodnění neověřila výši závazků plynoucí z výpisu z účtu, když vycházela pouze z údajů, které spotřebitel uvedl v žádosti o úvěr,
- e) v 8 úvěrových případech z 9 úvěrových případů, u nichž byl prověřen způsob výpočtu koeficientu volných zdrojů, nevycházela při výpočtu koeficientu volných zdrojů ze skutečné výše výdajů,

a při poskytování produktu Razdva půjčka z celkového vzorku 8 úvěrových případů:

- f) v 1 úvěrovém případě řádně neposoudila schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když akceptovala časově omezený příjem v podobě rodičovského příspěvku, přičemž doba splácení poskytnutého úvěru přesahovala dobu vyplácení uvedeného příjmu,
 - g) v 1 úvěrovém případě řádně neposoudila schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když neověřila pravidelnost příjmu spotřebitele, neboť vycházela pouze z dokladu o příjmu za 1 měsíc,
 - h) v 8 úvěrových případech neověřila výdaje spotřebitelů, když vycházela z údajů deklarovaných spotřebitelem v žádosti o úvěr nebo z částek, které pevně stanovila,
 - i) v 8 úvěrových případech při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházela ze skutečné výše výdajů spotřebitele,
- iii) v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 při poskytování spotřebitelských úvěrů neinformovala spotřebitele o vzniku přeplatku, vrácení přeplatku podmiňovala písemnou žádostí spotřebitele o jeho vratku, úhradou poplatku ve výši 100 Kč a minimální výši přeplatku 150 Kč,

t e d y p o r u š i l a

- ad (i) ustanovení § 15 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 15 odst. 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru a ustanovením § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru,
- ad (ii) ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 86 odst. 2 a § 84 odst. 2 věta třetí zákona o spotřebitelském úvěru,
- ad (iii) ustanovení § 76 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru,

č í m ž s e d o p u s t i l a

- ad (i) přestupku nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru,
- ad (ii) přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru,
- ad (iii) přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 153 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru,

z a c o ž s e j í u k l á d á

podle ustanovení § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru pokuta ve výši 4 000 000 Kč (slovy: čtyři miliony korun českých). Pokutu je společnost PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO: 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 - Nové Město, povinna zaplatit do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet Celního úřadu pro hlavní město Prahu, který je vedený u České národní banky, č. 3754-67724011/0710, konstantní symbol 1148, variabilní symbol identifikační číslo plátce.

B.

Společnosti PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO: 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 - Nové Město, se podle ustanovení § 95 odst. 1 přestupkového zákona a podle ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu ve vazbě na ustanovení § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení ve znění vyhlášky 112/2017 Sb., ukládá náhrada nákladů řízení ve výši 1 000 Kč (slovy: jeden tisíc korun českých). Náhrada nákladů řízení je splatná do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet České národní banky, č. 115-69193891/0710, konstantní symbol 1148, variabilní symbol je identifikační číslo plátce.

A.

ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ O ULOŽENÍ SANKCE

A. Identifikace účastníka řízení

1. Společnost PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 - Nové Město (dále jen „účastník řízení“) vznikla dne 5. 12. 1994 a je zapsána v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 2892. Předmětem podnikání účastníka řízení je dle zápisu v obchodním rejstříku od 20. 5. 2014 mj. poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru. V období roku 2001 až 2014 měl zapsán jako předmět podnikání poskytování úvěrů a půjček z vlastních zdrojů.¹
2. Účastník řízení je od udělení oprávnění dne 11. 5. 2018 nebankovním poskytovatelem spotřebitelského úvěru ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru.² Ke dni zahájení kontroly, tj. k 20. 10. 2020, měl účastník řízení v seznamu regulovaných a registrovaných subjektů vedeném Českou národní bankou zapsáno 25 samostatných zprostředkovatelů³ a 151 vázaných zástupců.
3. Účastník řízení v rozhodném období nabízel spotřebitelům dva produkty, a to *Pojištěnou půjčku a Razdva půjčku*. Tyto produkty účastník řízení nabízí dosud, s odlišnými parametry (maximální výše úvěru, možnosti splatnosti).
4. *Pojištěná půjčka* je bezúčelový spotřebitelský úvěr, který byl v rozhodném období nabízený⁴ ve výši do 150 000 Kč se splatností 12, 18, 24, 30, 36, 42, nebo 48 měsíců⁵ v pravidelných měsíčních splátkách s úrokem od 54,82 % p.a. až do 81,49 % p.a.⁶ Výše

¹ Vyplývá z výpisu z obchodního rejstříku na č. 1. 1 – 2 správního spisu.

² Č. 1. 3 správního spisu.

³

⁴ Dle údajů dostupných na internetové stránce <https://www.proficredit.cz/>, resp. <https://www.pojistenapujicka.cz/> v kalkulačce úvěru.

⁵ V dokumentu *Informace pro Klienty poskytované Poskytovatelem úvěru* dostupném v době kontroly na <https://www.proficredit.cz/uzitecne/dokumenty-ke-stazeni> byla uvedena výše poskytovaného úvěru až 166 000 Kč a splatnost až 54 nebo 60 měsíců. Podle předloženého přehledu smluv o úvěru uzavřených v období od 1. 1. 2020 do 15. 10. 2020 poskytl účastník řízení 56 Pojištěných půjček s kratší splatností.

⁶ Dle informací sdělených účastníkem řízení v korespondenci přijaté správním orgánem dne 10. 3. 2021 pod č. j. 2021/026752/CNB/650 poskytoval účastník řízení (i) v období od 1. 1. 2020 do 30. 4. 2020 úvěr Pojištěná půjčka ve výši 5 000 – 166 000 Kč s úrokovou sazbou od 49,90 % p.a. do 102,91 % p.a., (ii) v období od 1. 5. 2020 do 21. 6. 2020 ve výši 10 000 – 50 000 Kč s úrokovou sazbou od 59,83 % p.a. do 238,09 % p.a., (iii)

úrokové sazby závisela na výši úvěru a zvolené délce splácení. Součástí této půjčky je možnost sjednat pojištění schopnosti splácet a možnost bezplatného odložení až 3 měsíčních splátek.⁷ Tento úvěr lze sjednat prostřednictvím internetových stránek www.proficredit.cz nebo www.pojistenapujcka.cz, případně lze prostřednictvím kontaktního centra účastníka řízení vyjádřit zájem o spotřebitelský úvěr, kdy spotřebitel uvede své kontaktní údaje⁸ a následně je kontaktován vázaným zástupcem účastníka řízení, který s ním vyplní žádost o úvěr.

5. Účastník řízení na internetových stránkách <https://www.proficredit.cz/> uváděl reprezentativní příklad spotřebitelského úvěru **Pojištěná půjčka**: „*Úvěr v celkové výši 40 000 Kč (nejčastější půjčka), splatnost 36 měsíců, měsíční splátka 2 414 Kč, celková splatná částka 86 904 Kč, pevná úroková sazba činí 59,87 % p.a. a RPSN činí 79,36 %. Splátka neobsahuje žádné poplatky za doplňkové služby.*“
6. **Razdva půjčka** je bezúčelový spotřebitelský úvěr poskytovaný výhradně on-line prostřednictvím internetových stránek www.razdvapujcka.cz. Účastník řízení zde v rozhodném období nabízel⁹ spotřebitelské úvěry ve výši do 150 000 Kč se splatností 1, 3, 6, 9, 12, 18, 24, 30, 36, 42, 48 měsíců,¹⁰ a to v závislosti na celkové výši daného úvěru, v pravidelných měsíčních splátkách s úrokem od 28,61 % p.a. do 118,63% p.a.¹¹ Výše úrokové sazby závisela na výši úvěru a zvolené délce splácení. Ve smlouvě o úvěru pak bylo možné sjednat právo spotřebitele na úplatný či bezúplatný odklad splátek.¹² U tohoto typu úvěru účastník řízení rovněž v některých případech na základě svého rozhodnutí poskytoval bezúročné úvěry splatné v jediné platbě.¹³
7. Účastník řízení i k produktu **Razdva půjčka** uváděl na internetových stránkách <https://www.razdvapujcka.cz/> reprezentativní příklad: „*Úvěr v celkové výši 35 000 Kč, doba trvání spotřebitelského úvěru 36 měsíců, měsíční splátka 1 483 Kč, celkem zaplatíte částku 53 388 Kč. Pevná zápůjční úroková sazba 29,85 % p.a., RPSN 34,30 %. Splátka neobsahuje žádné poplatky za doplňkové služby.*“
8. U obou výše uvedených typů úvěru byl možný souběh, přičemž o další úvěr mohl spotřebitel požádat 6 měsíců po uzavření poslední smlouvy o úvěru a celkem mohl mít u účastníka řízení 3 souběžné spotřebitelské úvěry. Účastník řízení vzhledem k první vlně pandemie COVID-19 v období od 24. 3. 2020 do 1. 6. 2020 neposkytoval žádné spotřebitelské úvěry.¹⁴

v období od 22. 6. 2020 do 10. 8. 2020 ve výši 10 000 – 100 000 Kč s úrokovou sazbou od 59,80 % p.a. do 91,81 % p.a. a (iv) v období od 11. 8. 2020 do 20. 10. 2020 ve výši 10 000 – 100 000 Kč s úrokovou sazbou od 29,83 % p.a. do 131,36 % p.a.

⁷ Dle informací dostupných na stránkách <https://www.proficredit.cz/uzitecne/casto-kladene-dotazy>.

⁸ Při žádosti prostřednictvím kontaktního centra uvede spotřebitel také specifikaci svého požadavku.

⁹ Dle údajů dostupných na internetové stránce www.razdvapujcka.cz v kalkulačce úvěru.

¹⁰ V dokumentu *Informace pro Klienty poskytované Poskytovatelem úvěru* dostupném v době kontroly na <https://www.razdvapujcka.cz/vse-o-pujcce/dokumenty-ke-stazeni> byla výše poskytovaného úvěru uváděna již od 3 000 Kč a splatnost byla uvedena na konkrétních příkladech: „*U úvěru o celkové výši 3.000,- Kč, činí možná doba trvání úvěru 1 měsíc. U úvěru o celkové výši 5.000,- Kč, činí doba trvání úvěru 1, 3, 6, 9 měsíců. U úvěru o celkové výši 10.000,- Kč, činí doba trvání úvěru 1, 3, 6, 9, 12, 18, 24 měsíců. U úvěru o celkové výši 100.000,- Kč, činí doba trvání úvěru 18, 24, 30, 36, 42, 48 měsíců.*“

¹¹ Dle informací sdělených účastníkem řízení v korespondenci přijaté správním orgánem dne 10. 3. 2021 pod č. j. 2021/026752/CNB/650 poskytoval účastník řízení (i) v období od 1. 1. 2020 do 31. 1. 2020 úvěr Razdva půjčka ve výši 5 000 – 100 000 Kč s úrokovou sazbou od 4,79 % do 94,66 % p.a., (ii) v období od 1. 2. 2020 do 2. 6. 2020 úvěr ve výši 5 000 – 150 000 Kč s úrokovou sazbou od 4,79 % p.a. do 94,66 % p.a., (iii) v období od 3. 6. 2020 do 1. 7. 2020 ve výši 10 000 – 50 000 Kč s úrokovou sazbou od 39,65 % p.a. do 118,67 % p.a., (iv) v období od 2. 7. 2020 do 12. 8. 2020 ve výši 10 000 – 75 000 Kč s úrokovou sazbou 29,74 % p.a. do 118,68 % p.a. a (v) v období od 13. 8. 2020 do 20. 10. 2020 ve výši 10 000 – 100 000 Kč s úrokovou sazbou od 29,74 % p.a. do 118,68 % p.a.

¹² Str. 3 dokumentu *Informace pro Klienty poskytované Poskytovatelem úvěru* dostupného v době kontroly na <https://www.razdvapujcka.cz/vse-o-pujcce/dokumenty-ke-stazeni>.

¹³ Str. 4 dokumentu *Informace pro Klienty poskytované Poskytovatelem úvěru* dostupného v době kontroly na <https://www.razdvapujcka.cz/vse-o-pujcce/dokumenty-ke-stazeni>.

¹⁴ Poslední úvěr dle seznamu smluv byl poskytnut dne 23. 3. 2020 a poté až 2. 6. 2020.

B. Postup před zahájením přestupkového řízení

9. Správní orgán zahájil dne 20. 10. 2020¹⁵ u účastníka řízení kontrolu zaměřenou na dodržování povinností při výkonu činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru, zejména pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele (dále jen „kontrola“).
10. O provedené kontrole byl dne 22. 3. 2021 pořízen protokol o kontrole č. j. 2021/030384/CNB/650¹⁶ (dále jen „protokol o kontrole“), jehož stejnopis byl účastníkovi řízení doručen dne 22. 3. 2021.¹⁷
11. Účastník řízení podal dne 20. 4. 2021¹⁸ proti protokolu o kontrole námitky,¹⁹ které byly vyřízeny dne 19. 5. 2021 tak, že dvěma námitkám bylo částečně vyhověno a ostatní námitky byly zamítnuty.²⁰ Rozhodnutí o námitkách bylo účastníkovi řízení doručeno dne 20. 5. 2021.²¹

C. Průběh přestupkového řízení

12. Správní orgán zahájil s účastníkem řízení přestupkové řízení dne 20. 1. 2022 vydáním příkazu č. j. 2022/6335/570 (dále jen „příkaz“).²² Příkazem byla účastníkovi řízení podle ustanovení § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru uložena pokuta ve výši 4 000 000 Kč, a to za spáchání přestupků podle ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru, ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) téhož zákona a podle ustanovení § 153 odst. 1 písm. b) téhož zákona. Příkaz byl účastníkovi řízení doručen dne 20. 1. 2022.²³
13. Dne 28. 1. 2022 podal účastník řízení v zákonné osmidenní lhůtě proti příkazu odpor.²⁴ Účastník řízení odpor stručně odůvodnil s tím, že žádá o poskytnutí možnosti seznámit se s obsahem spisu a vyjádřit své stanovisko k řízení a podkladům. Ve smyslu ustanovení § 150 odst. 3 správního řádu tak došlo ke zrušení příkazu a správní orgán pokračoval ve vedení správního řízení.
14. Správní orgán přípisem ze dne 31. 1. 2022, č. j. 2022/11457/570, informoval účastníka řízení, že shromáždil dostatečné podklady k vydání rozhodnutí, a určil účastníkovi řízení lhůtu pro vyjádření se k podkladům rozhodnutí.²⁵ Tento přípis byl účastníkovi řízení doručen dne 31. 1. 2022.
15. Dne 15. 2. 2022 bylo správnímu orgánu doručeno oznámení o převzetí právního zastoupení účastníka řízení v přestupkovém řízení [redacted], advokátem, ev. č. ČAK [redacted], se sídlem [redacted], vykonávajícího advokacii jako

¹⁵ Na základě oznámení o zahájení kontroly, č. j. 2020/128437/CNB/650, viz příloha ke správnímu spisu, č. l. 1 (CD – složka: _Korespondence, soubor: *dorucenka_833309201_oznameni_zahajeni_kontroly.zfo*).

¹⁶ Příloha ke správnímu spisu, č. l. 1 (CD – složka: Protokol o kontrole, soubor: *2021_030384_CNB_650_Profi_Credit_Czech_Protokol_o_kontrole_FINAL.pdf*).

¹⁷ Vyplývá z doručky, viz příloha ke správnímu spisu, č. l. 1 (CD – složka: _Korespondence, soubor: *dorucenka_886182443_protokol_o_kontrole.zfo*).

¹⁸ Původní lhůta pro podání námitek stanovená na 6. 4. 2021 byla na základě žádosti účastníka řízení o její odklad prodloužena do 20. 4. 2021. Účastník řízení podal dne 20. 4. 2021 16 námitek proti protokolu o kontrole.

¹⁹ Č. j. 2021/041992/CNB/650, příloha ke správnímu spisu, č. l. 1 (CD – složka: Námitky, soubor: *2021_04_20_PCCZ_CNB_Namitky_k_protokolu_FINAL.pdf*).

²⁰ Č. j. 2021/051938/CNB/650, příloha ke správnímu spisu, č. l. 1 (CD – složka: Námitky, soubor: *2021_051938_CNB_650_Profi_Credit_Czech_Rozhodnuti_o_namitkach.pdf*). V případě dvou námitek došlo k částečnému vyhovění a byl upraven text protokolu o kontrole (viz str. 20 – 23 rozhodnutí o námitkách).

²¹ Vyplývá z doručky, viz příloha ke správnímu spisu, č. l. 1 (CD – složka: _Korespondence, soubor: *dorucenka_909234970_rozhodnuti_o_namitkach.zfo*).

²² Správní spis č. l. 4 - 49.

²³ Doručka na č. l. 50 správního spisu.

²⁴ Pod č. j. 2022/10965/570, na č. l. 51 – 53 správního spisu, včetně doručky na č. l. 54.

²⁵ Na č. l. 55 - 56 správního spisu.

společník v [REDAKCE]. Spolu s tímto oznámením správní orgán obdržel žádost o prodloužení lhůty pro vyjádření se k podkladům rozhodnutí.²⁶ Žádost o prodloužení lhůty účastník řízení prostřednictvím svého právního zástupce odůvodnil značnou obsáhlostí spisového materiálu a aktuální pandemickou situací vyvolanou onemocněním COVID-19 a souvisejících karanténních a izolačních opatření.

16. Přípisem ze dne 15. 2. 2022, č. j. 2022/16899/570, správní orgán účastníkovi řízení prostřednictvím jeho právního zástupce sdělil, že lhůtu určenou k vyjádření se k podkladům rozhodnutí prodlužuje k jeho žádosti o 10 pracovních dnů, tj. do 14. 3. 2022.²⁷
17. Účastník řízení dne 16. 2. 2022 prostřednictvím svého právního zástupce nahlédl do správního spisu, o čemž správní orgán vyhotovil protokol č. j. 2022/16902/570.²⁸
18. Dne 14. 3. 2022 bylo správnímu orgánu pod č. j. 2022/27584/570 doručeno vyjádření účastníka řízení k podkladům rozhodnutí.²⁹
19. V návaznosti na doplnění spisového materiálu správní orgán následně přípisem ze dne 18. 7. 2023, č. j. 2023/92794/570,³⁰ informoval účastníka řízení, že shromáždil dostatečné podklady k vydání rozhodnutí, a určil účastníkovi řízení lhůtu pro vyjádření se k podkladům rozhodnutí.
20. Dne 27. 7. 2023 byla správnímu orgánu doručena žádost účastníka řízení o prodloužení lhůty k vyjádření se k podkladům rozhodnutí a ke stanovení termínu nahlížení do spisu.³¹
21. Správní orgán žádosti účastníka řízení o prodloužení lhůty k vyjádření vyhověl, o čemž ho vyznamenal sdělením ze dne 28. 7. 2023, č. j. 2023/97736/570.³²
22. Dne 2. 8. 2023 účastník řízení opětovně nahlédl do správního spisu³³ a své vyjádření k podkladům rozhodnutí následně zaslal správnímu orgánu dne 5. 9. 2023.³⁴

D. K aplikované právní úpravě zákona o spotřebitelském úvěru a k posouzení promlčení

23. Odpovědnost za přešůpek se v souladu s ustanovením § 2 odst. 1 přešůpkového zákona posuzuje podle zákona účinného v době spáchání přešůpku; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, je-li to pro pachatele přešůpku příznivější. Dle ustanovení § 2 odst. 2 přešůpkového zákona platí, že přešůpek byl spáchán v době, kdy pachatel konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat, přičemž není rozhodující, kdy následek nastal nebo měl nastat. Dle ustanovení § 31 odst. 1 přešůpkového zákona platí, že promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni spáchání přešůpku, přičemž dnem spáchání přešůpku se rozumí den, kdy došlo k ukončení jednání, kterým byl přešůpek spáchán. Promlčecí doba u přešůpků, k jejich projednání je příslušná Česká národní banka, a za které je stanovena sazba pokuty s horní hranicí alespoň 1 000 000 Kč, dle ustanovení § 46e odst. 3 zákona o České národní bance, činí 5 let.³⁵

²⁶ Na č. l. 58 – 61 správního spisu.

²⁷ Na č. l. 62 – 63 správního spisu.

²⁸ Protokol o nahlížení do spisu na č. l. 65 – 69 správního spisu.

²⁹ Na č. l. 71 – 92 správního spisu.

³⁰ Na č. l. 93 - 94 správního spisu.

³¹ Na č. l. 96 - 98 správního spisu.

³² Na č. l. 99 – 100 správního spisu.

³³ Protokol o nahlížení do spisu na č. l. 103 - 108 správního spisu.

³⁴ Zaevidováno pod č. j. 2023/116315/570, na č. l. 109 - 111 správního spisu.

³⁵ Horní hranice pokuty v případě projednávaných přešůpků činí 20 000 000 Kč (viz ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 148 odst. 2 písm. b) téhož zákona, ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 154 odst. 3 písm. c) téhož zákona a ustanovení § 153 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 153 odst. 2 písm. c) téhož zákona.

24. Správní orgán uvádí, že vytýkaná jednání účastníka řízení jsou delikty dokonány a časově ohraničenými v případě přestupku ad (i) a ad (iii) dnem 30. 11. 2020 a v případě přestupku ad (ii) dnem 23. 9. 2020. Promlčecí lhůta proto počala běžet v případě přestupku ad (i) a ad (iii) dne 1. 12. 2020 a v případě přestupku ad (ii) dne 24. 9. 2020. Doručením příkazu dne 20. 1. 2022 pak došlo ve smyslu ustanovení § 32 odst. 2 přestupkového zákona k přerušení promlčecí doby.
25. Správní orgán zároveň uvádí, že povinnosti v oblasti posuzování úvěruschopnosti spotřebitele a zohledňování práv a zájmů spotřebitelů nedoznaly v zákoně o spotřebitelském úvěru od doby spáchání přestupků žádné změny, stejně jako jejich trestnost z hlediska porušení právní povinnosti pod kategorií přestupku.

E. Skutková zjištění, námitky účastníka řízení, stanovisko správního orgánu a právní kvalifikace

26. Předmětem tohoto řízení jsou kontrolou zjištěné nedostatky v oblasti posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, a to jak v rovině obecné úpravy postupů a pravidel (skutek ad A. i)), tak v rovině konkrétních případů jednotlivých spotřebitelů (skutek ad A. ii)), a dále také v oblasti jednání se spotřebitelem (skutek ad A. iii)).
27. V této části rozhodnutí správní orgán podrobným způsobem popisuje obecné postupy a pravidla účastníka řízení týkající se posuzování úvěruschopnosti spotřebitele a nedostatky v těchto postupech a pravidlech zjištěné, a rovněž konkrétní případy představující výsledek kontroly vzorku úvěrových případů, na kterých se odráží porušení účastníka řízení z obecné roviny. K jednotlivým zjištěním pak správní orgán uvádí také námitky účastníka řízení a stanovisko správního orgánu, včetně právní kvalifikace, a to vše jak u produktu Pojištěná půjčka, tak u produktu Razdva půjčka.
28. **Správní orgán před samotným popisem jednotlivých skutkových zjištění poukazuje na vysokou závažnost zjištěných pochybení účastníka řízení, když (jak bude podrobněji dále popsáno) konkrétní nedostatky byly správním orgánem zjištěny jak v obecné rovině (tedy nezavedení a neudržování postupů a pravidel pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele), tak v konkrétní rovině, kdy byly nedostatky zjištěny ve všech úvěrových případech z kontrolního vzorku (a to jak v případě kontrolního vzorku u produktu Pojištěná půjčka, tak v případě kontrolního vzorku u produktu Razdva půjčka). Z uvedeného tak vyplývá, že v žádném z úvěrových případů, které správní orgán kontroloval, neposoudil účastník řízení řádně úvěruschopnost spotřebitele. V několika případech přitom došlo zcela zjevně k předlužení spotřebitelů.**
29. Účastník řízení v rámci kontroly předložil na výzvu správního orgánu³⁶ seznam smluv o spotřebitelském úvěru³⁷ uzavřených v období od 1. 1. 2020 do 20. 10. 2020 (dále jen „kontrolované období“). Přehled poskytnutých úvěrů v kontrolovaném období je uveden v následující tabulce:

³⁶ Výzva k předložení podkladů ze dne 20. 10. 2020, č. j. 2020/129251/CNB/650. Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Korespondence, podsložka: Výzva č. 1, soubor: 2020_129251_CNB_650_Vyzva_1_PCC.pdf).

³⁷ Přijato správním orgánem dne 10. 11. 2020, pod č. j. 2020/136550/CNB/650. Následně byl seznam účastníkem řízení zaslán znovu s opravenými daty, a to dne 18. 11. 2020 pod č. j. 2020/138716/CNB/650. Viz příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady: podsložka: 10_10.11.2020_č.j._2020_136550_CNB_650_Čtvrtá část_A_Výzva 1, soubor: Priloha_B_Bod_08_Seznam_SU_jinych_nez_na_bydleni_2020_11_10.xlsx a složka: _Přijaté podklady: podsložka: 12_18.11.2020_č.j._2020_138716_CNB_650, soubor: Priloha_B_Bod_08_Seznam_SU_jinych_nez_na_bydleni_OPRAVA_2020_11_18.xlsx).

Tabulka č. 1: Přehled poskytnutých úvěrů v kontrolovaném období

	<i>Pojištěná půjčka</i>	<i>Razdva půjčka</i>
počet poskytnutých úvěrů	5 477	302
- z toho počet úvěrů v prodlení ³⁸	3 435 (62,72 %)	156 (51,66 %)
počet zamítnutých žádostí o úvěr ^{39 40}	28 534	19 929

30. Z celkového počtu poskytnutých úvěrů správní orgán vybral celkem 35 úvěrových složek, u kterých byla provedena kontrola postupů účastníka řízení z hlediska naplňování zákonných požadavků na posouzení úvěruschopnosti spotřebitelů (dále jen „vzorek úvěrových případů“). Vzorek úvěrových případů obsahoval 27 úvěrů typu Pojištěná půjčka a 8 úvěrů typu Razdva půjčka. Správní orgán považuje vzorek úvěrových případů za dostatečně reprezentativní, neboť v něm jsou zastoupeny smlouvy s různými parametry. Jsou zastoupeny smlouvy, u nichž se jedná o první úvěr spotřebitele, ale také smlouvy, kde se jedná o opakovaný úvěr, smlouvy, u nichž došlo i nedošlo k prodlení spotřebitele se splácením poskytnutého úvěru, z nichž některé úvěry byly zesplatněné, smlouvy s různou dobou trvání (9 měsíců až 60 měsíců), smlouvy s různou výší poskytnutého spotřebitelského úvěru (5 000 Kč až 166 000 Kč). Vzorek úvěrových případů je uveden v následující tabulce.⁴¹

Tabulka č. 2: Vzorek úvěrových případů

pořadí	číslo smlouvy	jméno	datum uzavření smlouvy	typ produktu
1.			2. 1. 2020	Pojištěná půjčka
2.			3. 1. 2020	Pojištěná půjčka
3.			18. 1. 2020	Pojištěná půjčka
4.			4. 1. 2020	Pojištěná půjčka
5.			9. 1. 2020	Pojištěná půjčka
6.			15. 1. 2020	Pojištěná půjčka
7.			12. 1. 2020	Pojištěná půjčka
8.			13. 1. 2020	Pojištěná půjčka
9.			14. 1. 2020	Pojištěná půjčka
10.			12. 2. 2020	Pojištěná půjčka
11.			11. 2. 2020	Pojištěná půjčka
12.			19. 2. 2020	Pojištěná půjčka
13.			25. 2. 2020	Pojištěná půjčka
14.			26. 2. 2020	Pojištěná půjčka
15.			28. 2. 2020	Pojištěná půjčka
16.			26. 2. 2020	Pojištěná půjčka
17.			27. 2. 2020	Pojištěná půjčka
18.			6. 3. 2020	Pojištěná půjčka
19.			10. 3. 2020	Pojištěná půjčka
20.			16. 3. 2020	Pojištěná půjčka
21.			5. 7. 2020	Pojištěná půjčka
22.			13. 7. 2020	Pojištěná půjčka

³⁸ V průběhu kontrolovaného období.

³⁹ Č. 1. 1 (CD - složka: Přijaté podklady, podsložka: 12_18.11.2020_č.j._2020_138716_CNB_650, soubor: Priloha_D_Bod_10_Zamitnute_zadosti_o_uver_OPRAVA_2020_11_18).

⁴⁰ Uvedený počet zamítnutých úvěrů zahrnuje i úvěry zamítnuté účastníkem řízení v období od 24. 3. 2020 do 1. 6. 2020, kdy dle svého vyjádření účastník řízení úvěry neposkytoval. V případě produktu Pojištěná půjčka bylo v období, kdy účastník řízení přerušil poskytování úvěrů, zamítnuto 59 žádostí o poskytnutí úvěru, a v případě produktu Razdva půjčka se jednalo o 2031 žádostí.

⁴¹ Podklady k jednotlivým úvěrovým případům viz příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD - složka: Přijaté podklady: podsložka: 22_8.1.2021_č.j._2021_003092_CNB_650_Výzva 3 a podsložka: 24_20.1.2021_č.j._2021_007929_CNB_650_Výzva č. 4).

23.				27. 7. 2020	Pojištěná půjčka
24.				2. 8. 2020	Pojištěná půjčka
25.				19. 8. 2020	Pojištěná půjčka
26.				2. 9. 2020	Pojištěná půjčka
27.				18. 9. 2020	Pojištěná půjčka
28.				3. 1. 2020	Razdva půjčka
29.				6. 2. 2020	Razdva půjčka
30.				24. 2. 2020	Razdva půjčka
31.				26. 2. 2020	Razdva půjčka
32.				26. 2. 2020	Razdva půjčka
33.				26. 2. 2020	Razdva půjčka
34.				17. 8. 2020	Razdva půjčka
35.				23. 9. 2020	Razdva půjčka

Ad výrok A. i) – pravidla a postupy posuzování úvěruschopnosti spotřebitele

Právní úprava

31. Podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru má nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru povinnost zavést a udržovat postupy a pravidla, která jsou vhodná z hlediska řádného poskytování spotřebitelského úvěru a z hlediska dodržování povinností souvisejících s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Postupy a pravidla musí být přiměřená povaze, rozsahu a složitosti činností nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru a musí zajišťovat řádné a plynulé poskytování spotřebitelského úvěru.
32. Dle ustanovení § 15 odst. 2 písm. c) téhož zákona postupy a pravidla podle odstavce 1 zahrnují pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele. Dále dle ustanovení § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru je povinen průběžně ověřovat a pravidelně hodnotit přiměřenost a účinnost zavedených postupů a pravidel.

Skutková zjištění

Podání žádosti o spotřebitelský úvěr a její posouzení

Pojištěná půjčka

33. V případě produktu Pojištěná půjčka zájemci o úvěr v rozhodném období podávali žádost o poskytnutí spotřebitelského úvěru prostřednictvím vázaných zástupců, přičemž níže uvedený postup platil jak u první žádosti o úvěr, tak u opakované žádosti.
34. Spotřebitel mohl požádat o úvěr prostřednictvím internetové stránky www.proficredit.cz nebo www.pojistenapujcka.cz, kde vyplnil základní údaje (jméno, příjmení, e-mail, telefon/mobil) a v on-line formuláři zaškrtnul souhlas se zpracováním osobních údajů. Vyplněné údaje se odeslaly do CRM⁴² systému pro automatizované navolání call centra, jehož operátor následně telefonicky kontaktoval spotřebitele. Spotřebitel také mohl požádat o úvěr přímo prostřednictvím telefonického kontaktu.⁴³ Operátor call centra po spotřebiteli

⁴² Z angl. *Customer Relationship Management* (systém účastníka řízení pro řízení vztahu se zákazníky).

⁴³ Vyplývá z vyjádření účastníka řízení na čl. 1. 1 přílohy ke správnímu spisu (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 33_26.2.2021_č.j._2021_022021_CNB_650_Výzva č. 6, soubor: *Priloha_c_2_Proces_ziskavani_spotrebitele.docx*).

vyžadoval informace potřebné k posouzení žádosti o poskytnutí úvěru, ke sjednání schůzky a k následné komunikaci s vázaným zástupcem.

35. V rámci telefonního hovoru se spotřebitelem operátor zjišťoval základní informace o spotřebiteli, jako je jeho jméno, příjmení, telefonní číslo, e-mail, rodné číslo, PSČ, město, část obce, ulice, č. p., typ příjmu, výše příjmů a zdroj kontaktu. V případě dalších doplňujících informací (např. další příjem) se tyto zapisovali v sekci „Poznámky“ v systému účastníka řízení nazvaném Kontakt. Následně operátor call centra zajistil předání kontaktu na spotřebitele vázanému zástupci nebo žádost o úvěr se spotřebitelem vyplnil sám.
36. Další postupy, které bylo možné při podání žádosti o úvěr využít, představil účastník řízení správnímu orgánu při kontrole na místě dne 15. 12. 2020⁴⁴ prostřednictvím prezentace⁴⁵ s následným doložením popisu tohoto postupu⁴⁶ (jedná se o případy, kdy zájemce o půjčku účastníka řízení kontaktoval telefonicky, kdy žadatelem byla právnická osoba nebo cizinec, který nehovořil česky apod.).
37. Vázaný zástupce⁴⁷ při schůzce nebo telefonickém kontaktu se spotřebitelem nejprve spotřebitele informoval o zpracování osobních údajů a získal souhlas s jejich zpracováním. Následně identitu spotřebitele ověřil prostřednictvím SMS kódu a prostřednictvím on-line formuláře vyplnil *Žádost o poskytnutí spotřebitelského úvěru*,⁴⁸ která byla rozdělena do několika částí. V první části nazvané „Smlouva“ bylo nutné vyplnit informace o produktu, místě sepsání smlouvy, číslu smlouvy a parametrech úvěru (druh úvěru a požadovaná výše úvěru). Část nazvaná jako „Klient“ obsahovala jméno a příjmení spotřebitele, rodné číslo, informace o místě narození, trvalou popř. kontaktní adresu, e-mail, telefon, číslo občanského průkazu, rodinný stav, informace o partnerovi, počet dětí, vzdělání, typ bydlení a číslo bankovního účtu. Po odeslání těchto informací proběhl tzv. pre-skóring.
38. V další části žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru nazvané „Zaměstnavatel“ byl spotřebitel dotazován na údaje o zaměstnavateli a informace o pracovním poměru (datum nástupu, druh pracovního poměru, zda se jedná o smlouvu na dobu určitou/neurčitou, popř. zda spotřebitel není ve výpovědní lhůtě). Předposlední část žádosti nazvaná „Rozpočet“ byla rozdělena na výdaje, které zahrnovaly i závazky (stávající dluhy spotřebitele), a příjmy. V případě, že spotřebitel vázanému zástupci sdělil nějaké další nezaznamenané informace, které by mohly mít dopad na zvýšení výdajů nebo snížení jeho příjmů nebo příjmů jeho partnera v době splácení úvěru (např. rozporování nákladů na živobytí ve výši životního minima na sebe nebo partnera) a toto nebylo zřejmé z doložených dokladů, vázaní zástupci vyplňovali tyto informace do položky pod názvem „Ostatní“. Po odeslání těchto informací se provedl tzv. skóring.
39. Spotřebitel při podání žádosti o úvěr dokládal vázanému zástupci doklady dle typu příjmu (např. v závislosti na tom, zda se jednalo o příjem důchodce, osoby pobírající rodičovský příspěvek, pěstouna/pečovatele atd.). Seznam dokladů o příjmu, které účastník řízení v závislosti na typu příjmu požadoval od spotřebitelů, byl dostupný na webu⁴⁹ v dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele*.⁵⁰ Dle uvedeného dokumentu účastník

⁴⁴ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Kontroly na místě, soubor: *Pohovor se zástupci kontrolované osoby ze dne 15.12.2020.MP3*).

⁴⁵ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 19_17.12.2020_č.j.2020_149780_CNB_650_prezentace, soubor: *2020_12_15_Prezentace pro ČNB.pptx*).

⁴⁶ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 33_26.2.2021_č.j._2021_022021_CNB_650_Výzva č. 6, soubor: *Priloha_c_2_Proces_ziskavani_spotřebitele.docx*).

⁴⁷ Účastník řízení ve své dokumentaci nazývá vázané zástupce úvěrovými poradci (zkratka ÚP).

⁴⁸ Např. žádost spotřebitele [redacted] (příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 22_8.1.2021_č.j._2021_003092_CNB_650_Výzva 3, podsložka: [redacted], soubor: [redacted]_žádost.pdf).

⁴⁹ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: ostatní, podsložka: informace a dokumenty požadované od spotřebitele, soubor: *Informace-a-dokumenty-požadované-od-spotřebitele-2020_06_29-2020_06_25-AH-smlouva-na-dálku.pdf*).

⁵⁰ Pod celým názvem *Informace a doklady požadované od spotřebitele* podle § 84 odstavec 1 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru v platném znění (dále jen „Informace a doklady požadované od spotřebitele“).

řízení od spotřebitelů v rozhodném období vyžadoval dokumenty o příjmech, ale nikoli o výdajích. S tím plně koresponduje vyjádření⁵¹ účastníka řízení v rámci kontroly na místě dne 15. 12. 2020, kdy k dotazu, jaké veškeré dokumenty spotřebitel předkládal, účastník řízení odkázal na shora uvedený dokument. V případě, že spotřebitel nedoložil požadované výše uvedené informace a doklady, byla jeho žádost zamítnuta.

40. Dokumenty doložené spotřebitelem k žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru byly skenovány do informačního systému účastníka řízení ISSD.⁵² V případě, že vázaný zástupce vložil do systému vše potřebné, potvrzením tlačítka „Odeslat k ověření“ odeslal žádost spolu s dokumenty k tzv. analýze.
41. Účastník řízení v rámci kontroly uvedl,⁵³ že při posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů žádajících o produkt Pojištěná půjčka postupoval dle interního předpisu *S35A Schvalování spotřebitelských úvěrů* (dále jen „vnitřní předpis S35A“)⁵⁴, a to do konce měsíce března 2020.⁵⁵ Účastník řízení pravidla a postupy uplatňované pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů u Pojištěné půjčky doložil správnímu orgánu také v podobě powerpointové prezentace.⁵⁶ Účastník řízení následně své postupy týkající se posuzování úvěruschopnosti v návaznosti na první vlnu pandemie COVID-19 částečně změnil a odchýlil se tak od svého vnitřního předpisu, který nebyl do ukončení kontroly správního orgánu aktualizován. Účastník řízení změny ve svých postupech provedl v období od konce března 2020 do června 2020, kdy přerušil poskytování spotřebitelských úvěrů a tyto změny aplikoval až po opětovném zahájení své činnosti. Účastník řízení také správnímu orgánu předložil dokument *Produktová matice*, který upravoval nastavení produktu Pojištěná půjčka do března 2020⁵⁷ a od června 2020.⁵⁸
42. Na základě shora uvedených skutečností a účastníkem řízení doložených podkladů lze pak obecným způsobem popsat jednotlivé kroky posouzení úvěruschopnosti spotřebitele účastníkem řízení. Z vnitřního předpisu *Produktová matice* a ze shora uvedené prezentace vyplynulo, že vstupní informace od spotřebitele, které byly zjištěny v rámci žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru prostřednictvím vázaného zástupce, byly technicky vyhodnocovány v několika krocích. Nejprve byl proveden tzv. pre-skóring, který probíhal automaticky prostřednictvím informačních systémů účastníka řízení a bylo v něm posuzováno, jestli spotřebitel (ne)splňuje některá z KO kritérií, která byla důvodem pro zamítnutí spotřebitelského úvěru. Tato kritéria účastník řízení definoval v kapitole 1.8.1 *vnitřního předpisu S35A* a v dokumentu *Proces získávání spotřebitele*,⁵⁹ kde je uvedeno, že žádost o úvěr bude zamítnuta v následujících případech:

- rodné číslo spotřebitele bylo nalezeno v interní databázi účastníka řízení s příznakem „NESVÉPRAVNÉ“,

⁵¹ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Kontroly na místě, soubor: *Pohovor se zástupci kontrolované osoby ze dne 15.12.2020.MP3*, čas od 40:00).

⁵² Elektronický archiv obsahující písemné dokumenty o informacích získaných od spotřebitele.

⁵³ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Kontroly na místě, soubor: *Pohovor se zástupci kontrolované osoby ze dne 2. 2. 2021.MP3*, čas od 1:05).

⁵⁴ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 14_4.12.2020_č.j._2020_145042_CNB_650, soubor: *bod_4_S35A_Schvalovani_spotrebiteleskych_uveru.docx*).

⁵⁵ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Korespondence, podsložka: e-mailová komunikace, podsložka: 15.3.2021_č.j._2021_028129_CNB_650, soubor: *RE_Kontrola_PROFI_CREDIT_Czech.msg*).

⁵⁶ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 19_17.12.2020_č.j._2020_149780_CNB_650_prezentace, soubor: *2020_12_15_Prezentace_pro_CNB.pptx*).

⁵⁷ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 33_26.2.2021_č.j._2021_022021_CNB_650_Vyzva_č. 6, soubor: *Priloha_c_1_S36A_pr.1_Produktova_matice_SU.xlsx*).

⁵⁸ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 29_12.2.2021_č.j._2021_016928_CNB_650_Vyzva_č. 5, soubor: *Priloha_c_2_2020_05_27_Produktova_matice_post_COVID19_2020_05_26.xlsx*).

⁵⁹ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 33_26.2.2021_č.j._2021_022021_CNB_650_Vyzva_č. 6, soubor: *Priloha_c_2_Proces_ziskavani_spotrebitele.docx*).

- spotřebitel uvedený v žádosti má u účastníka řízení aktuálně žalovanou nebo zesplatněnou „smlouvu“ (u jakéhokoli produktu),
- spotřebitel byl nalezen v insolvenčním rejstříku,⁶⁰
- zaměstnavatel spotřebitele je zařazen v interním black listu účastníka řízení,
- rodné číslo spotřebitele bylo nalezeno v interním black listu účastníka řízení,
- spotřebitel byl nalezen v registru SOLUS⁶¹ s negativním příznakem:
 - „A“ (první 2 splátky po splatnosti nebo první splátka více jak 2 měsíce po splatnosti), nebo
 - „B“ (3 splátky v průběhu po splatnosti nebo jiná než první splátka 3 měsíce po splatnosti) se sumou dlužných splátek u příznaků B větší nebo rovnou 4 000 Kč, nebo
 - „D“ (zesplatnění celé pohledávky nebo odstoupení z důvodu trvání dluhu po splatnosti) se sumou dluhu u příznaků D větší nebo rovnou 30 000 Kč,
- spotřebitel byl nalezen v registru NRKI⁶² s negativním příznakem:
 - „F“ (zesplatnění celé pohledávky nebo odstoupení z důvodu trvání dluhu po splatnosti) u splátkových produktů, a zároveň
 - Credit Bureau Score (dále jen „CBS“), tedy bodové ohodnocení chování spotřebitele, které je jedním ze vstupních údajů do score card u Pojištěné půjčky a do finálního skóringu u Razdva půjčky,⁶³ má hodnotu 16 (vyhodnoceno registrem NRKI jako již nepřijatelný klient s negativním oznámením nebo vybranými negativními statusy a dluhy po splatnosti s významnou délkou prodlení u splátkových produktů nebo evidovanými dluhy po splatnosti s významnou délkou nebo částkou v prodlení u ostatních produktů v registru NRKI),
- zaměstnavatel spotřebitele má negativní záznam v insolvenčním rejstříku,
- byl nalezen neplatný doklad v databázi MVČR.

43. Prošel-li spotřebitel pre-skóringem, byl proveden skóring, na jehož základě byly vypočteny možné parametry úvěru (výše, doba splatnosti apod.). V této fázi posuzování úvěruschopnosti byla automatizovaně využívána tzv. score card.⁶⁴ Výsledkem vyhodnocení bylo tzv. score, které ukazovalo, jestli spotřebitel splnil nebo nesplnil tzv. limit cut-off, který stanovil minimální hodnotu bodů pro schválení žádosti o úvěr na 324 bodů (včetně). Skóre bylo určené na základě rizikového profilu spotřebitele z proměnných hodnot.⁶⁵ Účastník řízení nastavil hraniční hodnotu získaných bodů v score card tak, aby podíl „žalovaných“ smluv nepřesáhl 20 %.⁶⁶ Pokud na základě výsledků skóringu existovala alespoň jedna varianta úvěru, která splňovala všechna kritéria, byla uvedena v nabídce, která se zobrazovala vázanému zástupci, aby ji nabídl spotřebiteli. Pokud existovalo více variant úvěru se stejnou výší úvěru a stejným počtem splátek, byla v nabídce uvedena ta s nejnižší splátkou.⁶⁷ U každé varianty úvěru bylo dále vyhodnoceno, zda splňuje výpočet koeficientu volných zdrojů, limity splátky a limity úvěrového zatížení.

44. Po výběru vhodné varianty úvěru spotřebitelem byly v žádosti o úvěr doplněny požadované doklady, vč. dokladů o příjmech, a žádost byla postoupena ke konečnému zhodnocení

⁶⁰ Insolvenční rejstřík do 10 let od konce řízení/oddlužení.

⁶¹ Registr provozovaný společností SOLUS, zájmové sdružení právnických osob (dále jen „SOLUS“).

⁶² Nebankovní registr klientů informací provozovaný společností Czech Non-Banking Credit Bureau, z.s.p.o. (dále jen „NRKI“).

⁶³ V případě, že CBS je u Razdva půjčky nižší nebo rovno hodnotě 234, je spotřebiteli nabídnut produkt Pojištěná půjčka.

⁶⁴ Score card je matematický model pro kvantifikaci rizik žadatele o úvěr.

⁶⁵ Věk, kraj bydliště, SOLUS, CBS, splátka hodnocené alternativy úvěru ve srovnání s hlavním příjmem spotřebitele.

⁶⁶ Vyplyvá z prezentace účastníka řízení - snímek č. 20. Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 19_17.12.2020_č.j.2020_149780_CNB_650_prezentace, soubor: 2020_12_15_Prezentace_pro_CNB.pptx).

⁶⁷ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 33_26.2.2021_č.j._2021_022021_CNB_650_Výzvač.6,soubor:Priloha_c_2_Proces_ziskavani_spotrebitele.docx).

analytikovi z oddělení Underwriting Team, tedy tzv. analýze. Při ní byly zejména ověřovány údaje sdělené spotřebitelem a poté bylo rozhodnuto o schválení nebo neschválení žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru. Z důvodu možného vzniku negativních informací v až 29 denním mezidobí mezi automatickým vyhodnocením pre-skóringu v informačním systému a schválením žádosti po opožděném dodání smluvní dokumentace nebo dokladů, provádí analytik opětovně kontrolu, zda (ne)došlo ke změně - občanský průkaz odcizen, prodlení se splátkou na souběžné smlouvě, insolvence, zesplatnění týkající se souběžné smlouvy.

Razdva půjčka

45. Správní orgán zjistil, že v případě produktu Razdva půjčka se žádost o poskytnutí spotřebitelského úvěru v rozhodném období podávala prostřednictvím internetové stránky www.razdvapujcka.cz.⁶⁸ Na úvodní stránce spotřebitel zvolil parametry úvěru, o který měl zájem (výše úvěru, délka splatnosti) a potvrdil tlačítkem „Chci půjčku“. Poté vyplnil osobní údaje (jméno, příjmení, rodné číslo, mobilní telefon a e-mail) a povinně zaškrtl políčko, jímž udělil souhlas se zpracováním osobních údajů. Posouzení žádosti pak probíhalo ve třech krocích. Veškeré dosud učiněné úkony byly součástí prvního kroku, ke druhému kroku bylo uvedeno, že žádost bude po odeslání posouzena co nejdříve, v pracovní hodiny obratem, mimo pracovní hodiny pak následující pracovní den. Po kliknutí na tlačítko „Pokračovat“ spotřebitel vyplnil kód z SMS zprávy, který mu byl zaslán. V posledním kroku spotřebitel vyplnil informace o trvalém bydlišti, informace z občanského průkazu a údaje o bankovním účtu. Po kliknutí na tlačítko „Pokračovat“ se spotřebitel dostal k vyplnění údajů o příjmech, výdajích a stávajících dluzích (závazcích), které účastník řízení zahrnoval do výdajů (viz obrázek č. 1).

Obrázek č. 1:

⁶⁸ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 15_4.12.2020_č.j._2020_145017_CNB_650).

Vaše příjmy a výdaje

K poskytnutí půjčky potřebujeme znát základní informace o vás a vaší finanční situaci. Na základě těchto informací vám nabídneme půjčku, kterou zvládnete bez obav splácet. Pokud máte více zdrojů příjmu, uveďte ten nejvyšší, který lze doložit výpisem z bankovního účtu. Příjmy z různých zdrojů se nesčítají. V případě problémů s vyplněním nebo odesláním formuláře níže nás prosím kontaktujte.

Domácnost Typ bydlení - vyberte - Žijí ve společné domácnosti s partnerem/kou nebo manželem/kou ☐ Ano ☐ Ne Počet dětí <input type="text"/>	Vaše příjmy a výdaje Typ hlavního příjmu ☒ Zaměstnání ☐ OSVČ ☐ Důchod ☐ Mateřská nebo rodičovská dovolená ☐ Renta Průměrný měsíční příjem (výplata) v posledním roce (v Kč). (Průměr spočítejte z posledních 12 výplat). <input type="text"/> Nutné měsíční výdaje (v Kč) <input type="text"/> Z těchto Nutných měsíčních výdajů dáváte na splátky úvěrů, půjček a leasingů měsíčně? <input type="text"/> Očekáváte v budoucnu výrazné zhoršení finanční situace vaší domácnosti, které by ohrozilo vaši schopnost splácet půjčku? Případy, kdy by vaše odpověď měla být také ano. ☐ Ano, očekávám pokles příjmů nebo nárůst výdajů ☐ Ne	Zaměstnání Zaměstnavatel <input type="text"/> IČ <input type="text"/> <small>IČ vašeho zaměstnavatele neplete zde</small> Den nástupu do zaměstnání Kliknutím vyberte datum Obvyklý den výplaty - vyberte - Mám pracovní poměr na dobu určitou ☐ Ano ☐ Ne Jsem ve zkušební lhůtě ☐ Ano ☐ Ne Jsem ve výpovědní lhůtě ☐ Ano ☐ Ne
--	--	---

46. Po zadání požadovaných údajů a kliknutí na tlačítko „Pokračovat“ se spotřebiteli zobrazily informace o půjčce dle jím zadaných parametrů a dále nabídka účastníka řízení včetně reprezentativního příkladu.⁶⁹ Spotřebitel se po vybrání jedné z variant přesunul do dalšího kroku, ve kterém po něm bylo požadováno předložení dokladů o příjmech (nikoli o výdajích).

Obrázek č. 2: Dokumenty pro doložení příjmů u produktu Razdva půjčka

Doložení vašich příjmů
Pro posouzení žádosti potřebujeme několik dalších dokumentů, provedeme vás jejich postupným nahráním. Klikněte na tu z níže nabízených variant, která vám více vyhovuje:

- [CHCI NAHRÁT: Potvrzení o výši příjmu a nejnovější výpis z bankovního účtu](#)
- [CHCI NAHRÁT: Kompletní výpisy z mého bankovního účtu za poslední 4 měsíce](#)

⁶⁹ Popis tvorby nabídky je popsán v bodě 3 vyjádření účastníka řízení ze dne 26. 2. 2021. Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 33_26.2.2021_č.j._2021_022021_CNB_650_Výzva č. 6, soubor: 2021_02_26_PCCZ_CNB_Predlozeni_podkladu_6.pdf).

47. Po vložení dokumentů se spotřebiteli zobrazilo okno, ve kterém byl informován o odeslání a zpracování žádosti, o jejímž výsledku bude vyrozuměn SMS zprávou. Na základě údajů uvedených v žádosti o poskytnutí úvěru a shora uvedených dokumentů, které spotřebitel vložil, účastník řízení prováděl automatické a ruční posouzení úvěruschopnosti. Po úspěšném posouzení úvěruschopnosti spotřebitele se spotřebiteli po obdržení SMS zprávy zobrazilo, že jeho žádost o úvěr byla „předschválena“ a byly mu nabídnuty varianty půjčky. Po vybrání příslušné varianty se spotřebiteli zobrazily dokumenty *Předsmluvní informace* a *Návrh smlouvy o úvěru*. Po kliknutí na tlačítko „Přejít k podpisu smlouvy“ spotřebitel přešel na rekapitulaci s informacemi, které vyplnil do žádosti. Poté již následovalo finální potvrzení smlouvy o úvěru spotřebitelem, a to tak, že spotřebitel zadal své jméno a příjmení a dále variabilní symbol, který získal z přijaté platby ve výši 1 Kč od účastníka řízení.
48. Obecně pro pravidla pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele stanovená vnitřním předpisem účastníka řízení, jakož i pro postupy účastníka řízení pro toto posuzování a pro doklady požadované od spotřebitele platí totéž, co u produktu Pojištěná půjčka.⁷⁰
49. Seznam dokladů požadovaných po spotřebiteli je stejně jako v případě produktu Pojištěná půjčka uveden v dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele*,⁷¹ nicméně požadavky na předložení dokladů se lišily (viz obrázek č. 3). Za účelem doložení příjmů i výdajů byl požadován minimálně jeden výpis z účtu, další typy dokladů byly požadovány za účelem doložení příjmu.

Obrázek č. 3: Požadavky na předložení dokumentů u produktu Razdva půjčka

Výpis z účtu	<ul style="list-style-type: none"> • sken nebo elektronicky získaný výpis z bankovního účtu – čitelný, úplný <i>Účet musí být Klienta, musí na něj přicházet pravidelný příjem Klienta a musí z něj být hrazeny pravidelné výdaje Klienta za živobytí, domácnost či platby závazků.</i> <i>Za poslední minimálně 1 a případně až 4 měsíce, dle volby varianty půjčky a dokladování.</i>
Doklad	Možnosti doložení
Doklady o výši mzdy nebo obdobného příjmu	<ul style="list-style-type: none"> • sken Potvrzení o příjmu (vystavené max. 30 dní před datem žádosti) <i>Dle volby varianty půjčky a dokladování.</i> <i>Do příjmu se započítává víceměsíční průměrný čistý příjem z Potvrzení o příjmu snížený o srážky uvedené v Potvrzení o příjmu</i>
Doklad o příjmu důchodce	<ul style="list-style-type: none"> • výpis z účtu (viz výše) <i>Důchod je akceptován starobní, vdovský, sirotčí, plný / částečný invalidní.</i>
Doklad o rentě	<ul style="list-style-type: none"> • sken posledního oznámení o výplatě renty <i>Z doložených dokladů musí být zřejmé, že se jedná o rentu.</i> <i>Za rentu lze považovat výsluhové příspěvky a výsluhové penze příslušníků ozbrojených sborů a armády, pravidelné platby spojené s chorobou z povolání či ztíženým společenským uplatněním, pravidelné platby z penzijního připojištění/doplňkového penzijního spoření či pravidelné platby z životního a úrazového pojištění. Zohledněny jsou jen platby, které nejsou omezeny časem, nebo toto omezení přesahuje splatnost požadovaného úvěru.</i>

50. Stejně jako v případě produktu Pojištěná půjčka, i v tomto případě probíhal ještě před doložením dokladů automatický pre-skóring prostřednictvím informačních systémů účastníka řízení, jehož předmětem bylo posouzení tzv. KO kritérií, shodných jako v případě produktu Pojištěná půjčka, která byla důvodem pro okamžité zamítnutí žádosti o spotřebitelský úvěr. Účastník řízení žádost zamítal zejména v případě, kdy

- zaměstnavatel spotřebitele měl negativní záznam v insolvenčním rejstříku,

⁷⁰ Vychází z prezentace na č. 1. 1 příloh ke správnímu spisu (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 19_17.12.2020_č.j.2020_149780_CNB_650_prezentace, soubor: 2020_12_15_Prezentace_pro_CNB.pptx) a z dokumentu Produktová matice na č. 1. 1 příloh ke správnímu spisu (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 33_26.2.2021_č.j._2021_022021_CNB_650_Výzva č. 6, soubor: Priloha_c_1_S36A_pr.1_Produktova_matice_SÚ.xlsx).

⁷¹ Vyplývá z vyjádření účastníka řízení ze dne 15. 12. 2020, viz příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Kontroly na místě, soubor: Pohovor se zástupci kontrolované osoby ze dne 15.12.2020.MP3, čas od 40:00).

- spotřebiteli nešlo navrhnout variantu úvěru, která by naplňovala limity stanovené účastníkem řízení,⁷²
- byly naplněny nevyhovující základní podmínky pro poskytnutí úvěru (např. věk nižší než 18 let, osoba nezpůsobilá k právním úkonům).

51. Účastník řízení měl u produktu Razdva půjčka dále nastavena speciální KO kritéria (oproti produktu Pojištěná půjčka), která sice znamenala ukončení žádosti o úvěr, ale spotřebiteli mohl být nabídnut produkt Pojištěná půjčka. Účastník řízení tento postup nazýval tzv. přepadem.⁷³ Mezi tato KO kritéria patřila:

- spotřebitel sám bez spoluúčastníka nesplňoval limit úvěrového zatížení 200 000 Kč u nového klienta, 250 000 Kč u spotřebitele s historií u účastníka řízení nebo 300 000 Kč u spotřebitele s pozitivní historií,
- spotřebitel měl zaměstnání na dobu určitou,
- spotřebitel byl nalezen v registru SOLUS s negativním příznakem, který není „Z“,
- spotřebitel byl nalezen v registru NRKI s CBS s dvojcifernou hodnotou (mimo 13, 14 a 25),
- spotřebitel byl nalezen v registru NRKI s CBS s trojcifernou hodnotou menší nebo rovnou 234,
- věk spotřebitele byl 70 a více let,
- shoda adresy trvalého bydliště s adresou obecního úřadu,
- číslo OP a datum vystavení OP neodpovídalo (podle tzv. služby ID Check příslušné sekvenci).

52. Po pre-skóringu a doložení dokladů se žádost o úvěr zobrazila analytikovi v analytické zóně CRM. Informační systém sám vygeneroval na základě výše požadované půjčky a informací získaných od spotřebitele doklady, které jsou potřeba pro posouzení úvěruschopnosti. Analytik na základě ověření dostupných dokladů následně odpověděl na účastníkem řízení předem stanovené otázky týkající se příjmů, výdajů a závazků.⁷⁴ Odpovědi na tyto otázky (souhlasím, nesouhlasím, popř. zamítám) analytik zaznamenal do CRM účastníka řízení. V případě, že analytik během vyhodnocení některé údaje změnil, došlo podle druhu údaje k zohlednění nebo tzv. „přepadu“ žádosti do produktu Pojištěná půjčka.

53. Účastník řízení následně provedl tzv. finální skóring, kdy vyhodnocoval údaje získané od spotřebitele na základě tzv. rozhodovacího stromu, tedy matematickým modelem pro kategorizaci rizik pro žadatele o úvěr. Vyhodnocení se provádělo automaticky v informačním systému a zpracovávalo vstupní hodnoty a informace zadané spotřebitelem a získané z externích databází. V rámci tzv. finálního skóringu docházelo stejně jako u produktu Pojištěná půjčka k výpočtu koeficientu volných zdrojů (K1)⁷⁵ a k vyhodnocení žádosti na základě score card.⁷⁶

⁷² Viz kapitola 3.8.3 vnitřního předpisu S35A.

⁷³ Tzv. přepad byl účastníkem řízení využíván, neboť u produktu Razdva půjčka byla nastavena přísnější kritéria pro poskytnutí úvěru. Pro účastníka řízení pak bylo výhodné nabídnout klientovi, který nesplňuje kritéria pro poskytnutí Razdva půjčky, jiný produkt, konkrétně Pojištěnou půjčku.

⁷⁴ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 22_8.1.2021_č.j._2021_003092_CNB_650_Výzva 3, podsložka: [redacted], soubor: [redacted]_AZ.xlsx).

⁷⁵ K tomu blíže viz odst. 90 tohoto rozhodnutí.

⁷⁶ Finální skóring je blíže popsán v kapitole 3.8.3 vnitřního předpisu S35A. Informace uvedené ve vnitřním předpisu S35A jsou uvedeny také v interním dokumentu účastníka řízení Produktová matice.

Příjmy a jejich doložení

Pojištěná půjčka

54. Správní orgán zjistil, že v případě produktu Pojištěná půjčka byla výše pravidelných měsíčních příjmů žadatele o úvěr účastníkem řízení zjišťována dotazem v žádosti o úvěr a prostřednictvím vyžádaných dokladů o příjmech v závislosti na typu příjmu, jak blíže stanoví dokument *Informace a doklady požadované od spotřebitele*. Tento dokument byl účastníkem řízení několikrát aktualizován, od 1. 1. 2019 byly postupně zveřejněny verze s platností od 15. 2. 2019, s platností od 22. 4. 2019, s platností od 1. 9. 2019, s platností od 21. 12. 2019, s platností od 1. 4. 2020, s platností od 15. 6. 2020 a s platností od 29. 6. 2020.⁷⁷ Porovnáním jednotlivých verzí tohoto dokumentu správní orgán zjistil, že účastník řízení požadoval od spotřebitelů informace a dokumenty k doložení jejich příjmů v různých obdobích v různém rozsahu.
55. Konkrétně účastník řízení ve verzích dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele* platných v období od 15. 2. 2019 do 14. 6. 2020:
- v případě žadatele o úvěr, který byl rodičem na rodičovské dovolené, akceptoval jako zdroj jeho příjmu rodičovský příspěvek, který splňoval mj. následující kritérium: „*Rodičovský příspěvek lze uznat jen u dítěte, které je mladší 3 a ½ roku*“. A to bez toho, aby ověřoval udržitelnost příjmu žadatele v případech, kdy doba splácení úvěru přesahovala dobu vyplácení rodičovského příspěvku,
 - v případě žadatele o úvěr, kterým byl zaměstnanec zaměstnaný na dobu určitou, účastník řízení akceptoval doklad o pracovněprávním poměru na dobu určitou, který končil před datem splatnosti úvěru. Účastník řízení neověřoval, zda příjem žadatele bude stabilní po celou dobu trvání úvěrového vztahu v případech, kdy splatnost požadovaného úvěru přesahovala dobu trvání pracovní smlouvy sjednané na dobu určitou,
 - v případě žadatele o úvěr, který byl agenturním pracovníkem, akceptoval příjem od personálních agentur s podmínkou, že musí být doloženo, že „*spolupráce s personální agenturou bude pokračovat dalších 6 měsíců od data žádosti a musí být sepsána min. na 1 rok*“. A to bez toho, aby ověřoval udržitelnost příjmu žadatele v případech, kdy doba splácení úvěru přesahovala dobu smluvního vztahu s personální agenturou.
56. Z výše uvedeného vyplývá, že účastník řízení při poskytování produktu Pojištěná půjčka v období od 15. 2. 2019 do 14. 6. 2020⁷⁸ neměl zavedena přiměřená pravidla a postupy pro posuzování schopnosti spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když akceptoval časově omezené příjmy v podobě rodičovského příspěvku, mzdy pocházející ze zaměstnaneckého poměru na dobu určitou a příjmu od personální agentury, vyplácené po dobu kratší, než byla doba splácení úvěru.

Výdaje a jejich doložení

Pojištěná půjčka

57. Ve vztahu ke zjišťování a ověřování výdajů žadatele o úvěr správní orgán zjistil, že vázaný zástupce v rozhodném období při vyplňování žádosti vyplňoval v sekci „*Výdaje*“ položky

⁷⁷ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: ostatní, podsložka: informace a dokumenty požadované od spotřebitele).

⁷⁸ Období je vymezeno dle období platnosti jednotlivých verzí dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele*, ve kterých správní orgán shledal nedostatky.

„životní minimum“, „výdaje na partnera“, „náklady na děti“, „spoření“, „splátky (úvěry zápůjčky, hypotéka)“, „současné splátky u účastníka řízení“, „výdaje na bydlení“ (souhrn výdajů) a položku „ostatní“ (doprava, zájmy, kurzy, atd.).⁷⁹

Obrázek č. 4: struktura výdajů v žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru produktu Pojištěná půjčka

The screenshot shows a web interface for a budget calculator. At the top, there is a 'Rozpočet' (Budget) header with a refresh icon. Below it, there are two main sections: 'Výdaje (10746)' (Expenses) and 'Příjmy (35000)' (Income). The 'Výdaje' section lists various categories with their respective amounts: Životní minimum (3860), Partner (0), Náklady na děti (3000), Spoření (0), Splátky (0), Současné splátky Profi Credit (0), Bydlení (3886), and Ostatní (0). The 'Příjmy' section lists: Vlastní (35000), Partner (0), and Ostatní (0). Below the tables, there is a question: 'Očekáváte v blízké budoucnosti zhoršení Vaší finanční situace?' (Do you expect a deterioration of your financial situation in the near future?) with a dropdown menu set to 'Ne' (No).

58. Účastník řízení měl ve *vnitřním předpisu S35A*, konkrétně v článku 1.8.3 Koeficient volných zdrojů (K1) uvedenu následující strukturu výdajů spotřebitele.

Tabulka č. 3: struktura výdajů spotřebitele

	Spotřebitel je v zaměstnaneckém poměru (i zaměstnaný důchodce) nebo pobírá mateřský/rodičovský příspěvek (v Kč)	Spotřebitel pobírající důchod, výsluhový příspěvek nebo rentu (v Kč)
Životní minimum jednotlivce	3 410	3 410
Částka na případného partnera	2 560	2 560
Částka na nezaopatřené dítě (1 = 2000 Kč, každé další 1500 Kč)	2 000 / 1 500	2 000 / 1 500
Výdaje na bydlení	1 000	1 000
Povinná rezerva	1 000	500
Spoření	Dle produktu	Dle produktu
Výdaje z aktivních smluv	Příslušná výše splátky u PCT ⁸⁰	Příslušná výše splátky u PCT

59. Výdaje na bydlení byly účastníkem řízení přednastaveny na minimální částku 1 000 Kč, avšak účastník řízení se dle uvedeného vnitřního předpisu měl řídit výdaji zadanými spotřebitelem, případně (je-li spotřebitelem zadaná nižší částka nebo 0), počítá s následujícími hodnotami (minimy): (i) u rodičů: 1000 Kč, (ii) vlastní: 1400 Kč, (iii) družstevní: 1400 Kč, (iv) státní/obecní: 1000 Kč, (v) nájem: 2000 Kč, (vi) jiný: 1000 Kč.
60. U výdajů na bydlení dále účastník řízení zohledňoval adresu, kde spotřebitel pobýval (kontaktní adresa, případně adresa trvalého bydliště). Výdaj na bydlení deklarovaný spotřebitelem (případně výše uvedené minimum) byl/o vynásoben/o následujícím

⁷⁹ Položky „splátky“ (úvěry, zápůjčky, hypotéka) a „současné splátky u účastníka řízení“ jsou považovány za údaje týkající se závazků spotřebitele.

⁸⁰ Zkratka pro PROFİ CREDIT Czech, a.s.

koeficientem: (i) Praha 1,3 (ii) Brno 1,3 (iii) Hradec Králové 1,2 (iv) Pardubice 1,2 (v) Plzeň 1,2 (vi) České Budějovice 1,2 (vii) Zlín 1,2 (viii) Ostrava 1,2.

61. Účastník řízení od června 2020 nastavil nově defaultně stanovenou částku výdajů na bydlení, která vycházela z následujícího výpočtu $(1\ 320 + 1\ 283 * \text{Počet osob}) * \text{koeficient dle místa bydliště uvedeného výše}$.⁸¹
62. Účastník řízení při kontrole na místě dne 2. 2. 2021⁸² popsal výše uvedené postupy týkající se výdajů plně v souladu s *Postupem vázaného zástupce pro vyplnění žádosti o spotřebitelský úvěr*, který je popsán v *Manuálu pro online formulář*,⁸³ který je přílohou *Prodejního manuálu vázaného zástupce*.⁸⁴ Tento manuál účastník řízení předložil správnému orgánu v rámci řízení o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru. Účastník řízení správnému orgánu následně doložil aktualizovaný *Manuál pro online formulář*.⁸⁵ Z předložených doplnění nicméně nevyplývalo, že by byla aktualizována kapitola 4.7 KROK 7, kapitola 4.8 KROK 8, kapitola 4.9 KROK 9 a kapitola 4.10 KROK 10, ve kterých je návod pro vázané zástupce na vyplnění výdajů a závazků v žádosti o spotřebitelský úvěr (viz obrázek č. 4).
63. V *Manuálu pro online formulář* je v kapitole 4.7 KROK 7 uvedeno u pole „životní minimum“: „*Toto pole je doplněno automaticky. Jedná se o „Životní minimum“ – tento výdaj nesděljuje klient, je určen na základě statistických dat. Jedná se o částku na základní potřeby (jídlo, ošacení a další náklady na živobytí mimo nákladů na bydlení). Pokud by klient tuto částku považoval za nedostatečnou, lze navýšit položku "Ostatní". Nižší částku nelze uvést ani na přání klienta.*“
64. U pole „partner“ je uvedeno: „*Také toto pole je vyplněno automaticky. Jedná se o výdaj „Partner“ (druhá osoba v domácnosti) – tento výdaj nesděljuje klient, je určen na základě statistických dat. Částka by měla pokrývat základní potřeby partnera obdobně, jako u klienta - viz bod 1. Opět lze v případě nesouhlasu klienta s touto výší položky doplnit položku "Ostatní". Nižší částku nelze uvést ani na přání klienta.*“
65. U pole „náklady na děti“ je uvedeno: „*Tento výdaj musí určit klient sám. Jedná se o „Náklady na děti“ – dle sdělení klienta v obvyklé měsíční výši, ale je určena minimální na základě statistických dat. Jedná se o výdaje na děti ve společné domácnosti, na které má klient vyživovací povinnost. Dospělé děti ve společné domácnosti, či děti žijící u druhého z rodičů se nezapočítávají.*“ V kapitole 4.8 KROK 8 je k této položce dále uvedeno: „*Pokud klient při dotazu na výdaje za děti sdělí částku vyšší, než je nastavené minimum, pak tato částka musí být skutečně zadána. Není možné klienta nabádat k zadání nižší částky, než jakou sám odhaduje! Pokud ovšem naopak klient sám uvede částku nižší, než očekávané minimum, je třeba zadat částku, která byla zjištěna na základě statistických dat.*“
66. U pole „spoření“ je uvedeno: „*Zde klient musí sám sdělit obvyklou výši měsíčních nákladů na spoření, pojištění či ostatních pravidelných vkladů. Jedná se o výdaje, které je klient povinen hradit (pojištění k hypotéce nebo stavební spoření k překlenovacímu úvěru apod.) Dobrovolné platby není třeba uvádět.*“
67. V *Manuálu pro online formulář* je v kapitole 4.9 KROK 9 u pole „bydlení“ uvedeno: „*Tuto částku sděljuje klient. Jedná se o výdaj na „Bydlení“ (souhrn výdajů – nájemném inkaso,*

⁸¹ Příloha ke správnímu spisu, č. I. 1 (CD – složka: Korespondence, podsložka: e-mailová komunikace, podsložka: 15.3.2021_č.j. 2021_028129_CNB_650, soubor: RE_PROFICREDIT_Czech.msg).

⁸² Příloha ke správnímu spisu, č. I. 1 (CD – složka: Kontroly na místě, soubor: Pohovor se zástupci kontrolované osoby ze dne 2. 2. 2021.MP3, čas od 14:45 a od 24:30).

⁸³ Str. 271 Prodejního manuálu vázaného zástupce.

⁸⁴ Příloha ke správnímu spisu, č. I. 1 (CD – složka: Licenční řízení, soubor: 52_Prodejni_manual_vazaneho_zastupce_vc_priloh.pdf).

⁸⁵ Příloha ke správnímu spisu, č. I. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 32_1.3.2021_č.j._2021_022410_CNB_650_doplnění manuálu).

energie, atd.) - dle sdělení klienta v obvyklé měsíční výši, ale je určena minimální částka na základě statistických dat.“ U položky „ostatní“ je uvedeno: „Také tento údaj sděluje klient. Jedná se o výdaj typu „Ostatní“ (doprava, zájmy, kurzy, telefon, internet, apod.) - dle sdělení klienta v obvyklé měsíční výši, včetně případných pravidelných výdajů klienta, pokud je nelze zahrnout do předchozích kolonek.“

68. V této souvislosti správní orgán účastníka řízení vyzval⁸⁶ ke sdělení, u kolika úvěrových smluv uzavřených se spotřebiteli v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 byly využity do výpočtu volných zdrojů údaje (životní minimum, částka na případného partnera, částka na nezaopatřené dítě a výdaje na bydlení) ve výši stanovené účastníkem řízení. Účastník řízení uvedl, že životní minimum je ve výši stanovené účastníkem řízení využito u všech smluv, tedy ve sledovaném období u 6 434 smluv produktu Pojištěná půjčka. Částka na případného partnera byla ve výši stanovené účastníkem řízení využita u všech smluv, kde spotřebitel uvedl společnou domácnost s partnerem, tedy u 64 smluv. Částka na zaopatřené dítě byla ve výši stanovené účastníkem řízení využita u 1 030 smluv, respektive u 6 324, pokud zohledníme i výši 0 Kč, která je stanovena u smluv bezdětných spotřebitelů. Výdaje na bydlení ve výši stanovené účastníkem řízení pak byly využity u 3 969 smluv.
69. Správní orgán vyzval účastníka řízení dále ke sdělení, u kolika úvěrových smluv uzavřených se spotřebiteli v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 byly využity do výpočtu volných zdrojů údaje z žádosti uvedené v poli „ostatní“ (doprava, kurzy, záliby, apod.). Účastník řízení k tomu uvedl, že finanční údaj uvedený v položce „ostatní“ byl využit pro výpočet volných zdrojů u všech smluv, tedy ve sledovaném období u 6 434 smluv produktu Pojištěná půjčka, a to ve výši sdělené spotřebitelem. U 5 241 smluv z celkového počtu 6 434 smluv přitom tato částka sdělená spotřebitelem činila 0 Kč a v této výši byla také účastníkem řízení využita pro výpočet volných zdrojů.
70. Správní orgán tedy na základě sdělených skutečností dospěl k závěru, že výdajová stránka při posouzení úvěruschopnosti není účastníkem řízení posuzována individuálně ve vztahu ke každému jednotlivému spotřebiteli, neboť údaje o výdajích spotřebitele nejsou ze strany účastníka řízení adekvátně zjišťovány a ověřovány. Účastník řízení v případě výdajů u položek „životní minimum“, „partner“, „náklady na děti“ a „bydlení“ vychází z defaultně (pevně) stanovených částek, což dokládá shora uvedený postup a dále zjištění, že účastník řízení u 6 324 smluv z 6 434 smluv uzavřených v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 vycházel z defaultně stanovených částek pro výdajové položky „životní minimum“, „partner“ a „náklady na děti“. Dále účastník řízení u 3 969 smluv vycházel z minimálních částek na „bydlení“. Pokud spotřebitel uvedl další výdaje týkající se těchto položek do položky „ostatní“, ani v takovém případě účastník řízení tyto ostatní výdaje dále neověřoval a vycházel z deklarace spotřebitele (nadto v případě 5 241 smluv tato položka činila 0 Kč).
71. Výše uvedené dokládá dále skutečnost, že účastník řízení dle dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele* nepožadoval po spotřebiteli doložení výdajů, a ani v případě, kdy měl takovou informaci k dispozici, např. ve formě transakcí z výpisů z účtu spotřebitele, sám skutečné výdaje aktivně nezjišťoval, neověřoval a při posuzování úvěruschopnosti nezohledňoval.
72. Z výše uvedeného vyplývá, že účastník neověřoval výdaje spotřebitele a vycházel toliko z pevně stanovených částek v případě výdajů životní minimum, partner, náklady na děti a bydlení, pokud spotřebitel neuvedl tyto typy výdajů do položky ostatní, přičemž ani

⁸⁶ Výzvou ze dne 4. 2. 2021, č. j. 2021/013589/CNB/650. Příloha ke správnímu spisu, č. I. 1 (CD – složka: _Korespondence, podsložka: Výzva č. 5, soubor: 2021_013589_CNB_650 Výzva 5_PROFÍ CREDIT Czech).

v takovém případě účastník řízení tyto výdaje neověřoval a vycházel z jejich výše deklarované spotřebitelem. V návaznosti na to pak ani výpočet disponibilního příjmu nemohl být pro rozhodnutí, zda je spotřebitel bonitní a tedy schopen úvěr splatit, dostačující.

73. Jako zvláštní kategorii výdajů účastník řízení zjišťoval závazky žadatele o úvěr. Účastník řízení v rámci pre-skóringu ve všech případech poskytování produktu Pojištěná půjčka nahlížel do klientských registrů SOLUS a NRKI, a údaje z těchto registrů přenášel do svého systému.
74. V registru SOLUS byly výsledky prověření údajů o spotřebiteli zobrazovány jako příznaky v podobě písmen „A“, „B“, „C“, „D“, „P“, „U“ a „Z“. Tyto příznaky značily následující skutečnosti:
- příznak „A“ označoval, že byly první dvě splátky v prodlení nebo první splátka byla více než 2 měsíce po splatnosti,
 - příznak „B“ označoval, že jakékoliv 3 splátky v průběhu trvání úvěru byly po splatnosti nebo byla jiná než první splátka po splatnosti 3 měsíce,
 - příznak „C“ označoval „zapláceno“ a byl použit v případě, že věřitel již nepovažoval zařazený subjekt v registru za klienta v prodlení – tj. došlo k úhradě dlužné částky po splatnosti v plné výši nebo dlužná částka po splatnosti klesla pod hranici, která byla aktivně vymáhána,
 - příznak „D“ označoval „zesplatněno“ a byl použit v případě zesplatnění pohledávky,
 - příznak „P“ označoval „prodej“ a byl přiřazen v případě, že věřitel již neměl možnost aktualizovat pohledávku z důvodu jejího prodeje,
 - příznak „U“ označoval „ukončeno“ a byl použit v případě odpisu pohledávky,
 - příznak „Z“ označoval „zapláceno“ a byl použit v případě, že věřitel již nepovažoval zařazený subjekt v registru za klienta v prodlení – tj. úhrada dlužné částky po splatnosti v plné výši nebo dlužná částka po splatnosti klesla pod hranici, která je aktivně vymáhána.
75. Dle registru NRKI platilo, že pokud se u spotřebitele vyskytla hodnota CBS 16, tj. spotřebitel měl u úvěrů negativní oznámení nebo byly u daného spotřebitele evidovány vybrané negativní statusy a dluhy po splatnosti s významnou délkou prodlení u splátkových produktů nebo dluhy po splatnosti s významnou délkou nebo částkou v prodlení u ostatních produktů, byla tato hodnota vyhodnocena jako nepřijatelná. Účastník řízení podle svého *vnitřního předpisu S35A*⁸⁷ automaticky žádost zamítal, pouze pokud byla zjištěna hodnota CBS 16 a současně zde byl zjištěn negativní příznak „F“.⁸⁸ V této souvislosti pak účastník řízení uvedl,⁸⁹ že od června 2020 již spotřebitelům nalezeným v registru NRKI s hodnotou CBS 16 úvěr neposkytuje.⁹⁰
76. Účastník řízení na základě jím zavedených pravidel pro posuzování úvěruschopnosti z registru NRKI využíval výhradně, a to jako jeden ze vstupních údajů do Score Card, právě CBS score. V rámci kontroly bylo zjištěno, že účastník řízení měl k dispozici vždy kompletní výpis z registru NRKI, tedy měl k dispozici veškeré informace ve vztahu ke konkrétnímu spotřebiteli, které registr NRKI obsahuje. I v takovém případě ovšem při posouzení úvěruschopnosti nezohledňoval veškeré dostupné údaje týkající se závazků spotřebitelů uvedených v registru NRKI, které se týkaly např. měsíčních splátek ze

⁸⁷ Účinnosti vnitřní předpis S35A nabyl dne 1. 10. 2018 a účastník řízení podle tohoto vnitřního předpisu při posuzování úvěruschopnosti postupoval do 31. 3. 2020.

⁸⁸ Zesplatnění celé pohledávky nebo odstoupení z důvodu trvání dluhu po splatnosti.

⁸⁹ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Kontroly na místě, soubor: *Pohovor se zástupci kontrolované osoby ze dne 2. 2. 2021.MP3*, čas od 7:30).

⁹⁰ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady; podsložka: 29_12.2.2021_č.j._2021_016928_CNB_650_Výzva č. 5, soubor: *Priloha_c_2_2020_05_27_Produktova_matice_post_COVID19_2020_05_26.xlsx*).

stávajících dluhů, vč. úvěrů na kreditní kartě, leasingu, jakož i splátek po splatnosti u stávajících dluhů.⁹¹

77. Účastník řízení tedy nejen, že po žadatelích o poskytnutí spotřebitelského úvěru nevyžadoval žádné doklady za účelem doložení jejich výdajů (včetně závazků), ale ani pokud měl tyto informace k dispozici (v daném případě kompletní přehled o závazcích spotřebitele z registru NRKI), tyto neověřoval a vycházel jen z údajů poskytnutých mu spotřebitelem. Informace o výdajích v podobě závazků z registru NRKI lze přitom považovat za spolehlivé a poskytující dostatečný přehled o (pravidelných) výdajích spotřebitele. Na základě zjištěných skutečností je tedy zřejmé, že účastník řízení zcela rezignoval na ověřování výdajové stránky rozpočtu spotřebitele a vycházel pouze z údajů spotřebitelem sdělených. Z konkrétních kontrolních zjištění uvedených dále v textu tohoto rozhodnutí je přitom zřejmé, že spotřebitelé tyto údaje podhodnocují.
78. **Účastník řízení tedy v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020⁹² neměl zavedena přiměřená pravidla a postupy pro ověřování výdajů (včetně závazků) spotřebitele a vycházel z částek, které pevně stanovil, nebo z údaje o jejich výši deklarované spotřebitelem. Uvedené položky neověřoval ani v případech, kdy měl tyto informace k dispozici (ve formě výpisu z účtu nebo výpisu z registru NRKI).**

Razdva půjčka

79. Správní orgán se dále zabýval tím, jakým způsobem účastník řízení zjišťoval a ověřoval výdaje spotřebitele v případě poskytování produktu Razdva půjčka. Z výše uvedeného popisu průběhu podání žádosti o úvěr a jejího posuzování vyplývá, že spotřebitel byl při vyplňování on-line žádosti o úvěr vyzván k doplnění údajů o výdajích v poli „*Nutné měsíční výdaje (v Kč)*“, přičemž dále byl dotazován na závazky (měsíční splátky úvěrů, půjček a leasingů).⁹³ Účastník řízení tedy tímto způsobem zjišťoval pouze souhrnné výdaje (závazky), což mu neumožňovalo ověřovat jednotlivé výdajové položky (např. výdaje na bydlení). S touto skutečností plně korespondují následující zjištění, která dokládají, že účastník řízení se při zjišťování a ověřování rozpočtu spotřebitele soustředil na příjmovou a nikoli výdajovou stránku.
80. V rámci on-line žádosti o úvěr bylo po spotřebiteli požadováno doložení příjmů (viz obrázek č. 2), konkrétně potvrzení o výši příjmu a nejnovější výpis z bankovního účtu nebo kompletní výpisy z bankovního účtu za poslední 4 měsíce. Výpis/y z bankovního účtu byl/y účastníkem řízení vyžadován/y za účelem prověření příjmů a nikoli výdajů. Ačkoli je v dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele* u požadavku na doložení výpisu z účtu konkrétně uvedeno, že „*Účet musí být Klienta, musí na něj přicházet pravidelný příjem Klienta a musí z něj být hrazeny pravidelné výdaje Klienta za živobytí, domácnost či platby závazků*“, analytik následně ověřoval deklarované údaje prostřednictvím dostupných dokladů toliko na základě 38 přednastavených otázek, z nichž se pouze 3 týkají vybraných provozních výdajů nezohledňujících např. finanční závazky.⁹⁴ V souladu s požadavkem na předložení dokladů o příjmech je součástí analytikem zodpídaných otázek otázka, zda „*Částka příjmu odpovídá dokladu?*“, ale tutéž skutečnost analytik již neověřuje u výdajů. Sám účastník řízení ve svém vyjádření k podkladům rozhodnutí uvedl, že „*Společnost v rozhodném období požadovala výpisy z účtů jako zdroj*

⁹¹ Vyplývá např. z prezentace účastníka řízení a ze zjištění pochybení v konkrétních případech uvedených v části Ad výrok A. ii) odůvodnění tohoto rozhodnutí. Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 19_17.12.2020_č.j.2020_149780_CNB_650_prezentace, soubor: 2020_12_15_Prezentace_pro_ČNB.pptx).

⁹² Období, ve kterém účastník řízení dle svého vyjádření shora popsáním způsobem postupoval.

⁹³ Viz obrázek č. 1.

⁹⁴ Konkrétně se jedná o následující otázky: „*Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na bydlení?*“, „*Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na partnera?*“ a „*Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na dítě?*“.

informaci o příjmech spotřebitele. Výdaje zjišťovala jiným způsobem popsaným výše a výpis z účtu tedy neměl sloužit jako podklad ke zjišťování výdajů.“

81. O shora uvedeném závěru správního orgánu svědčí také obsah *vnitřního předpisu S35A* účastníka řízení, který v části upravující výpočet koeficientu volných zdrojů konkrétně stanoví, že: „*U Razdva půjčky neuvádí klient detailní strukturu výdajů (...), ale hodnotu souhrnně za všechny své výdaje a výdaje jeho rodiny včetně úhrad závazků a povinných plateb. Proto jsou mimo výdaje uvedené klientem určeny i výdaje minimální, a pokud jsou tyto vyšší než klientem uvedené, použijí se do výpočtu koeficientu K1 tyto výdaje minimální.*“ Dále je zde uvedeno, že: „*V minimálních výdajích jsou zohledněny vybrané výdaje vyšší částkou, než jsou uvedeny v kapitole 1.8.3. – Tabulka 1⁹⁵ podle toho jak byly v jednotlivých fázích zpřesněny podle následující tabulky:*“

Tabulka č. 4: Zpřesnění výdajů spotřebitele u Razdva půjčky

	Fáze sjednávání a způsob zohlednění v minimálních výdajích
Životní minimum jednotlivce	vždy ve stejné zákonné výši
Částka na partnera (<i>pozn. správního orgánu: jedná se o pevně stanovenou částku vycházející z životního minima</i>)	není zohledněna, pokud nenastane, že: - Klient uvede, že má partnera v žádosti - V registru NRKI klient vystupuje v roli „S“ - spoludlužník - V Analytické zóně je z OP patrný manžel nebo odpovídající stav nebo ve výpisu analytik nalezne platbu indikující partnera (např. mzda nebo důchod jiného člověka)
Částka na nezaopatřené dítě (<i>pozn. správního orgánu: jedná se o pevně stanovenou částku vycházející z životního minima</i>)	není zohledněna, pokud nenastane, že: - Klient uvede počet dětí v žádosti - V Analytické zóně z OP je/jsou patrné dítě/děti nebo ve výpise analytik nalezne platbu indikující dítě/děti
Výdaje na bydlení (<i>pozn. správního orgánu: jedná se o minimální částku stanovenou účastníkem řízení – viz odst. 59 tohoto rozhodnutí</i>)	v minimální výši, pokud v Analytické zóně ve výpise analytik nalezne platbu na bydlení (SIPO), která je vyšší
Povinná rezerva (<i>pozn. správního orgánu: jedná se o pevně stanovenou částku ve výši 500 Kč nebo 1 000 Kč</i>)	vždy v minimální výši
Spoření	zohledněno ve výdajích na Ostatní splátky
Ostatní výdaje (doprava, zájmy, kurzy, telefon, internet apod.)	je zohledněno v Rezervě (<i>pozn. správního orgánu: jedná se o pevně stanovenou částku ve výši 500 Kč nebo 1 000 Kč</i>)

82. Pravidla uvedená ve vnitřním předpise, dle nichž účastník řízení v rozhodném období postupoval, tedy vychází z předpokladu, že směrodatná částka výdajů je částka deklarovaná spotřebitelem, která byla také využívána ve výpočtu koeficientu volných zdrojů, ledaže byla účastníkem řízení defaultně stanovená částka výdajů vyšší. V případě spotřebitelem deklarované částky výdajů přitom účastník řízení vycházel z jedné souhrnné deklarované částky, aniž by tuto částku na základě jednotlivých výdajových položek (které ani neznal) řádně ověřoval (výpisem či výpisy z účtu, popřípadě jinak).
83. Z výše uvedeného tak vyplývá, že účastník řízení neověřoval výdaje spotřebitele a vycházel toliko z údaje o výši výdajů deklarovaných spotřebitelem nebo z účastníkem řízení pevně

⁹⁵ Jedná se o tabulku č. 3 v tomto rozhodnutí.

stanovených částek. V návaznosti na to pak ani výpočet disponibilního příjmu nemohl být pro rozhodnutí, zda je spotřebitel bonitní a tedy schopen úvěr splatit, dostačující.

84. V souvislosti se zjišťováním výdajů v podobě závazků spotřebitele správní orgán uvádí, že při podání žádosti o úvěr spotřebitel sděloval částku, kterou vydával každý měsíc na splátky úvěrů, půjček a leasingů. Účastník řízení ve všech případech poskytnutí produktu Razdva půjčka stejně jako v případě produktu Pojištěná půjčka nahlížel do klientských registrů SOLUS a NRKI, přičemž údaje z těchto registrů byly přeneseny do systému účastníka řízení. V případě, že měl žadatel o úvěr v registru SOLUS uveden příznak A, B, C, D, P a U,⁹⁶ pak nebyla jeho žádost o úvěr automaticky zamítnuta, ale došlo k tzv. přepadu, kdy byl žadateli nabídnut produkt Pojištěná půjčka. V této souvislosti pak účastník řízení správnímu orgánu sdělil,⁹⁷ že od června 2020 byly příznaky A, B, C, D, P a U uvedené v registru SOLUS důvodem zamítnutí žádosti o úvěr.
85. Dle dokumentu *Produktová matice*,⁹⁸ stejně jako u produktu Pojištěná půjčka, platilo, že účastník řízení při posuzování úvěruschopnosti nahlížel do registru NRKI a v případě, že byl spotřebitel nalezen s negativním příznakem „F“ u splátkových produktů a zároveň CBS mělo hodnotu 16, žádost o spotřebitelský úvěr byla zamítnuta. Pokud byla v registru NRKI zjištěna hodnota CBS 16 a současně nebyl v NRKI uveden příznak „F“, účastník řízení žádost o spotřebitelský úvěr automaticky nezamítal a uplatnil tzv. přepad, kdy spotřebitelům nabídl produkt Pojištěná půjčka. Účastník řízení při kontrole na místě uvedl, že stejně jako v případě produktu Pojištěná půjčka od června roku 2020 již spotřebitelům s hodnotou CBS 16 úvěry neposkytuje.⁹⁹
86. Z vyjádření¹⁰⁰ účastníka řízení bylo dále zjištěno, že v případě produktu Razdva půjčka měl v rámci procesu nazvaného Decision proces k dispozici údaj o celkové výši měsíčních splátek spotřebitele z NRKI (konkrétně v dokumentu nazvaném *Decision proces*), ale tento údaj nebyl při posouzení jeho úvěruschopnosti zohledňován, když účastník řízení vycházel pouze z údaje o výši závazků uvedené žadatelem v žádosti o úvěr (a to i když se jednalo o údaj v nižší částce než byla reálná výše závazků dle registru NRKI).
87. V této souvislosti pak správní orgán také zjistil, že účastník řízení neověřoval výši výdajů v podobě závazků ani z výpisů z bankovních účtů, které měl k dispozici. Rovněž účastníkem řízení přednastavené otázky, na které odpovídal analytik na základě prověření jemu dostupných dokladů, neobsahovaly žádnou konkrétní otázku týkající se výdajů v podobě závazků spotřebitele.
88. Z výše uvedeného je zřejmé, že účastník řízení neověřoval výdaje spotřebitelů a vycházel jen z údajů poskytnutých mu spotřebitelem, ač měl k dispozici výpis z registru NRKI a výpisy z bankovních účtů spotřebitelů. Tyto doklady lze přitom považovat za spolehlivé zdroje poskytující dostatečný přehled o (pravidelných) výdajích spotřebitele. Na základě zjištěných skutečností je tedy zřejmé, že účastník řízení i v případě poskytování produktu Razdva půjčka zcela rezignoval na ověřování výdajové stránky rozpočtu spotřebitele a vycházel pouze z údajů spotřebitelem sdělených. Z konkrétních kontrolních zjištění

⁹⁶ Význam označení viz odst. 74 tohoto rozhodnutí.

⁹⁷ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 24_20.1.2021_č.j.2021_007929_CNB_650_Výzva č. 4, soubor: 2021_01_20_PCCZ_CNB_Predlozeni_podkladu_4.pdf).

⁹⁸ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 33_26.2.2021_č.j._2021_022021_CNB_650_Výzva č. 6, soubor: Priloha_c._1_S36A_pr.1_Produktova_matice_SU.xlsx).

⁹⁹ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Kontroly na místě, soubor: Pohovor se zástupci kontrolované osoby ze dne 2. 2. 2021, čas od 07:30). K tomu též nové nastavení produktu (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 29_12.2.2021_č.j._2021_016928_CNB_650_Výzva č. 5, soubor: Priloha_c._2_2020_05_27_Produktova_matice_post_COVID19_2020_05_26.xlsx).

¹⁰⁰ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Kontroly na místě, soubor: Pohovor se zástupci kontrolované osoby ze dne 2. 2. 2021, čas od 1:05:45).

uvedených dále v textu tohoto rozhodnutí je přitom zřejmé, že spotřebitelé tyto údaje podhodnocují, a to velmi výrazně.

89. **Správní orgán tedy uzavírá, že účastník řízení v období od 1. 10. 2018 do 23. 9. 2020¹⁰¹ neověřoval výdaje (včetně závazků) spotřebitele a vycházel toliko z údaje o výši výdajů deklarovaných spotřebitelem nebo z účastníkem řízení pevně stanovených částek. Uvedené položky neověřoval ani v případech, kdy měl tyto informace k dispozici (ve formě výpisu z účtu nebo výpisu z registru NRKI).**

Koeficient volných zdrojů

90. Podle ustanovení 1.8.3 *vnitřního předpisu S35A* účastníka řízení platí, že: „*Pro výpočet koeficientu volných zdrojů (K1) je nutné ověřit reálné příjmy klienta a veškeré jeho výdaje, které je klient povinen uvést a přiznat v žádosti o úvěr. Tyto příjmy a výdaje jsou dále důkladně sledovány (případně upraveny) na základě doložené dokladovosti [...].*“ Pro určení koeficientu volných zdrojů se pak používají specifická pravidla pro každý produkt popsána níže.

Pojištěná půjčka

91. Ve vztahu k posouzení úvěruschopnosti žadatele o úvěr účastník řízení stanovil hodnotu koeficientu volných zdrojů. Pokud byla jeho výše nižší než hodnota 1, jednalo se o KO kritérium, kdy došlo k zamítnutí žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru.
92. Podle *vnitřního předpisu S35A* účastník řízení při výpočtu koeficientu volných zdrojů vycházel z příjmů a výdajů spotřebitele, které byly uvedeny v žádosti o spotřebitelský úvěr. Příjmy byly případně účastníkem řízení upraveny na základě doložených podkladů, které byly po spotřebiteli požadovány. S ohledem na to, že za účelem ověření výdajů účastník řízení nevyžadoval po spotřebiteli žádné dokumenty, do koeficientu započítával jednotlivé položky: „*Životní minimum*“ (pevně stanovená částka), „*Partner*“ (pevně stanovená částka), „*Náklady na děti*“ (pevně stanovená částka), „*Spoření*“, „*Splátky*“, „*Současné splátky Profi Credit*“, „*Bydlení*“ (pevně stanovená částka) a „*Ostatní*“. Jak bylo uvedeno výše, pevně stanovené částky účastník řízení využíval, byly-li vyšší než výdaje deklarované spotřebitelem. Účastník řízení dále do výdajů započítával povinnou rezervu v pevně stanovené výši 500 Kč nebo 1 000 Kč.¹⁰²
93. Vzhledem k výše uvedeným zjištěním týkajícím se zjišťování a ověřování výdajů je zřejmé, že data o výdajích vstupující do výpočtu koeficientu volných zdrojů nebyla relevantní, když se jednalo o účastníkem řízení stanovené částky, spotřebitelem deklarované částky, příp. neúplné údaje, které nebyly účastníkem řízení nikterak ověřovány. S ohledem na to, že výpočet koeficientu volných zdrojů nevycházel ze spolehlivých a dostatečných informací, které by účastník řízení jakkoli ověřil, a to ačkoli minimálně informacemi o závazcích (na základě výpisu z registru NRKI) disponoval, nebylo zajištěno řádné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele.
94. Výpočet koeficientu volných zdrojů byl prováděn tak, že z čistého příjmu spotřebitele byla odečtena příslušná výše výdajů a poté byl vypočítán koeficient volných zdrojů (K1), který v sobě zahrnoval další rezervu pro nového klienta (viz obrázek č. 5).

¹⁰¹ Období je vymezeno dnem, kdy nabyl účinnosti vnitřní předpis S35A, kterým se účastník řízení při svých postupech řídil, a dnem uzavření poslední ze smluv o spotřebitelském úvěru v rámci vzorku úvěrových případů u produktu Razdva půjčka, u níž bylo zjištěno, že účastník řízení neověřoval výdaje spotřebitele (viz tabulka č. 2).

¹⁰² Viz tabulka č. 3.

Obrázek č. 5: výpočet koeficientu volných zdrojů

Výpočet K1

$$\frac{\text{příjem domácnosti} - \text{výdaje domácnosti}}{\text{výše měsíční požadované (schválené) splátky}} \geq 1,0 \text{ nebo } 1,3$$

NOVÝ klient musí splňovat koeficient **1,3**

STÁVAJÍCÍ klient

- → do 6M sml. vztahu s PCT – platí stejné pravidlo jako u nového klienta

- → nad 6M sml. vztahu s PCT - příjem jedné a více osob, které tvoří domácnost, musí splňovat

koef. **1,0**

VRACEJÍCÍ se klient musí splňovat koef. **1,0**

95. Z výše uvedeného plyne, že aplikací pravidel a postupů nastavených účastníkem řízení pro výpočet koeficientu volných zdrojů nebylo zajištěno řádné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele, neboť daný výpočet nevycházel ze skutečné výše výdajů (včetně závazků) spotřebitele, ale z údajů, které si určil sám účastník řízení v rámci vnitřního předpisu, příp. z údajů deklarovaných spotřebitelem v žádosti o poskytnutí úvěru, ale účastníkem řízení nikterak neověřených.
96. **Tedy účastník řízení v období od 1. 10. 2018 do 13. 7. 2020¹⁰³ při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů (včetně závazků) spotřebitele**

Razdva půjčka

97. Správní orgán zjistil, že v kapitole 3.8.4 *vnitřního předpisu S35A* je stanoveno, že u produktu Razdva půjčka dochází k posuzování volných zdrojů opakovaně, a to vždy se zpřesněnými údaji. Účastník řízení nejdříve posuzoval koeficient volných zdrojů dle údajů získaných z žádosti spotřebitele, následně tyto údaje zpřesnil o údaje z registru NRKI a finálně byly zpřesněny o další údaje získané analytikem při vyhodnocení žádosti o úvěr. Zpřesněné údaje měly být přitom zohledněny pouze v případě, kdy znamenaly zpřísnění, jinak se používaly údaje uvedené spotřebitelem v žádosti.
98. Ve vztahu k datům vstupujícím do výpočtu daného koeficientu je nicméně třeba vzít v potaz zjištění správního orgánu v oblasti zjišťování a ověřování výdajů uvedená výše (viz odst. 79 a násl. tohoto rozhodnutí). V případě tohoto produktu spotřebitel v rámci žádosti o úvěr vyplnil pouze jednu souhrnnou částku výdajů, včetně úhrad závazků (tj. stávajících dluhů spotřebitele) a povinných plateb. Účastník řízení měl též defaultně (pevně) stanoveny minimální výše jednotlivých výdajových položek, přičemž v případě, že tyto minimální náklady byly vyšší než ty, které uvedl spotřebitel v žádosti o úvěr, účastník řízení do výpočtu koeficientu volných zdrojů použil tyto minimální výdaje.
99. Správní orgán rovněž zjistil, že účastník řízení měl v rámci Decision proces zahrnutou kompletní výši závazků vyplývající z výpisu z NRKI, ale do výpočtu koeficientu volných zdrojů tuto částku nezapočítával, když započítával pouze výši závazků uvedenou spotřebitelem v žádosti o spotřebitelský úvěr.
100. Z uvedeného je zřejmé, že data o výdajích (včetně závazků) vstupující do výpočtu koeficientu volných zdrojů nebyla přesná (účastníkem řízení ověřená). Z tohoto důvodu pak ani výpočet koeficientu volných zdrojů nemohl zajišťovat řádné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele.

¹⁰³ Období je vymezeno dnem, kdy nabyl účinnosti vnitřní předpis S35A, kterým se účastník řízení při svých postupech řídil, a dnem uzavření poslední ze smluv o spotřebitelském úvěru v rámci vzorku úvěrových případů u produktu Pojištěná půjčka, u níž bylo zjištěno, že účastník řízení nepostupoval správně při výpočtu koeficientu volných zdrojů (viz tabulka č. 2).

101. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že účastník řízení v období 1. 10. 2018 do 23. 9. 2020¹⁰⁴ při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů (včetně závazků) spotřebitele.

Hodnocení správního orgánu a právní kvalifikace

102. Účastník řízení měl dle ustanovení § 15 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s odst. 2 písm. c) tohoto ustanovení povinnost zavést a udržovat pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti, které v souladu s ustanovením § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru zajistí dodržování povinnosti zjišťovat, shromažďovat a řádně ověřovat relevantní informace o příjmech a výdajích žadatele o úvěr. Podle ustanovení § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru je nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru také povinen průběžně ověřovat a pravidelně hodnotit přiměřenost a účinnost zavedených postupů a pravidel.
103. Požadavky pro nastavení pravidel a postupů jsou rozpracovány v *Dohledovém benchmarku č. 3/2016*,¹⁰⁵ dle něhož se zavedením a udržováním pravidel a postupů dle § 15 zákona o spotřebitelském úvěru rozumí také povinnost účastníka řízení fakticky uplatňovat tato pravidla a postupy dle zákona o spotřebitelském úvěru.
104. Účastník řízení má povinnost s odbornou péčí ve smyslu ustanovení § 75 zákona o spotřebitelském úvěru posoudit úvěruschopnost spotřebitele v souladu s požadavky ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, které stanoví povinnost poskytovatele spotřebitelského úvěru posoudit úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů.
105. Dle § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je poskytovatel povinen při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posoudit zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů.
106. Podle § 84 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je poskytovatel před posouzením úvěruschopnosti spotřebitele povinen od spotřebitele vyžádat přiměřené a nezbytné informace. Tyto informace musí poskytovatel dle § 84 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru v případě nutnosti na základě komunikace se spotřebitelem případně doplnit a ověřit je způsobem přiměřeným dané situaci, je-li to nutné, též použitím nezávisle ověřitelných zdrojů.
107. Součástí odborné péče při posouzení úvěruschopnosti je také posouzení rozhodujících listin a vynaložení patřičného úsilí, aby byly zjištěny a řádně zohledněny všechny potřebné skutečnosti v nezbytném rozsahu. Účastník řízení má tedy povinnost zjišťovat a shromažďovat relevantní informace o příjmech, výdajích a závazcích (dluzích) jednotlivých žadatelů o úvěr, následně tyto informace vyhodnotit a ověřit způsobem přiměřeným dané situaci, kdy cílem tohoto postupu je získání objektivního obrazu o komplexní finanční situaci jednotlivých spotřebitelů, příp. celé domácnosti. Z výše uvedeného lze dovodit mj. požadavek na doložení jednotlivých tvrzení žadatelů o úvěr, resp. účastník řízení má povinnost zjištěné informace přiměřeným způsobem ověřit a nespoléhat

¹⁰⁴ Období je vymezeno dnem, kdy nabyl účinnosti vnitřní předpis S35A, kterým se účastník řízení při svých postupech řídil, a dnem uzavření poslední ze smluv o spotřebitelském úvěru v rámci vzorku úvěrových případů u produktu Razdva půjčka, u níž bylo zjištěno uvedené pochybení (viz tabulka č. 2).

¹⁰⁵ Veřejně dostupný na internetových stránkách správního orgánu https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/galleries/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2016_03.pdf

se na pouhá prohlášení či tvrzení žadatele o úvěr o příjmech, výdajích a závazcích (dluzích), která nejsou podepřena žádnými doklady.¹⁰⁶

108. Skutková zjištění popsána výše dokládají, že účastník řízení nezavedl a ani fakticky neudržoval pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele tak, aby zajišťoval řádné poskytování spotřebitelského úvěru. Ačkoli je zřejmé,¹⁰⁷ že účastník řízení v rámci tzv. pre-skóringu vyřadil velké množství žádostí o poskytnutí úvěru na základě efektivně nastavených KO kritérií, ze zjištěných skutečností vyplývá, že jak v rámci zavedení a udržování postupů a pravidel pro posuzování úvěruschopnosti, tak pak i při samotném faktickém posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, **rezignoval na ověřování výdajové stránky rozpočtu spotřebitele a soustředil se na stránku příjmovou. Účastník řízení vycházel z údajů o výdajích deklarovaných spotřebiteli v žádosti o úvěr, příp. defaultně stanovenými, pokud tyto byly vyšší než spotřebitelem deklarované, tedy výdaje neověřoval v zásadě vůbec, a to i když disponoval doklady, ze kterých bylo možné alespoň některé výdajové položky ověřit.**
109. Správní orgán má s ohledem na výše uvedené za prokázané, že účastník řízení tím, že v období od 1. 10. 2018 do 30. 11. 2020¹⁰⁸ nezavedl a neudržoval postupy a pravidla pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, které by zajišťovaly řádné poskytování spotřebitelského úvěru, když

při poskytování produktu Pojištěná půjčka:

- a) v období od 15. 2. 2019 do 14. 6. 2020 neměl zavedena přiměřená pravidla a postupy pro posuzování schopnosti spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když mu jeho pravidla a postupy umožňovaly akceptovat jako dostatečné pro posouzení úvěruschopnosti časově omezené příjmy v podobě rodičovského příspěvku, mzdy pocházející ze zaměstnaneckého poměru na dobu určitou a příjmu od personální agentury, vyplácené po dobu kratší, než byla doba splácení úvěru,
- b) v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 neměl zavedena přiměřená pravidla a postupy pro ověřování výdajů spotřebitele, když mu jeho pravidla a postupy umožňovaly vycházet z částek, které sám pevně stanovil, nebo z údaje o výši výdajů deklarovaných spotřebitelem,
- c) v období od 1. 10. 2018 do 13. 7. 2020 při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů spotřebitele,

a při poskytování produktu Razdva půjčka:

- d) v období od 1. 10. 2018 do 23. 9. 2020 neměl zavedena přiměřená pravidla a postupy pro ověřování výdajů spotřebitele, když mu jeho pravidla a postupy umožňovaly vycházet z údaje o výši výdajů deklarovaných spotřebitelem nebo z částek, které pevně stanovil,
- e) v období od 1. 10. 2018 do 23. 9. 2020 při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů spotřebitele,

¹⁰⁶ Srov. rozsudek Soudního dvora Evropské unie, ze dne 18. prosince 2014 ve věci C-449/13 CA Consumer Finance SA v. Ingrid Bakkaus, kde soud ve vztahu k otázce posuzování úvěruschopnosti stanovil mj., že: „pouhá ničím nepodložená prohlášení spotřebitele nemohou být sama o sobě kvalifikována jako dostatečná, nejsou-li podepřena žádnými doklady“. Dále pak Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015 k povinnosti posoudit úvěruschopnost s odbornou péčí konstatoval, že „věřitel musí náležitě pečlivě zjišťovat schopnost spotřebitele splácet úvěr a požadovat doklady k jeho tvrzení. Je také nutno dovodit, že věřitel by měl úvěruschopnost dlužníka aktivně zjišťovat a prověřovat, nikoliv se spokojit pouze s jeho ničím nedoloženými prohlášeními.“

¹⁰⁷ Viz tabulka č. 1.

¹⁰⁸ Období je vymezeno dnem, kdy nabyl platnosti a účinnosti vnitřní předpis S35A, jímž se účastník řízení ve svých postupech řídil, a dnem, do kterého tímto způsobem při posuzování úvěruschopnosti postupoval.

porušil ustanovení § 15 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 15 odst. 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru a ustanovením § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru, a dopustil se tak přestupku nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru.

Obecné námitky účastníka řízení a stanovisko správního orgánu k nim

110. Účastník řízení ve svém vyjádření ze dne 14. 3. 2022¹⁰⁹ vnesl několik obecných námitek vztahujících se k celému předmětu řízení, příp. více přestupkům (zejména str. 2 – 8 vyjádření), které správní orgán vypořádává níže. Konkrétními námitkami účastníka řízení obsaženými v tomtéž vyjádření se pak správní orgán vypořádává v rámci části věnující se konkrétním případům.
111. S ohledem na rozsáhlé a opakující se námitky účastníka řízení obsažené v jeho vyjádření správní orgán v obecné rovině uvádí, že v souladu s konstantní judikaturou není povinen detailně a výslovně vypořádávat veškeré námitky, neboť je považováno za dostatečné vypořádat základní námitky účastníka řízení, což je mj. v souladu s efektivitou a hospodárností řízení.¹¹⁰ Judikaturou bylo dovozeno, že správním orgánům v mnoha případech postačí, pokud vůči rozsáhlé argumentaci účastníka řízení postaví ucelenou myšlenkovou konstrukci, kterou vyvrátí argumentaci účastníka řízení v jejich základních tezích, aniž by se zabývaly do detailu dílčími argumenty.¹¹¹ Na obzvláště rozsáhlé a detailní vypořádání námitek je pak judikaturou nahlíženo jako na projev přepjatého formalismu, který může ohrožovat funkčnost správních orgánů.¹¹²

Námitka neúčinného zahájení správního řízení

112. Účastník řízení v první řadě namítá, že mu nebylo správním orgánem doručeno oznámení o zahájení správního řízení, ve kterém by byly vymezeny skutky, kterých se předmětné řízení týká. Dále uvádí, že vzhledem k tomu, že příkaz nebyl ve smyslu ustanovení § 46 odst. 3 správního řádu spojen s oznámením o zahájení správního řízení, a protože správní orgán příkaz zrušil, nebylo řízení účinně zahájeno podle ustanovení § 78 odst. 2 zákona o přestupcích a účastník řízení tak nedisponuje podkladem ve smyslu ustanovení § 78 odst. 3 téhož zákona.

Stanovisko správního orgánu

113. Správní orgán k námitce účastníka řízení uvádí, že vedle „klasického“ správního řízení, správní řád a přestupkový zákon stanoví možnost využít zjednodušené formy řízení, příkazního řízení (ustanovení § 150 správního řádu ve spojení s § 90 přestupkového zákona). Podstatou příkazního řízení je vydání rozhodnutí, příkazu, v případech, kdy správní orgán považuje skutková zjištění za dostatečná.
114. Tedy, za podmínek ustanovení § 90 přestupkového zákona ve spojení s § 150 správního řádu je možné rozhodovat formou příkazu, jehož vydání může být prvním úkonem v řízení a kde

¹⁰⁹ Vyjádření na č. 1. 71 – 92 správního spisu. Ve svém vyjádření ze dne 5. 9. 2023 účastník řízení pouze odkázal na své předchozí vyjádření (tedy vyjádření ze dne 14. 3. 2022), kdy žádné další námitky nevznsl.

¹¹⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2015, č. j. 1 As 22/2015-143, ve spojení s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 11. 2021, č. j. 1 Ads 149/2021 – 59, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2018, č. j. 5 As 197/2017 – 40.

¹¹¹ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2015, č. j. 1 As 22/2015 – 143.

¹¹² Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2018, č. j. 2 Afs 345/2017 – 35.

se oznámení o zahájení řízení z povahy věci neuplatní.¹¹³ Obviněný z přestupku pak má právo podat opravný prostředek – odpor, kterým se příkaz automaticky ruší a v řízení se pokračuje.

115. Správní orgán konstatuje, že v daném případě byly splněny podmínky pro vydání příkazu, když skutková zjištění byla dostatečná (nebylo třeba provádět dokazování) a rovněž nebyly pochybnosti o tom, že se účastník řízení jakožto obviněný z přestupku uvedených přestupků dopustil. Nadto podle ustanovení § 81 přestupkového zákona platí, že v řízení navazujícím na výkon kontroly mohou být jediným podkladem rozhodnutí o přestupku (a to i rozhodnutí formou příkazu) skutečnosti zjištěné při kontrole. V daném případě správní orgán provedl kontrolu u účastníka řízení, na základě které byl vypracován protokol o kontrole. Správní orgán pak o těch porušeních právních předpisů identifikovaných v protokolu o kontrole, která považoval za závažná, rozhodl příkazem. Pro úplnost správní orgán uvádí, že nebyla naplněna ani žádná z podmínek podle ustanovení § 90 odst. 2 přestupkového zákona, které stanoví, kdy nelze příkazem rozhodnout.
116. Správní orgán má tedy s ohledem na uvedené za to, že příkaz byl v daném případě vydán v souladu s právními předpisy a přestupkové řízení tak bylo řádně zahájeno dnem vydání příkazu. Účastník řízení podal proti příkazu odpor, tedy příkaz byl zrušen a správní orgán nadále vedl standardní řízení, jehož výsledkem je toto rozhodnutí. Podle odborné literatury ani v případě zrušení příkazu, který byl prvním úkonem v řízení, pak není třeba účastníkovi řízení oznamovat zahájení správního řízení podle ustanovení § 46 správního řádu,¹¹⁴ neboť účinek zahájení řízení nastal k okamžiku vydání příkazu a rovněž předmět řízení byl v tomto rozhodnutí vymezen.

Námítka porušení zásady legitimního očekávání

117. V rámci obecných i konkrétních námitek účastníka řízení obsažených ve vyjádření se často opakuje různě formulována námitka porušení zásady legitimního očekávání. Účastník řízení má za to, že výtky správního orgánu k jednání účastníka řízení se z podstatné části týkají vnitřních předpisů, které správní orgán již zkoumal a uplatnil vůči nim řadu námitek, a to jak v rámci licenčního řízení ve výzvě k odstranění nedostatků č. j. 018/003620/CNB/570 ze dne 18. 1. 2018, tak následně po ukončení licenčního procesu ve výzvě č. j. 2018/093836/CNB/650 ze dne 1. 8. 2018, kdy vyzval účastníka řízení k úpravě dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele podle § 84 zákona o spotřebitelském úvěru*. Účastník řízení tak měl za to, že když správní orgán neměl k předpisům další připomínky a na jejich základě udělil účastníkovi řízení licenci, jedná v souladu se zákonem, a nelze po něm tedy vyžadovat (či vynucovat) změny v předpisech dříve revidovaných.
118. Účastník řízení má za to, že pokud správní orgán zkoumal, zda žadatel splňuje předpoklady stanovené zákonem pro udělení oprávnění k činnosti podle ustanovení § 10 zákona o spotřebitelském úvěru, musel rovněž zkoumat, zda postupy a pravidla zachycená v předpisech zajišťují řádné poskytování spotřebitelského úvěru, tedy včetně toho, zda jsou v souladu s jednotlivými hmotněprávními ustanoveními zákona. Za nerelevantní považuje odkaz na dohledový benchmark, který nemá charakter zdroje práva a nemůže poskytovat závazný výklad. V této souvislosti dále účastník řízení odkazuje na rozhodnutí České národní banky vydané pod č. j. 2020/105775/570 dne 25. 8. 2020 (sp. zn. Sp/2019/330/573), kde je uvedeno, že Česká národní banka v rámci licenčního řízení vyhodnocuje, zda vnitřní

¹¹³ Srov. rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2010, č. j. 22 Ca 261/2009 – 28, které uvádí, že: „Vydání příkazu může být ve smyslu ust. § 150 odst. 1 správního řádu prvním úkonem správního orgánu ve správním řízení, tedy úkonem, kterému jiný úkon nepředchází, a proto se nepoužije ust. § 46 odst. 1 správního řádu o zahájení správního řízení z moci úřední a ani ust. § 36 odst. 3 správního řádu o vyjádření se účastníků k podkladům rozhodnutí, k němuž nebude správní orgán účastníky řízení vůbec vyzývat. (...) Řízení je zahájeno a současně „skončeno“ vydáním příkazu ukládajícího povinnost účastníkovi s tím, že včasným podáním odporu se příkaz bez náhrady ruší a provede se standardní správní řízení.“

¹¹⁴ Potěšil, L., Hejč, D., Rigel, F., Marek, D.: Správní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 749 - 753: D. Hejč.

předpis naplňuje základní předpoklady pro dodržování postupů a pravidel při výkonu činnosti účastníka řízení z hlediska řádného poskytování spotřebitelského úvěru. Správní orgán by pak měl v souladu se zásadou rovnosti přistupovat stejně ke všem dohlíženým subjektům.

119. V souvislosti s nutností zohlednit zásadu legitimního očekávání účastník řízení odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 – 13.

Stanovisko správního orgánu

120. Správní orgán v souvislosti s výše uvedenou námitkou v první řadě uvádí, že udělení oprávnění k činnosti podle ustanovení § 10 zákona o spotřebitelském úvěru nezabývá účastníka řízení povinností dodržovat podmínky a povinnosti vztahující se k jeho činnosti stanovené tímto zákonem. V samotném licenčním řízení pak správní orgán **vyhodnocuje vnitřní předpisy z hlediska naplňování pouze základních předpokladů pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů**. Účelem posouzení postupů a pravidel není schválení souladu konkrétních postupů s jednotlivými hmotněprávními ustanoveními zákona, ale zjištění, zda žadatel splňuje předpoklady stanovené zákonem pro vydání oprávnění k výkonu regulované činnosti. Skutečnost, zda účastník řízení tyto předpoklady v praxi naplňuje či nikoli, je však ověřitelná výhradně provedením kontroly jeho činnosti, tedy **kontrolou jím skutečně uplatňované praxe**. Toto je zřejmé i v případě účastníka řízení, který, jak vyplývá z protokolu o kontrole, jen v průběhu kontrolovaného období sám několikrát změnil své postupy a pravidla v oblasti posuzování úvěruschopnosti. Od udělení oprávnění k činnosti a od zahájení kontroly uplynuly přitom téměř 3 roky. Konkrétním příkladem učiněných změn může být samotný *vnitřní předpis S35A* účastníka řízení, jehož verze předložená v rámci licenčního řízení čítala 35 stran, na kterých byly obecným způsobem popisovány postupy při schvalování spotřebitelských úvěrů, zatímco verze tohoto vnitřního předpisu účinná od 1. 10. 2018 (kterou správní orgán v rámci kontroly posuzoval) čítala 60 stran, a oproti verzi z licenčního řízení detailním způsobem popisovala pravidla a postupy pro jednotlivé konkrétní produkty. Uvedené svědčí o tom, že správní orgán může v licenčním řízení posuzovat pouze **rámec budoucí činnosti účastníka řízení, když až při následném výkonu dohledu je možné ověřit stanovení postupů a pravidel a jejich aplikace v praxi**.
121. V této souvislosti správní orgán v obecné rovině odkazuje na dohledový benchmark č. 3/2016,¹¹⁵ ve kterém je upozorněno a výslovně uvedeno: „*ČNB pro úplnost sděluje, že obsah a přiměřenost uvedených postupů a pravidel v rámci řízení o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele hodnotí z hlediska povahy, rozsahu a složitosti činností nebankovního poskytovatele, jak ji lze určit z obchodního plánu a dalších dokladů předložených v žádosti. Účelem posouzení postupů a pravidel není schválení souladu konkrétních postupů s jednotlivými hmotněprávními ustanoveními zákona, ale zjištění, zda žadatel splňuje předpoklady stanovené zákonem pro vydání oprávnění k výkonu regulované činnosti. Předmětem následného dohledu ČNB je kontrola dodržování konkrétních povinností stanovených poskytovatelům spotřebitelských úvěrů zákonem. Postupy a pravidla obsažená v žádosti o vydání oprávnění k činnosti nelze pojímat jako definitivní, jelikož vychází z projektovaných odhadů, plánů a zamýšlených obchodních strategií, odrážejících vymezené produkty, segmenty trhu, distribuční kanály a ideální typy klientů, na něž se žadatel zamýšlí zaměřit ve své budoucí podnikatelské činnosti. Postupy a pravidla, která budou následně, po vydání oprávnění a zahájení činnosti, kontrolována ČNB, musí proto*

¹¹⁵ https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/galleries/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2016_03.pdf

odpovídat nejen reálné a aktuální praxi poskytovatele spotřebitelských úvěrů, ale také přístupu ČNB k výkonu dohledu v jednotlivých oblastech poskytování spotřebitelských úvěrů, uplatňovaného v dané době.“ Ve výzvách dohledu byl pak účastník řízení na dohledový benchmark upozorněn, přičemž ve vyjádření sám připouští jeho znalost.

122. Pokud pak účastník řízení uvádí, že dohledový benchmark není právně závazný, správní orgán konstatuje, že svá zjištění a právní závěry opírá o příslušná ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru a související judikaturu, zatímco citované dohledové benchmarky a úřední sdělení, které konkretizují představy správního orgánu o poctivém jednání (odborné péči) poskytovatelů (zprostředkovatelů) spotřebitelského úvěru, a napomáhají tak předvídatelnosti rozhodnutí správního orgánu, slouží pouze jako podpůrný podklad pro rozhodnutí. Účelem dohledových benchmarků je seznámení dohlížených subjektů s vybranými zobecněnými dohledovými poznatky a souvisejícími očekáváními dohledu, pokud jde o jednání dohlížených subjektů, což by mělo přispět k větší právní jistotě těchto subjektů a nastavení srovnatelných podmínek napříč trhem. Ačkoliv nejsou právně závazné, vyjadřují názor, který je aplikován v dohledové praxi správního orgánu.
123. Správní orgán zdůrazňuje, že rozhodující je obsah a interpretace zákona, a je povinností účastníka řízení, aby postupoval podle zákona, tedy kromě jiného podle pravidel a postupů souladných s právními předpisy, a to bez ohledu na to, zda tyto postupy byly formálně upraveny v jeho vnitřních předpisech, či nikoli. Posouzení základních předpokladů pro udělení povolení k činnosti ze strany orgánu dohledu nemůže mít vliv na plnění této povinnosti. Nadto nelze pominout, že posouzení úvěruschopnosti je komplexní proces, kdy je na každém dohlíženém subjektu, aby v mezích zákona zvolil takové dílčí postupy, jejichž prostřednictvím bude docíleno celkového posouzení úvěruschopnosti v souladu s požadavky zákona. Účastník řízení je nadto podle ustanovení § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru povinen průběžně ověřovat a pravidelně hodnotit přiměřenost a účinnost zavedených postupů a pravidel. Účastník řízení je tedy povinen v čase v rámci své činnosti upravovat a aktualizovat své vnitřní předpisy, aby odpovídaly právním předpisům i jeho praxi.
124. Pokud účastník řízení argumentuje, že správní orgán přezkoumával vnitřní předpisy účastníka řízení i po skončení licenčního řízení, správní orgán uvádí, že se jednalo o dálkovou kontrolu webových stránek účastníka řízení, zaměřenou na plnění informačních povinností stanovených v ustanovení § 92 zákona o spotřebitelském úvěru, kdy byl účastník řízení vyzván, aby uvedl informace zveřejněné na internetových stránkách do souladu se zákonem. Tato skutečnost nemá vliv na kontrolu, jejímž předmětem bylo komplexní posouzení dodržování povinností při výkonu činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru podle zákona o spotřebitelském úvěru.
125. Pokud účastník řízení odkazuje na rozhodnutí správního orgánu ve věci jiného nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru,¹¹⁶ správní orgán uvádí, že toto rozhodnutí žádným způsobem nevybočuje z rozhodovací praxe správního orgánu, naopak. V daném rozhodnutí správní orgán uložil danému subjektu pokutu ve výši 4 mil. Kč mj. za porušení § 15 zákona o spotřebitelském úvěru a ustanovení § 86 téhož zákona. Citovaná pasáž pouze potvrzuje výše uvedené, když správní orgán zda uvádí, že vnitřní předpis v daném případě vyhodnotil v probíhajícím licenčním řízení jako naplňující základní předpoklady pro dodržování postupů a pravidel při výkonu činnosti daného subjektu. Konkrétní soulad s hmotněprávní úpravou, jakož i aplikace pravidel a postupů v praxi, pak může být pouze předmětem následné kontroly ze strany správního orgánu.

¹¹⁶ Viz https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2019_00330_CNB_573.pdf

126. Správní orgán dále konstatuje, že samotné udělení oprávnění k činnosti nezaručuje budoucí jednání subjektu v souladu se zákonem, ale pouze vyjadřuje, že daný subjekt k určitému okamžiku naplnil zákonné podmínky pro udělení tohoto oprávnění. V této souvislosti správní orgán pro úplnost podotýká, že účastník řízení se dle svého vyjádření zabývá poskytováním finančních půjček a úvěrů už od roku 2000.¹¹⁷ Lze jej tedy považovat za profesionála v této oblasti, a to již v době, kdy žádal o udělení oprávnění k této činnosti správní orgán. Proto mu tak musely být známy nejen důvody, proč došlo k změně právní úpravy v oblasti spotřebitelských úvěrů, ale i judikatura soudů ve vztahu k posuzování odborné péče.¹¹⁸ Účastník řízení byl také již v rámci licenčního řízení upozorněn na dohledový benchmark (jehož znalost sám účastník řízení připouští), který výslovně upozorňuje, jakým způsobem správní orgán posuzuje žádost a její přílohy. Je tedy zřejmé, že další možný postup správního orgánu byl účastníkovi řízení nastíněn a nemohl tedy i vzhledem ke svým znalostem a zkušenostem oprávněně očekávat, že jeho činnost bude nadále bez dalšího považována za souladnou s právními předpisy.
127. Účastníkem řízení citované rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pak nepovažuje správní orgán za přiléhavé, neb se sice vztahuje k problematice legitimního očekávání u povolení, nicméně vztahenou k přesně vymezenému místu (číslo konkrétní parcely) výkonu činnosti.

Námítka porušení principu proporcionality a vymáhání povinností nestanovených zákonem

128. Účastník řízení ve svém vyjádření na str. 5 – 8 namítá porušení principu proporcionality ze strany správního orgánu a rovněž vymáhání povinností nestanovených zákonem. S ohledem na úzké propojení těchto námitek ve vyjádření účastníka řízení a jeho často se opakující argumenty, správní orgán vypořádává tyto námítky dále společně.
129. Účastník řízení namítá, že zákon stanoví, že pravidla a postupy pro řádné poskytování spotřebitelských úvěrů mají být přiměřené povaze, rozsahu a složitosti činnosti adresáta normy. Účastník řízení je poskytovatelem spotřebitelského úvěru na trhu rizikových úvěrů, kdy úvěry jsou poskytovány pouze na dobu několika měsíců a kde obecně existuje větší riziko selhání dlužníka, proto zvolil takový způsob zavedení relevantních pravidel, u kterého je možné na základě podkladů klienta a při automatizovaných kontrolách zohledňujících statistické a zákonné požadavky na životní minimum posoudit úvěruschopnost žadatele. Tento způsob umožňuje účastníkovi řízení posuzovat velké množství žádostí, a přitom nezatěžovat schvalovací proces náročným administrativním postupem. Správní orgán nicméně na účastníka řízení vyvíjí vyšší požadavky než na bankovní poskytovatele spotřebitelského úvěru.
130. Podle účastníka řízení zákon o spotřebitelském úvěru dává poskytovatelům úvěrů relativní volnost v nastavení vnitřních pravidel a předpisů, když za závazné mantinely lze považovat především pravidla stanovená zákonem. Pokud se pak v některých ohledech detaily postupu posouzení úvěruschopnosti spotřebitele liší od očekávání správního orgánu, neznamená to, že účastník řízení takovým nastavením a realizací postupu porušuje zákon o spotřebitelském úvěru. Názor správního orgánu ohledně výkladu § 15 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru podle účastníka řízení nereflektuje text zákona.
131. Výše zmíněnou relativní volnost v nastavení vnitřních předpisů účastník řízení demonstruje na příkladu z evropské rozhodovací praxe, kdy na evropské úrovni bylo v rámci výkladu směrnice 2008/48/ES zkoumáno, zda je možné vytvořit určitý seznam informací, které je

¹¹⁷ Str. 5 ve výroční zprávě za rok 2022 účastníka řízení (Viz příloha ke správnímu spisu, č. 1. 3 (CD – soubory *vyrocní zprava 2022.pdf*).

¹¹⁸ Viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015, č. j. 1 As 30/2015-39, ze kterého cituje ve svém nálezu i ÚS v rozhodnutí III. ÚS 4129/18.

vždy nutné od spotřebitele požadovat. Soudní dvůr EU v rozsudku CA Consumer Finance, C-449/13 dospěl k závěru, že nikoli. Naopak, judikatura konzistentně přiznává poskytovateli velmi široký prostor k úvaze a určení konkrétního rozsahu posuzovaných informací.

132. Účastník řízení dále nesouhlasí s vyjádřením správního orgánu v rámci kontroly (konkrétně v rozhodnutí o námitkách), že „*stanoví-li zákon určitý „minimální standard“, kterému by měli poskytovatelé ve svých pravidlech a předpisech dostát, pak je pro některé poskytovatele přiměřené („proporcionální“) zavést a udržovat svá pravidla a předpisy nad úroveň tohoto „minimálního standardu.“* Účastník řízení v této souvislosti uvádí, že zákonné ustanovení nelze považovat za minimální standard povinností, který by snad mohl být neústavně rozšiřován jiným nezákonným způsobem, ale za jedinou možnou hranici, ve které se může regulovaný subjekt pohybovat a právě jejíž překročení (a pouze to) je možné sankcionovat.
133. Účastník řízení dále uvádí, že princip proporcionality je v zákoně o spotřebitelském úvěru stanoven opakovaně a ačkoli je porušení příslušných norem postaveno na podmínkách jako „přiměřenost“ a „nezbytnost“, správní orgán se naplněním či aplikací těchto podmínek nezabýval. Účastník řízení tak má za to, že správní orgán neprovedl dostatečné dokazování, v příkazu nedostatečným způsobem popsal skutkový stav a neuvedl přezkoumatelnou právní kvalifikaci, což učinilo první úkon správního orgánu nepřezkoumatelným.
134. Účastník řízení rovněž nesouhlasí se závěrem správního orgánu, že neověřoval údaje od klientů a naopak je přesvědčen o tom, že s ohledem na přiměřenostní princip jeho přístup neporušuje zákon. Ustanovení § 84 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru umožňuje účastníkovi řízení volbu ověření údajů způsobem přiměřeným situaci a § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru pak tuto povinnost ještě dále upřesňuje tak, že ověření údajů z databází a jiných zdrojů má být prováděno pouze tam, kde je to nezbytné. Účastník řízení zvolil takový způsob, kdy u spotřebitelských úvěrů s krátkým tenorem a nízkou jistinou a splátkami údaje ověřuje např. prostřednictvím údajů ze statistického úřadu či legálních definic životního či existenčního minima, přičemž použije takovou částku vždy, pokud zájemce o úvěr deklaruje částku měsíčních nákladů nižší, než jak je stanovena nařízením vlády k provedení zákona o životním a existenčním minimu.

Stanovisko správního orgánu

135. Správní orgán v obecné rovině uvádí, že přiměřenost (proporcionalita) postupů a pravidel pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele se posuzuje ve vztahu k povaze (charakteru), rozsahu (šíři) a složitosti (komplikovanosti) účastníkem řízení vykonávaných činností. Komentářová literatura¹¹⁹ přitom klade přiměřenost postupů a pravidel do souvislosti s šíří produktové nabídky, objemem poskytnutých úvěrů a rozsáhlostí distribuční sítě, nikoliv s výší jistiny a délkou splatnosti poskytovaného úvěru, přičemž jako příklad uvádí rozdílné požadavky na velikost personálního vybavení v případě „menšího“ a „většího“ poskytovatele spotřebitelského úvěru nebo rozdílné požadavky na rozsah a komplexnost vnitřních předpisů a věcné vybavení. Podle správního orgánu je třeba zásadu proporcionality vykládat přiměřeně ke specifikům a rizikům činnosti účastníka řízení. Podle § 15 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru platí, že postupy a pravidla, která je poskytovatel spotřebitelského úvěru povinen zavést a udržovat, musí být nejen přiměřené, ale zároveň musí zajišťovat řádné a plynulé poskytování spotřebitelského úvěru. Poskytovatel musí pak také zajistit, aby nastavená pravidla a postupy byly dostatečně účinné (tzn., že budou řádně dodržovány).

¹¹⁹ Slanina, J., Jemelka, L., Vetešník, P., Wachtlová, L., Flidr, J. Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2017, 129 s.

136. Správní orgán v této souvislosti konstatuje, že uplatnění zásady přiměřenosti v žádném případě nezabývá účastníka řízení povinností řádně posoudit úvěruschopnost spotřebitele před poskytnutím spotřebitelského úvěru, zejména dostatečně a adekvátně ověřit výši a pravidelnost příjmů daného spotřebitele a současně zjistit, ověřit a zohlednit jeho výdaje a další závazky.
137. Posuzování úvěruschopnosti je proces, v rámci kterého je poskytovatelem spotřebitelského úvěru analyzována konkrétní situace konkrétního žadatele o úvěr. Proto nedostatky v postupu při posuzování úvěruschopnosti nemohou být odůvodňovány vyšším množstvím obchodních případů u nižších půjček s nižším tenorem, a vyšším administrativním zatížením. Ze zákonné dikce nelze dovodit, že by se někteří nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů mohli některých svých zákonných povinností zprostit.
138. Správní orgán v zásadě souhlasí s tím, že nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů mají relativní volnost v nastavení vnitřních pravidel a postupů, jejichž mantinely stanoví zákon o spotřebitelském úvěru. Hlavním korektivem pak je právě řádné a plynulé poskytování spotřebitelského úvěru. V této souvislosti je třeba připomenout, že podle ustanovení § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru je účastník řízení povinen průběžně ověřovat a pravidelně hodnotit přiměřenost a účinnost zavedených postupů a pravidel. Pokud tedy v případě účastníka řízení **správní orgán zjistil nedostatky ve všech prověřovaných případech, je zřejmé, že pravidla a postupy nebyla nastavena dle zákonných požadavků.** V ojedinělých případech se bude pravděpodobně jednat o individuální pochybení konkrétní osoby, pokud jsou však nedostatky zjištěny v celém vzorku případů, jedná se bezpochyby o systémové pochybení na úrovni zakotvení postupů a pravidel, které měl ale účastník řízení sám v souladu s ustanovením § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru zjistit a přijmout opatření potřebná k nápravě. Argumentaci účastníka řízení je tedy třeba v tomto ohledu odmítnout, neboť je zřejmé, že jeho „*přiměřenostní způsob [, který mu] umožňuje posuzovat velké množství žádostí, a přitom nezatěžovat schvalovací proces náročným administrativním postupem*“ nelze považovat za souladný s požadavky zákona.
139. Správní orgán konstatuje, že požadavek na řádné posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, je třeba dovozovat zejména, nikoli však výlučně, z ustanovení § 75, § 84 a § 86 zákona o spotřebitelském úvěru. Na rozdíl od předchozí právní úpravy,¹²⁰ zákon o spotřebitelském úvěru reguluje veškeré spotřebitelské úvěry bez ohledu na jejich typ, výši a dobu splatnosti, přičemž klade důraz na informační povinnosti poskytovatele spotřebitelského úvěru a povinnost poskytovatele spotřebitelského úvěru důsledně posoudit úvěruschopnost spotřebitele takovým způsobem, aby byl úvěr poskytnut pouze těm spotřebitelům, u kterých existuje reálný předpoklad, že jej budou schopni řádně a včas splatit. Poskytovatel spotřebitelského úvěru má povinnost při posuzování úvěruschopnosti eliminovat tzv. úvěrové riziko, resp. před samotným poskytnutím úvěru vynaložit patřičné úsilí k tomu, aby se seznámil s reálnou finanční situací žadatele. Poskytovatel spotřebitelského úvěru musí mít vždy na paměti primární cíl regulace, a tím je ochrana spotřebitele před nezodpovědným poskytnutím úvěru, které by mohlo vést k situaci, kdy spotřebitel nebude mít možnost úvěr řádně splatit. Zákonem stanovené povinnosti tedy platí bez dalšího pro všechny poskytovatele spotřebitelského úvěru bez rozdílu. V tomto světle proto neobstojí ani argument účastníka řízení, že posuzuje velké množství žádostí a detailnější posuzování by pro něj znamenalo vyšší administrativní zatížení, které by se pak mělo promítnout do výše úroků jednotlivých úvěrů.

¹²⁰ Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

140. Co se pak týká získávání a ověřování informací od spotřebitelů, v rámci procesu posuzování úvěruschopnosti lze za dostačující považovat ty informace o příjmech, výdajích a závazcích spotřebitele, ze kterých by účastník řízení získal objektivní a věrohodný obraz o finanční situaci žadatele o úvěr, „*proto věřitel musí mimo jiné analyzovat spotřebitelův osobní/domácí rozpočet, a to jak stranu příjmů, tak stranu výdajů, a to vždy ve vztahu ke konkrétnímu žadateli o úvěr a informacím o jeho konkrétních příjmech ze zaměstnanecké či jiné činnosti, nákladech na bydlení, dopravu, domácnost nebo nezaopatřené děti, jakož i o dalších pravidelných výdajích spotřebitele (např. splátkách jiných úvěrů). Analýza pouze některé ze stran rozpočtu sama o sobě k posouzení úvěruschopnosti nepostačuje*“¹²¹. Je také zřejmé, že: „*Jiné informace mohou být potřebné pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitele, který je státním úředníkem, jiné u spotřebitele, který v pracovním poměru vykonává sezónní práce, a ještě jiné u spotřebitele, který je osobou samostatně výdělečně činnou. Obdobně zjištěním, že spotřebitel má vyživovací povinnost k dětem, může vzniknout potřeba získat od spotřebitele další informace. Rozsah požadovaných informací lze tedy definitivně stanovit až v okamžiku, kdy spotřebitel již určitou část informací poskytne*“¹²².
141. Pokud pak účastník řízení odkazuje na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 18. prosince 2014 ve věci C - 449/13 CA Consumer Finance Sa v. Ingrid Bakkaus a další¹²³, kde měl soud konstatovat, že není možné určit seznam informací, které je nutné od spotřebitele požadovat, správní orgán uvádí, že dle zákona o spotřebitelském úvěru je poskytovatel spotřebitelského úvěru povinen posoudit úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele. Úvěr může poskytovatel spotřebitelského úvěru poskytnout pouze tehdy, pokud z výsledků posouzení úvěruschopnosti nevyplynuly důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet. Je tedy nutné komplexně prověřit jak spotřebitelovy příjmy, tak i jeho výdaje a závazky prostřednictvím analýzy domácího rozpočtu v celém jeho spektru.¹²⁴ Požadavek na dostatečný rozsah, kvalitu a řádné ověření informací získaných od spotřebitele je tedy nejen přiměřený, ale je zároveň zákonem stanoven každému poskytovateli spotřebitelských úvěrů, a to bez ohledu na jeho velikost či typ nabízeného produktu. Odkazované rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie pak stanoví, že „*pouhá ničím nepodložená prohlášení spotřebitele nemohou být sama o sobě kvalifikována jako dostatečná, nejsou-li podepřena žádnými doklady*“. V tomto rozhodnutí Soudní dvůr Evropské unie také interpretoval čl. 8 směrnice 2008/48/ES, o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „CCD“), a recitoval 26 její preambule tak, že povinnost posoudit úvěruschopnost dlužníka má poskytovatel spotřebitelského úvěru¹²⁵, a to na základě informací získaných od spotřebitele, které musí být podloženy podklady, které osvědčují finanční situaci spotřebitele (např. výplatní pásky, výpisy z bankovních účtů, přehledy pohybů na bankovních účtech a daňové platební výměry).
142. Nejvyšší správní soud pak k povinnosti poskytovatele spotřebitelského úvěru jednat s odbornou péčí judikoval: „***věřitel musí náležitě pečlivě zjišťovat schopnost spotřebitele splácet úvěr a požadovat doklady k jeho tvrzení. Je také nutno dovést, že věřitel by měl úvěruschopnost dlužníka aktivně zjišťovat a prověřovat, nikoliv se spokojit pouze s jeho ničím nedoloženými prohlášeními***“ a „*Odbornou péčí je třeba rozumět úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od podnikatele ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry*“.

¹²¹ Nález Finančního arbitra ze dne 28. 5. 2018, sp. zn. FA/SR/SU/1192/2017. Finanční arbit. In: Sběrka rozhodnutí finančního arbitra.

¹²² Slanina, J., Jemelka, L., Vetešník, P., Wachtlová, L., Flidr, J. Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2017, 417 s.

¹²³ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 18. prosince 2014, ve věci C - 449/13 CA Consumer Finance. In: EURlex [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 16. 9. 2020]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/>.

¹²⁴ Nález Finančního arbitra ze dne 20. 3. 2017, sp. zn. FA/SU/374/2015. Finanční arbit [online]. In: Sběrka rozhodnutí finančního arbitra.

¹²⁵ Nese v tomto ohledu důkazní břemeno – v originále „*the burden of proving*“.

v oblasti jeho činnosti (...) součástí odborné péče při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele je také posouzení rozhodujících listin a vynaložení patřičného úsilí, podloženého odborností a profesionalitou, aby byly zjištěny všechny potřebné skutečnosti v nezbytném rozsahu. Proto je nutno dovodit také požadavek na doložení tvrzení dlužníka o jeho majetkových poměrech”.¹²⁶ Správní orgán v této souvislosti odkazuje dále i na rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve kterém soud stanoví, že: „**Věřitel nedostojí povinnosti postupovat s odbornou péčí při posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, vyjde-li z objektivně nedoloženého osobního prohlášení dlužníka o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech.** Na tom nic nemění, že dlužník není evidován v databázích dlužníků. [...] Povinnost posouzení úvěruschopnosti spotřebitele chrání nejen spotřebitele samého před negativními důsledky neschopnosti úvěr splácet, ale zprostředkovaně také společnost jako celek, neboť předchází negativním sociálním důsledkům předlužení a insolvence v podobě pádu spotřebitele a osob na něm závislých do veřejné sociální sítě, narušení rodinných a sociálních vztahů atd. V neposlední řadě chrání i pozici věřitelů samých, neboť odborné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele při žádosti o další úvěr snižuje riziko věřitelů, kteří témuž spotřebiteli poskytli úvěry či jiné služby již dříve.“¹²⁷

143. Na základě citované judikatury správní orgán uzavírá, že poskytovatel spotřebitelského úvěru nemá při posouzení úvěruschopnosti spoléhat pouze na údaje poskytnuté spotřebitelem a je povinen pravdivost tvrzení spotřebitele týkající se jeho majetkových poměrů prověřovat, resp. že není v souladu s odbornou péčí, když poskytovatel spotřebitelského úvěru v posuzovaném případě neučiní k ověření údajů sdělených spotřebitelem vůbec nic. Účastník řízení je tak povinen bez ohledu na složitost úvěrového produktu vyžádat si od spotřebitele potřebné informace a aktivně opatřovat další přiměřené a objektivně zjistitelné informace o spotřebiteli a tyto informace řádně ověřit a vyhodnotit.¹²⁸
144. S ohledem na výše uvedené má být posouzení úvěruschopnosti spotřebitele provedeno nejenom s důrazem na ověření deklarovaných příjmů žadatele, ale ve stejné míře i s důrazem na ověření deklarovaných výdajů, a to na základě informací dostupných v době před uzavřením smlouvy. Dlouhodobá praxe ukazuje, že spotřebitelé obecně mají tendenci výdaje podhodnocovat (což v řadě případů bude motivováno snahou dosáhnout získání úvěru), proto je požadavek na ověření výdajů zcela legitimní a nelze na jeho plnění rezignovat z důvodu vyšší administrativní zátěže. Také pouhé převzetí částky životního minima nelze považovat za dostatečné zohlednění životních nákladů spotřebitele, když se jedná o částku, která v naprosté většině případů neodpovídá reálné situaci spotřebitelů. Proto je dle správního orgánu třeba klást důraz na řádné zjištění reálného poměru mezi příjmy a výdaji spotřebitele za účelem objektivního posouzení, zda žadateli o úvěr zbude po odečtení pravidelných měsíčních výdajů dostatek finančních prostředků pro řádné splacení úvěru.
145. Obecné pokyny EBA k poskytování a sledování úvěrů (EBA/GL/2020/06)¹²⁹ (dále jen „obecné pokyny EBA“) k posuzování úvěruschopnosti spotřebitele a ověřování informací od spotřebitele uvádí, že: „Pro účely posouzení úvěruschopnosti spotřebitelů by instituce a věřitelé měli mít k dispozici a využívat informace podložené nezbytnými a vhodnými podklady, přinejmenším v souvislosti s tímto: a. účel úvěru, pokud je to relevantní pro typ

¹²⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006 a Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015.

¹²⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2018, č. j. 33 Cdo 2178/2018.

¹²⁸ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006.

¹²⁹ https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Guidelines/2020/Guidelines%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring/Translations/886675/Final%20Report%20on%20GL%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring_COR_CS.pdf

produktu; b. zaměstnání; c. zdroj schopnosti splácet; d. složení domácnosti a vyživované osoby; e. finanční závazky a náklady na jejich správu; f. pravidelné výdaje; g. kolaterál (v případě zajištěných úvěrů); h. další faktory snižující riziko, jako jsou záruky, jsou-li k dispozici“. Na ověřování informací při posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, které pokyny blíže nerozvádí, se vztahuje povinnost ověřovat informace poskytnuté spotřebitelem v souladu s požadavky uvedenými v ustanovení § 84 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru a stávající judikatuře. Ověření informací poskytnutých spotřebitelem musí spočívat v proaktivní činnosti finanční instituce, a to způsobem přiměřeným situaci. Rozhodnutí poskytovatele spotřebitelského úvěru o technice nebo hloubce ověření informací od spotřebitele musí být vůči správnímu orgánu obhajitelné a zpětně ověřitelné (a to i včetně výjimečných případů předpokládaných obecnými pokyny, kdy není nutné informace ověřovat z toho důvodu, že na základě objektivních okolností lze mít o správnosti informací poskytnutých spotřebitelem jistotu).¹³⁰

146. K problematice posuzování úvěruschopnosti správní orgán vydal dohledový benchmark ČNB č. 1/2014, v němž stanovil, a to při respektování skutečnosti, že zásadu přiměřenosti je třeba aplikovat směrem ke spotřebiteli tak, aby byla nastavena optimální hranice a nevznikl konflikt s právem spotřebitele na ochranu jeho osobních údajů, že: „*věřitel se nemůže spolehnout pouze na spotřebitelem poskytnuté informace, pokud není jejich věrohodnost nepochybná, ale je povinen ověřit jejich faktickou správnost a soulad se skutečností; šíře požadovaných údajů, jakož i prostředky, techniky a hloubka jejich prověřování je ponechána na kvalifikovaném uvážení věřitele, musí však být vůči orgánu dohledu obhajitelné a zpětně ověřitelné*“¹³¹. Dále správní orgán tuto problematiku zahrnul i v dohledovém benchmarku ČNB č. 3/2016, přičemž v části 3. písm. c) bodech 5 a 6 tohoto benchmarku uvedl, že posouzení úvěruschopnosti zahrnuje mj. přiměřené zjištění a vyhodnocení finanční a ekonomické situace spotřebitele, včetně ověření výše příjmů a výdajů (nákladů) spotřebitele, historie jeho příjmů a výdajů, i jejich očekávaného vývoje a případných výkyvů v průběhu času, přičemž všechny získané informace, jejich přezkoumání a vyhodnocení musí být evidovány a archivovány způsobem, aby se k nim dalo v nezměněném stavu vrátit.
147. Pokud pak účastník řízení namítá, že správní orgán dostatečným způsobem neprokázal, že pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti nejsou přiměřená, správní orgán uvádí, že skutkový stav byl v rámci kontroly zjištěn a detailně popsán v protokolu o kontrole. Z konkrétních zjištění, kdy byl správním orgánem zkoumán vzorek úvěrových případů, pak vyplynulo, že **účastník řízení na ověřování výdajů zcela rezignoval, a to i v těch případech, kdy měl dokumenty, resp. údaje osvědčující alespoň některé z výdajů k dispozici**. Bylo zjištěno, že se účastník řízení soustředil zejména na příjmovou stránku spotřebitele, a vycházel z přehledu o majetkové situaci spotřebitele, který neodpovídal realitě.

¹³⁰ <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/legislativni-zakladna/obecne-pokyny-evropskych-organu-dohledu/Sdeleni-CNB-o-obecnych-pokynech-EBA-k-poskytovani-a-sledovani-uveru/>

¹³¹ Dohledový benchmark je dostupný zde: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/galleries/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitele_spotrebitelcky_uver/download/dohledovy_benchmark_os_2014_01.pdf

Věnuje se výkladu povinnosti věřitele posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr podle § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Závěry v něm obsažené lze nicméně aplikovat obdobně na posuzování úvěruschopnosti podle zákona č. 257/2016 Sb.

Ad výrok A. ii) – posuzování úvěruschopnosti spotřebitele

148. Skutečnost, že účastník řízení nezavedl a neudržoval řádné postupy a pravidla pro posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr, jak je uvedeno výše, dokládají také výsledky kontroly vzorku úvěrových případů a jednotlivá konkrétní zjištění popsaná níže.

Právní úprava

149. Účastník řízení má ve smyslu ustanovení § 75 zákona o spotřebitelském úvěru posoudit úvěruschopnost spotřebitele s odbornou péčí.
150. Dle ustanovení § 78 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru pořizuje poskytovatel při poskytování spotřebitelského úvěru dokumenty nebo jiné záznamy v rozsahu, který je nezbytný pro hodnověrné osvědčení řádného plnění jeho povinností stanovených tímto zákonem. Dle odst. 2 písm. b) tohoto ustanovení má poskytovatel povinnost uchovávat zejména dokumenty nebo jiné záznamy týkající se posuzování úvěruschopnosti spotřebitele.
151. Podle ustanovení § 84 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je poskytovatel před posouzením úvěruschopnosti spotřebitele povinen spotřebiteli sdělit nebo zveřejnit, jaké informace a doklady pro jejich ověření musí spotřebitel poskytovateli poskytnout za účelem posouzení jeho úvěruschopnosti. Tyto informace musí být přiměřené a nezbytné. Podle odst. 2 tohoto ustanovení spotřebitel poskytne poskytovateli na základě požadavků poskytovatele úplné a pravdivé informace, přičemž pokud je to k posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nezbytné, poskytnuté informace je spotřebitel povinen poskytovateli na jeho žádost vysvětlit, popřípadě doplnit. Tyto informace je za účelem posouzení úvěruschopnosti spotřebitele poskytovatel povinen ověřit způsobem přiměřeným dané situaci, je-li to nutné, též použitím nezávisle ověřitelných údajů.
152. Dle ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru má poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudit úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet.
153. Dle ustanovení § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů. Účastník řízení má povinnost zjišťovat informace o příjmech a výdajích spotřebitele, které zahrnují zejména výdaje na bydlení, pravidelné měsíční výdaje na provoz domácnosti, úhradu sjednaných služeb včetně všech stávajících závazků vůči třetím osobám a výdaje na domácnost (např. jídlo, ošacení, dopravné), a to za účelem získání objektivního obrazu o jeho komplexní finanční situaci.

Skutková zjištění, námitky účastníka řízení a jejich vypořádání

Příjmy spotřebitele

Pojištěná půjčka

154. V souvislosti se zjišťováním a ověřováním příjmů spotřebitele v případě poskytování Pojištěné půjčky správní orgán prověřil vzorek 27 úvěrových případů¹³² (viz tabulka č. 2), přičemž zjistil, že účastník řízení postupuje v souladu s obecnými postupy popsány v odst. 54 a násl. tohoto rozhodnutí.
155. Kontrolou vzorku úvěrových případů bylo zjištěno, že ve 3¹³³ případech z 27 kontrolovaných úvěrových případů účastník řízení akceptoval výši příjmu plynoucího z pracovní smlouvy uzavřené na dobu určitou nebo smlouvy tzv. agenturního pracovníka, která končila před datem splatnosti uvedeným ve smlouvě o spotřebitelském úvěru (viz tabulka č. 5).
156. Dále bylo zjištěno, že ve 2¹³⁴ případech z 27 kontrolovaných úvěrových případů účastník řízení akceptoval příjem plynoucí z rodičovského příspěvku, přičemž nárok na něj končil před datem splatnosti smlouvy o spotřebitelském úvěru (viz tabulka č. 5).

Tabulka č. 5: Udržitelnost příjmu

pořadí	číslo smlouvy datum uzavření	jméno	trvání smlouvy v měsících	akceptovaný příjem/předložený doklad
1.	██████████ 2. 1. 2020	██████████	42	pracovní smlouva na dobu určitou s platností do 30. 9. 2020
2.	██████████ 15. 1. 2020	██████████	48	příjem z rodičovského příspěvku uplatněný na dítě narozené dne 30. 10. 2018 (žádost podána 5. 3. 2019, od 1. 1. 2020 zvýšen z částky 7 096 Kč na částku 15 498 Kč)
3.	██████████ 11. 2. 2020	██████████	30	pracovní smlouva na dobu určitou s platností do 31. 3. 2020
4.	██████████ 27. 2. 2020	██████████	48	pracovní smlouva tzv. agenturního pracovníka s platností do 31. 12. 2020
5.	██████████ 13. 3. 2020	██████████	42	příjem z rodičovského příspěvku uplatněný na dítě narozené dne 18. 2. 2019 (žádost podána 8. 3. 2019, od 1. 2. 2020 zvýšen z částky 7 600 Kč na částku 10 000 Kč)

157. V této souvislosti považuje správní orgán za nutné zdůraznit, že ve všech 5 výše uvedených případech se spotřebitelé dostali do prodlení se splácením (přičemž ██████████ a ██████████ dokonce nezaplatily ani první splátku) a došlo k zesplatnění úvěru ze strany účastníka řízení.
158. **Na základě shora uvedených skutečností je zřejmé, že účastník řízení v 5 případech z celkem 27 případů ze vzorku úvěrových případů u produktu Pojištěná půjčka**

¹³² Přijato správním orgánem dne 8. 1. 2021 pod č.j. 2021/003092/CNB/651 a dne 20. 1. 2021 pod č. j. 2021/007929/CNB/650 (viz tabulka č. 2). Podklady k jednotlivým úvěrovým případům viz příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady: podložka: 22. 8.1.2021 č.j. 2021 003092 CNB 650 Výzva 3 a podložka: 24. 20.1.2021 č.j.2021 007929 CNB_650 Výzva č. 4).

¹³³ Smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████).

¹³⁴ Smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████).

při posuzování úvěruschopnosti řádně neposoudil schopnost spotřebitelů splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když akceptoval časově omezené příjmy v podobě rodičovského příspěvku, mzdy pocházející ze zaměstnaneckého poměru na dobu určitou a příjmu od personální agentury, přičemž doba splácení poskytnutého úvěru přesahovala dobu vyplácení uvedeného příjmu.

Razdva půjčka

159. V případě produktu Razdva půjčka účastník řízení výši pravidelných měsíčních příjmů žadatele o úvěr zjišťoval dotazem v žádosti o úvěr na typ hlavního příjmu a výši průměrného měsíčního příjmu, a dále prostřednictvím vyžádaného dokladu od spotřebitele na základě seznamu požadovaných dokladů (tj. dle dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele*).
160. Účastník řízení na základě dokumentu *Informace a doklady požadované od spotřebitele* požadoval po spotřebiteli doložení výpisu z bankovního účtu „*Za poslední minimálně 1 a případně až 4 měsíce, dle volby varianty půjčky a dokladování.*“ Ve vnitřním předpisu S35A účastníka řízení je dále uvedeno, že v případě, že je vyplácená částka nižší než 20 000 Kč,¹³⁵ je požadován pouze jeden výpis z účtu za poslední měsíc. Výše uvedené dokládá i úprava obsažená v interním dokumentu účastníka řízení *Produktová matice*.
161. V této souvislosti pak správní orgán prověřil vzorek 8 úvěrových případů¹³⁶ (viz tabulka č. 2). Kontrolou tohoto vzorku bylo zjištěno, že v 5 případech¹³⁷ byl spotřebiteli doložen výpis z bankovního účtu za období 1 měsíce. V ostatních 3 případech¹³⁸ pak byly doloženy výpisy z bankovního účtu za 4 měsíce.
162. Správní orgán dále zjistil, že účastník řízení u smlouvy č. [REDAKCE] uzavřené dne 26. 2. 2020 se spotřebitelkou [REDAKCE] na dobu 12 měsíců akceptoval příjem plynoucí z rodičovského příspěvku, a to i přesto, že dle ustanovení 3.1.1 *vnitřního předpisu S35A* produkt Razdva půjčka není určen mj. pro osoby s příjmem jen z mateřské nebo rodičovské dovolené. Nadto v daném případě nárok na rodičovský příspěvek končil před datem splatnosti smlouvy o spotřebitelském úvěru.¹³⁹ **Účastník řízení tedy řádně neposoudil schopnost spotřebitelky [REDAKCE] splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když akceptoval časově omezený příjem v podobě rodičovského příspěvku, přičemž doba splácení poskytnutého úvěru přesahovala dobu vyplácení uvedeného příjmu.** Správní orgán rovněž zjistil, že spotřebitelka se po uzavření smlouvy dostala do prodlení se splácením úvěru.
163. Správní orgán dále zjistil, že účastník řízení u smlouvy č. [REDAKCE] uzavřené dne 3. 1. 2020 se spotřebitelem [REDAKCE], kdy výše poskytnutého úvěru činila 5 000 Kč a doba splácení 9 měsíců, započítal příjem, který byl doložen pouze jedním výpisem z účtu. Vzhledem k tomu, že nebyly doloženy žádné další doplňující podklady, ze kterých by vyplynula pravidelnost příjmu, má správní orgán za to, že jeden měsíční příjem nemůže doložit schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky po následujících 9 měsících. Správní orgán k výše uvedenému doplňuje, že ačkoli vnitřní předpis účastníka

¹³⁵ Jednalo se o tzv. Malou půjčku, zvláštní kategorie produktu Razdva půjčka. Poskytování této malé půjčky se specifickými parametry bylo účastníkem řízení (dle jeho sdělení) ukončeno k 23. 3. 2020.

¹³⁶ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 22_8.1.2021_č.j. 2021_003092_CNB_650_Výzva 3).

¹³⁷ Smlouva č. [REDAKCE] ([REDAKCE]), č. [REDAKCE] ([REDAKCE]), č. [REDAKCE] ([REDAKCE]), č. [REDAKCE] ([REDAKCE]) a č. [REDAKCE] ([REDAKCE]).

¹³⁸ Smlouva č. [REDAKCE] ([REDAKCE]), č. [REDAKCE] ([REDAKCE]) a č. [REDAKCE] ([REDAKCE]).

¹³⁹ Příjem z rodičovského příspěvku přiznaný uplatněný na dítě narozené dne 23. 7. 2016 (žádost podána 23. 11. 2016, od 1. 1. 2020 zvýšen z částky 2 900 Kč na částku 12 200 Kč).

řízení jako základní předpoklad pro úvěry pod 20 000 Kč stanovil jeden doklad dokládající příjem, nijak to účastníka řízení nezbavovalo povinnosti jednat s odbornou péčí, a tedy postupovat před uzavřením smlouvy o úvěru tak, aby v souladu s povinnostmi stanovenými v zákoně získal přiměřené a nezbytné informace, umožňující mu v konkrétním případě posoudit úvěruschopnost spotřebitele. V podkladech předložených účastníkem řízení tak zcela chybí jakýkoliv podklad či záznam, který by hodnonověrně dokládal, že při posouzení úvěruschopnosti v tomto konkrétním případě prověřil pravidelnou výši příjmu a předpoklad jeho udržitelnosti po následujících 9 měsících.

164. **Účastník řízení tedy řádně neposoudil schopnost spotřebitele [REDAKCE] splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když neověřil pravidelnost příjmu spotřebitele, neboť vycházel pouze z dokladu o příjmu za 1 měsíc.** Rovněž v tomto případě se spotřebitel následně po uzavření smlouvy dostal do prodlení se splácením úvěru.

Námítky účastníka řízení

165. Účastník řízení namítá, že zákon neukládá poskytovatelům spotřebitelských úvěrů povinnost ověřovat, zda je příjem spotřebitele udržitelný po celou dobu trvání spotřebitelského úvěru. Správní orgán dle účastníka řízení nepřipustně extenzivně vykládá ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru v neprospěch adresáta normy, když na základě tohoto ustanovení vymáhá povinnosti nestanovené právním předpisem (zjišťování a ověření udržitelnosti příjmů).
166. Účastník řízení nadto uvedený požadavek shledává nepřiměřeným a nesplnitelným, když zjišťování a posuzování příjmů i výdajů s sebou vždy nese prvek nejistoty. Při posuzování úvěruschopnosti je třeba vycházet z aktuálního stavu a případně zohlednit negativní scénáře budoucího vývoje. Účastník řízení pak odkazuje na úvěry s dlouhou dobou splatnosti (20 a 30 let), kdy správní orgán tuto povinnost po poskytovatelích nevymáhá, přičemž splnění této povinnosti není dle účastníka řízení možné ani i u úvěrů kratších.
167. Účastník řízení doplňuje, že správní orgán rozšiřuje schopnost splácet na schopnost postupně splatit všechny splátky, přičemž zákon stanoví, že nelze poskytnout spotřebitelský úvěr pouze v případě, kdy existují důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele úvěr splácet, nikoli v případě, kdy poskytovatel nemá jistotu, že spotřebitelský úvěr bude splacen.
168. Ve vztahu k příjmu v podobě rodičovského příspěvku účastník řízení namítá, že obecně usuzoval, že po uplynutí doby, po kterou spotřebitel pobírá rodičovský příspěvek, se naopak ve většině případů příjem zvyšuje, když dochází k návratu do pracovního procesu. V důsledku přístupu správního orgánu by mohl fakticky skupinu rodičů pobírajících rodičovský příspěvek vyřadit ze skupiny zájemců o spotřebitelský úvěr, což by ale mohlo být v rozporu se zákazem diskriminace, na který byl správním orgánem v minulosti upozorněn.¹⁴⁰
169. Účastník řízení ani příjem z pracovní smlouvy sjednané na dobu určitou a příjem ze smluvního vztahu sjednaného s pracovní agenturou nepovažuje za problematický a namítá, že ani u standardního pracovního poměru není možné s jistotou uzavřít, že nebude ukončen, přičemž spousta osob běžně pracuje na základě opakujících se krátkodobých smluv. Zároveň pak s ohledem na míru nezaměstnanosti v ČR nelze předpokládat, že po uplynutí vymezené doby nebude mít žadatel práci a příjem.

¹⁴⁰ Správní orgán v rámci výzvy uložil účastníkovi řízení odstranit věkovou hranici žadatelů o úvěr (výzva ze dne 1. 8. 2018, č. j. 2018/093836/CNB/650).

170. K případu [REDAKCE] pak účastník řízení podotýká, že se jedná o ojedinělé pochybení, které svou intenzitou nenaplňuje charakter přestupku.

Stanovisko správního orgánu

171. Účastník řízení má povinnost s odbornou péčí ve smyslu ustanovení § 75 zákona o spotřebitelském úvěru posoudit úvěruschopnost spotřebitele v souladu s požadavky ustanovení § 86 odst. 1 téhož zákona, resp. řádně posoudit úvěruschopnost spotřebitele. Česká národní banka pro účely výkladu povinnosti poskytovatelů řádně posoudit úvěruschopnost spotřebitele přistoupila k vydání dohledového benchmarku č. 1/2014,¹⁴¹ a to s cílem seznámit dohlášené subjekty s dohledovými poznatky, konkretizovat představy regulovaných subjektů o jednání s odbornou péčí a přispět tak k jejich větší právní jistotě.
172. Z dohledového benchmarku mj. vyplývá, že „*při posuzování schopnosti žadatele splácet žádaný úvěr musí poskytovatel úvěru vycházet z **prokazatelných pravidelných příjmů žadatele a z pravděpodobnosti jejich udržitelnosti po celou dobu trvání úvěru a současně musí zkoumat výši jeho nezbytných životních nákladů (tj. nákladů spojených s bydlením, vyvolaných zdravotním stavem atd.), jakož i dalších finančních závazků (splátky dalších úvěrů a půjček, srážky ze mzdy, odpovědnostní plnění apod.). Věřitel je při posouzení úvěruschopnosti povinen zohlednit jak stávající situaci klienta, zejména jeho příjmy i výdaje, tak skutečnosti, které lze na základě informací dostupných v době před uzavřením smlouvy s vysokou mírou pravděpodobnosti očekávat.***“
173. Nutnost vzít při posuzování úvěruschopnosti v úvahu i skutečnosti, které lze na základě informací dostupných v době před uzavřením smlouvy s vysokou mírou pravděpodobnosti očekávat, je dána požadavkem zakotveným v ustanovení § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, kdy je poskytovatel povinen při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzovat zejména „*schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru*“.
174. Výše uvedené obecným způsobem upravují také obecné pokyny EBA, kdy je výslovně stanoveno, že variabilita příjmu spotřebitele by měla být brána v rámci posuzování úvěruschopnosti v úvahu. Konkrétně obecné pokyny EBA stanoví, že „*věřitelé by měli v souladu s příslušnými právními předpisy na ochranu spotřebitele posoudit schopnost dlužníka splnit závazky vyplývající z úvěrové smlouvy a jeho vyhlídky na toto plnění.*“ Dále také, že „*věřitelé měli zohlednit příslušné faktory, které by mohly ovlivnit současnou a budoucí schopnost dlužníka splácet.*“ Výslovně jsou zde zmiňováni spotřebitelé s nepravidelnými příjmy, když „*[j]e-li to nezbytné, a to zejména v případech dlužníků, kteří jsou samostatně výdělečně činní nebo mají sezonní nebo jiný nepravidelný příjem, instituce a věřitelé by měli provést uvážlivá šetření a podniknout uvážlivé kroky, aby posoudili a ověřili zdroj schopnosti splácet. [...] Instituce a věřitelé by měli zajistit, že schopnost dlužníka plnit závazky vyplývající z úvěrové smlouvy nezávisí na předpokládaném výrazném zvýšení dlužníkova příjmu.*“
175. Poskytovatel má tedy před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru získat ucelený přehled informací o spotřebiteli, které mu umožní vyhodnotit jeho finanční situaci ve vztahu k řádnému posouzení jeho úvěruschopnosti. Z výše citovaných zdrojů pak vyplývá, že poskytovatel je povinen při posuzování úvěruschopnosti vycházet z aktuálních údajů, nicméně má povinnost vzít při posouzení úvěruschopnosti v úvahu budoucí změny životní situace (zejména variabilita příjmů ale i výdajů). Pokud v tomto konkrétním případě žadatelé o úvěr disponovali příjmem pouze na omezené období, měl účastník řízení v souladu

¹⁴¹ Ke dni vydání tohoto rozhodnutí k dispozici na: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/galleries/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitele_spotrebitelesky_uver/download/dohledovy_benchmark_os_2014_01.pdf.

úvěrových případů nebyl spotřebitelem doložen výpis z bankovního účtu a ani jiný doklad o výdajích spotřebitelů. Účastník řízení tak při posuzování úvěruschopnosti vycházel pouze ze spotřebitelem deklarované výše výdajů nebo defaultně přednastavených údajů (jejichž výši určil sám účastník řízení).

180. Účastník řízení tedy ve 25 úvěrových případech neověřil výdaje spotřebitele, když neměl k dispozici žádný doklad o výdajích spotřebitele.
181. Jak je uvedeno výše, ve vztahu ke zjišťování a posuzování závazků spotřebitele účastník řízení v rámci pre-skóringu nahlížel do registru SOLUS a do registru NRKI. Z registru NRKI účastník řízení stahoval kompletní výpis vždy ve vztahu ke konkrétnímu spotřebiteli. Zjištění, že účastník řízení z registru NRKI využíval výhradně, a to jako jeden ze vstupních údajů do Score Card, právě CBS score, tedy pro posouzení úvěruschopnosti nezohledňoval veškeré dostupné údaje týkající se závazků spotřebitelů uvedených v registru NRKI (viz odst. 76 tohoto rozhodnutí), ověřil správní orgán také na vzorku úvěrových případů.
182. Správní orgán v této souvislosti prověřil 8 vybraných případů ze vzorku úvěrových případů u produktu Pojištěná půjčka,¹⁴³ a porovnal údaje uvedené v klientských složkách s výpisy z registru NRKI, které měl účastník řízení v rámci procesu posuzování úvěruschopnosti k dispozici a které předložil správnímu orgánu.¹⁴⁴
183. Správní orgán zjistil, že u všech uvedených případů měl účastník řízení v systému CRM zaznamenanou částku 0 Kč u položek „Současné splátky půjček, úvěrů a leasingu“ a „Splátky z registru“, případně položky nebyly vůbec vyplněny, pouze v případě spotřebitelky [redacted] byla u této položky uvedena částka 1 518 Kč. Správní orgán zjistil, že tyto údaje nekorespondují s informacemi obsaženými v registru NRKI v době, kdy účastník řízení uvedené informace vyhodnocoval, jak je podrobněji uvedeno v tabulce níže, a to ačkoli účastník řízení těmito informacemi disponoval a jiným způsobem výdaje spotřebitele (včetně závazků) neověřoval.

Tabulka č. 6: zohlednění závazků dle registru NRKI

	číslo smlouvy	jméno	CBS	splátky dle CRM účastníka řízení	splátky dle NRKI
1.	[redacted]	[redacted]	244	0 Kč	9 868 Kč měsíčně zároveň byl v prodlení 94 dní s úhradou částky 12 050 Kč ¹⁴⁵
2.	[redacted]	[redacted]	322	0 Kč	5 615 Kč měsíčně zároveň měl nesplátkový úvěr a kreditní kartu ¹⁴⁶
3.	[redacted]	[redacted]	16	0 Kč	14 014 Kč měsíčně

smlouva

č. [redacted] ([redacted]), smlouva č. [redacted] ([redacted]), smlouva č. [redacted] ([redacted]), smlouva č. [redacted] ([redacted]), smlouva č. [redacted] ([redacted]), smlouva č. [redacted] ([redacted]), smlouva č. [redacted] ([redacted]), smlouva č. [redacted] ([redacted]), smlouva č. [redacted] ([redacted]). Výpis byl doložen pouze v případě smlouvy č. [redacted] ([redacted]) a smlouvy č. [redacted] ([redacted]).

¹⁴³ Správní orgán vybral uvedené případy na základě hodnot CBS tak, aby se jednalo o průřezový vzorek.

¹⁴⁴ Příloha ke správnímu spisu, č. I. 1 (CD – složka: Přijaté podklady: podsložka: 30_15.2.2021_č.j. 2021_017275_CNB_650_Výzva č. 5 (NRKI).

¹⁴⁵ Splátkový úvěr ([redacted]) s měsíční splátkou ve výši 2 043 Kč a datem ukončení 20. 8. 2021, splátkový úvěr ([redacted]) s měsíční splátkou ve výši 2 038 Kč a datem ukončení 31. 8. 2020, splátkový úvěr ([redacted]) uzavřený dne 31. 7. 2019 s datem splatnosti 28. 8. 2019 s částkou 12 050 Kč po splatnosti 94 dní s číslem 1 u položky Insolvency, splátkový úvěr ([redacted]) s měsíční splátkou ve výši 2 512 Kč a datem ukončení 2. 7. 2020 a splátkový úvěr ([redacted]) s měsíční splátkou ve výši 3 275 Kč a datem ukončení 18. 5. 2029.

¹⁴⁶ Splátkový úvěr ([redacted]) s měsíční splátkou ve výši 1 470 Kč a datem ukončení 22. 6. 2021, splátkový úvěr ([redacted]) s měsíční splátkou ve výši 4 145 Kč a datem ukončení 19. 4. 2022, nesplátkový úvěr ([redacted]) s kreditním limitem 5 000 Kč a s částkou k zaplacení ve výši 3 814 Kč a kreditní karta ([redacted]) s kreditním limitem 20 000 Kč a se zbývající částkou k vyčerpání 18 922 Kč.

					zároveň měl dvě kreditní karty, přičemž pohledávka na jedné z nich byla zesplatněná ¹⁴⁷
4.			16	0 Kč	13 024 Kč měsíčně zároveň byl v prodlení 70 dní s úhradou částky 4 112 Kč a dále měl nesplátkový úvěr a kreditní kartu ¹⁴⁸
5.			294	0 Kč	10 349 Kč měsíčně zároveň byla v prodlení 6 dní s úhradou částky 2 879 Kč a měla kreditní kartu ¹⁴⁹
6.			329	0 Kč	měl kreditní kartu ¹⁵⁰
7.			217	1518 Kč	7 229 Kč měsíčně zároveň byla v prodlení 53 dní s úhradou částky 3 232 Kč a měla nesplátkový úvěr a dvě kreditní karty ¹⁵¹
8.			277	0 Kč	byl v prodlení 11 dní s úhradou částky 13 862 Kč a dále měl kreditní kartu ¹⁵²

184. Na základě výše uvedeného správní orgán zjistil, že účastník řízení ve všech 8 případech, u nichž bylo prověřeno využití údajů z registru NRKI, nezohlednil údaje o závazcích spotřebitelů uvedených v registru NRKI týkající se měsíčních splátek ze stávajících dluhů, vč. úvěrů na kreditní kartě, leasingu apod., jakož i splátek po splatnosti u stávajících dluhů, a to ačkoli těmito informacemi disponoval a jiným způsobem výdaje (včetně závazků) spotřebitele neověřoval.

185. Správní orgán dále zjistil, že účastník řízení neověřoval spotřebitelem deklarovanou výši závazků ani jiným způsobem, neboť k žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru typu Pojištěná půjčka byl ze vzorku 27 úvěrových případů doložen výpis z bankovního účtu pouze ve 2 případech.¹⁵³

186. Při posuzování úvěruschopnosti před uzavřením smlouvy č. [REDAKCE] se spotřebitelem [REDAKCE], účastník řízení v systému CRM uvedl u položky

¹⁴⁷ Splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 3 029 Kč a datem ukončení 21. 1. 2022, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 10 985 Kč a datem ukončení 25. 2. 2043, kreditní karta ([REDAKCE]) s kreditním limitem 20 000 Kč, přičemž pohledávka na ní již byla zesplatněna a kreditní karta ([REDAKCE]) s kreditním limitem, která byla 250 dní po splatnosti s částkou 1 Kč.

¹⁴⁸ Splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 528 Kč, datem ukončení 22. 7. 2020 a s částkou 4 112 Kč 70 dní po splatnosti, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 222 Kč a datem ukončení 15. 1. 2024, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 631 Kč a datem ukončení 15. 3. 2025, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 441 Kč a datem ukončení 15. 4. 2022, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 261 Kč a datem ukončení 15. 6. 2021, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 4 438 Kč a datem ukončení 15. 4. 2023, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 613 Kč a datem ukončení 15. 3. 2022, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 890 Kč a datem ukončení 15. 6. 2027, nesplátkový úvěr ([REDAKCE]) s kreditním limitem 5 000 Kč, kreditní karta ([REDAKCE]) s kreditním limitem 20 000 Kč, se zbývající částkou k vyčerpání 21 060 Kč a s částkou 940 Kč 2 dny po splatnosti.

¹⁴⁹ Splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 3 496 Kč s datem ukončení 1. 1. 2021, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 2 467 Kč s datem ukončení 7. 6. 2021, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 580 Kč s datem ukončení 11. 5. 2022, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 2 413 Kč, datem ukončení 24. 2. 2029 a s částkou 2 413 Kč 6 dní po splatnosti, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 503 Kč, datem ukončení 24. 2. 2027 a s částkou 466 Kč 6 dní v prodlení a kreditní karta ([REDAKCE]) s kreditním limitem 10 000 Kč, se zbývající částkou k vyčerpání 10 000 Kč.

¹⁵⁰ Kreditní karta ([REDAKCE]) s kreditním limitem 25 000 Kč, se zbývající částkou k vyčerpání 29 889 Kč.

¹⁵¹ Splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 040 Kč s datem ukončení 25. 12. 2021, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 951 Kč s datem ukončení 25. 8. 2022, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 949 Kč s datem ukončení 1. 6. 2021, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 104 Kč s datem ukončení 26. 9. 2020, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 1 616 Kč, datem ukončení 10. 12. 2020 a s částkou 3 232 Kč 53 dní po splatnosti, splátkový úvěr ([REDAKCE]) s měsíční splátkou ve výši 569 Kč s datem ukončení 1. 1. 2021, nesplátkový úvěr ([REDAKCE]) s kreditním limitem 13 000 Kč a s částkou k zaplacení ve výši 12 929 Kč, kreditní karta ([REDAKCE]) s kreditním limitem 100 000 Kč, se zbývající částkou k vyčerpání 96 049 Kč a kreditní karta ([REDAKCE]) s kreditním limitem 10 000 Kč, se zbývající částkou k vyčerpání 9 191 Kč.

¹⁵² Splátkový úvěr ([REDAKCE]) s datem ukončení 19. 6. 2020 a s částkou 13 862 Kč 11 dní po splatnosti a kreditní karta ([REDAKCE]) s kreditním limitem 49 000 Kč, se zbývající částkou k vyčerpání 48 916 Kč.

¹⁵³ Smlouva č. [REDAKCE] ([REDAKCE]) a smlouva č. [REDAKCE] ([REDAKCE]).

„Splátky“ hodnotu ve výši 0 Kč (což odpovídá částce uvedené v samotné žádosti o úvěr). Z výpisů z účtu, které měl účastník řízení k dispozici, přitom vyplynulo, že [REDACTED] za období 6 měsíců splácel průměrně částku ve výši 3 167 Kč na účet č. [REDACTED] a částku 5 792 Kč na účet č. [REDACTED].¹⁵⁴

187. Účastník řízení bez odůvodnění neověřil skutečnou výši závazků spotřebitele [REDACTED] (smlouva č. [REDACTED]) plynoucích z předložených výpisů z bankovního účtu, když vycházel pouze z údajů, které spotřebitel uvedl v žádosti o úvěr.

Razdva půjčka

188. I v případě produktu Razdva půjčka správní orgán skutečnost, že účastník řízení neověřoval výši výdajů, včetně závazků spotřebitelů (viz odst. 83 a 87 tohoto rozhodnutí) a při posuzování úvěruschopnosti vycházel z údaje o výši výdajů (včetně závazků) deklarovaných spotřebitelem nebo z účastníkem řízení pevně stanovených částek, ověřil na vzorku 8 úvěrových případů.
189. V tomto ohledu správní orgán zjistil, že v případě smlouvy č. [REDACTED] ([REDACTED])¹⁵⁵ účastník řízení při posuzování úvěruschopnosti vycházel pouze z výdajů určených na základě jím přednastavených limitů, aniž by tyto jakkoli ověřoval, a to ačkoli měl k dispozici výpis z účtu spotřebitele. Žadatel o poskytnutí úvěru v daném případě do žádosti o poskytnutí úvěru uvedl výdaje ve výši 4 000 Kč. Výdaje spočítané účastníkem řízení pak dosahovaly celkové výše 11 870 Kč, když účastník řízení do nich započítal výdaje na bydlení ve výši 1 400 Kč, rezervu ve výši 1 000 Kč, výdaje na nezaopatřené dítě ve výši 3 500 Kč, výdaje na partnera ve výši 2 560 Kč a životní minimum ve výši 3 410 Kč; ve všech případech se jednalo o částky pevně stanovené účastníkem řízení. Správní orgán z předloženého výpisu z účtu nicméně zjistil celkové výdaje spotřebitelky v období měsíce ledna 2020 ve výši 14 859,13 Kč.¹⁵⁶ Je tedy zřejmé, že účastník řízení v tomto případě výdaje neověřoval, když z výpisu z účtu vyplývají vyšší výdaje než výdaje spočítané účastníkem řízení, které následně vstupovaly do výpočtu disponibilního příjmu spotřebitele.
190. Výdaje účastník řízení neověřil ani v případě smlouvy č. [REDACTED] ([REDACTED]),¹⁵⁷ neboť při posuzování úvěruschopnosti vycházel z údajů deklarovaných spotřebitelem v žádosti o úvěr. Spotřebitel v žádosti o úvěr uvedl výdaje ve výši 9 000 Kč, kterou účastník řízení v rámci procesu posuzování úvěruschopnosti skutečně započítal, neboť sám vypočítal náklady spotřebitele ve výši nižší, a to v částce 5 810 Kč. Nicméně správní orgán z výpisu z účtu předloženého spotřebitelem zjistil, že spotřebitel za období říjen 2019 zaplatil výdaje v celkové výši 7 665 Kč.¹⁵⁸ Je tedy zřejmé, že účastník řízení jednotlivé výdajové položky neověřil. V tomto konkrétním případě sice spotřebitel své výdaje nepodhodnotil, ba přímo naopak, ale tento příklad, jen dokládá, že účastník řízení vůbec nezohledňuje informace, kterými disponuje.

¹⁵⁴ Příloha ke správnímu spisu, č. I. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady; podsložka: 22_8.1.2021_č.j._2021_003092_CNB_650_Výzva 3, podsložka: [REDACTED]).

¹⁵⁵ Smluvní dokumentace na č. I. 1, příloh ke správnímu spisu (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 22_8.1.2021_č.j._2021_003092_CNB_650_Výzva 3, podsložka: [REDACTED]).

¹⁵⁶ Z výpisu je zřejmé, že spotřebitelka zaplatila celkem 8 609 Kč na základě zřízených trvalých příkazů, konkrétně se jednalo o následující platby: 1 004 Kč (Flexi pojištění), 135 Kč (televize), 670 Kč (elektřina Centropol), 6 800 Kč (služby). Dále v tomto období spotřebitelka zaplatila společnosti T-MOBILE CZ částku ve výši 3 477,13 Kč, 2 000 Kč na účet města Benešov (platba za služby), 540 Kč za rozhlas (roční platba) a bankovní poplatky v celkové výši 233 Kč.

¹⁵⁷ Smluvní dokumentace na č. I. 1, příloh ke správnímu spisu (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložka: 22_8.1.2021_č.j._2021_003092_CNB_650_Výzva 3, podsložka: [REDACTED]).

¹⁵⁸ Spotřebitel zaplatil společnosti VODAFONE CZECH REP. částku ve výši 2 753 Kč a dále v tomto období zaplatil společnosti Tipsport.net celkem 4 912 Kč.

191. Správní orgán také na vzorku 8 úvěrových případů ověřil, jakým způsobem účastník řízení zjišťoval a ověřoval výši závazků spotřebitele.
192. Správní orgán si v této souvislosti od účastníka řízení vyžádal doložení dokumentace¹⁵⁹ sloužící k posouzení úvěruschopnosti jednotlivých žadatelů o úvěr, jejíž součástí byl také dokument *Decision proces* popisující data vstupující do procesu posuzování. Zde správní orgán posuzoval výši závazků uvedenou v položce „NRKI měsíční splátky celkem“ v dokumentu *Decision proces* a výši závazků, kterou účastník řízení skutečně použil pro výpočet koeficientu volných zdrojů.¹⁶⁰ V této souvislosti pak správní orgán zjistil, že v 7 případech z 8 kontrovaných úvěrových případů účastník řízení při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nezohlednil dostupné údaje o závazcích spotřebitelů uvedených v registru NRKI, které se týkaly měsíčních splátek ze stávajících dluhů, vč. úvěrů na kreditní kartě, leasingu, apod., jakož i splátek po splatnosti u stávajících dluhů, když vycházel z částek uvedených spotřebitelem v žádosti o úvěr.

Tabulka č. 7: přehled výše závazků z registru NRKI a výše závazků použitých účastníkem řízení pro výpočet koeficientu volných zdrojů

	číslo smlouvy	jméno spotřebitele	výše úvěru	výše závazků NRKI	účastníkem řízení započítaná výše závazků
1.			100 000 Kč	35 616 Kč	2 900 Kč
2.			45 000 Kč	29 197 Kč	11 300 Kč
3.			50 000 Kč	57 596 Kč	4 000 Kč
4.			34 000 Kč	21 496 Kč	14 000 Kč
5.			10 000 Kč	34 805 Kč	2 900 Kč
6.			37 000 Kč	28 480 Kč	8 000 Kč
7.			10 000 Kč	8 270 Kč	8 000 Kč

193. Z výše uvedeného vyplývá, že účastník řízení měl v rámci *Decision procesu* k dispozici informaci o kompletní výši závazků jednotlivých žadatelů o úvěr vyplývající z výpisu z NRKI, ale v rámci posuzování úvěruschopnosti tuto informaci nezohlednil, když započítal výši závazků uvedenou žadatelem v žádosti o spotřebitelský úvěr, která byla ve všech případech nižší (v některých velmi podstatně), než skutečná výše závazků dle výpisu z registru NRKI.
194. Pro dokreslení závažnosti jednání účastníka řízení správní orgán uvádí, že u 4 z výše uvedených spotřebitelů došlo pouze několik měsíců po uzavření smlouvy o úvěru k zahájení insolvenčního řízení. Insolvenční řízení s [redacted] bylo zahájeno dne 22. 6. 2020, úpadek zjištěn dne 1. 7. 2020 (smlouva o úvěru uzavřena dne 6. 2. 2020), insolvenční řízení s [redacted] zahájeno dne 16. 2. 2021, úpadek zjištěn dne 16. 3. 2021 (smlouva uzavřena dne 24. 2. 2020), insolvenční řízení s [redacted] zahájeno dne 6. 4. 2020, úpadek zjištěn dne 19. 6. 2020 (smlouva uzavřena dne 26. 2. 2020) a nakonec insolvenční řízení s [redacted] zahájeno dne 8. 3. 2021, úpadek zjištěn dne 12. 4. 2021 (smlouva uzavřena dne 23. 9. 2020).
195. Zjištění správního orgánu, že účastník řízení rovněž neověřoval výši závazků ani z výpisu z bankovního účtu, který měl k dispozici, potvrzují rovněž následující skutečnosti.

¹⁵⁹ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: _Přijaté podklady, podsložky: 22_8.1.2021_č.j._2021_003092_CNB_650_Výzva 3 a 24_20.1.2021_č.j.2021_007929_CNB_650_Výzva č. 4).

¹⁶⁰ Správní orgán pro úplnost uvádí, že ověřoval údaje, které měl účastník řízení k dispozici při posuzování úvěruschopnosti.

V 5 případech¹⁶¹ z celkem 8 případů kontrolního vzorku smluv o poskytnutí úvěru typu Razdva půjčka byl žadateli doložen výpis z bankovního účtu za období 1 měsíce. V ostatních 3 případech¹⁶² byly doloženy výpisy z bankovního účtu za 4 měsíce. Z bankovních výpisů správní orgán zjistil následující závazky spotřebitelů:

Tabulka č. 8: závazky spotřebitelů dle výpisů z účtu

	číslo smlouvy	jméno spotřebitele	započítané závazky (decision proces)	závazky dle doloženého výpisu z účtu
1.	██████████	██████████	11 000 Kč	16 602 Kč (dle výpisu z bank. účtu za 10/2019) ¹⁶³
2.	██████████	██████████	11 300 Kč	37 343 Kč (dle výpisu z bank. účtu za 10/2019) 38 343 Kč (dle výpisu z bank. účtu za 11/2019) 40 343 Kč (dle výpisu z bank. účtu za 12/2019) 32 841 Kč (dle výpisu z bank. účtu za 1/2020) ¹⁶⁴
3.	██████████	██████████	4 000 Kč	7 010,45 Kč (dle výpisu z bank. účtu za 1/2020) ¹⁶⁵
4.	██████████	██████████	14 000 Kč	40 135 Kč (dle výpisu z bank. účtu za 1/2020) ¹⁶⁶ Z výpisu z účtu dále vyplývá, že spotřebitelka měla k 1. 1. 2020 zůstatek na bankovním účtu ve výši – 27 962,02 Kč a k 31. 1. 2020 zůstatek ve výši – 34 707,16 Kč, tedy že debetní obrat výrazně převyšoval kreditní obrat na účtu za daný měsíc, přičemž kreditní obrat byl z velké části tvořen nově čerpanými spotřebitelskými úvěry. ¹⁶⁷
5.	██████████	██████████	2 900 Kč	11 144 Kč (dle výpisu z bank. účtu za 1/2020) ¹⁶⁸

196. Z tabulky č. 8 vyplývá, že z předložených výpisů z účtů u uvedených spotřebitelů je patrná jiná výše závazků, než kterou účastník řízení zahrnul do posouzení úvěruschopnosti spotřebitele (nutno podotknout, že jde vždy o výrazně vyšší částku). Účastník řízení vycházel z výše závazků deklarovaných spotřebiteli v žádosti o úvěr, tedy dostatečně

¹⁶¹ Smlouva č. ██████████ (██████████), č. ██████████ (██████████), č. ██████████ (██████████), č. ██████████ (██████████) a č. ██████████ (██████████).

¹⁶² Smlouva č. ██████████ (██████████), č. ██████████ (██████████) a č. ██████████ (██████████).

¹⁶³ Z bankovního výpisu jsou zřejmé následující platby: 865 Kč - ██████████, 2 065 Kč - ██████████, 2 000 Kč - ██████████, 750 Kč - ██████████, 10 080 Kč - ██████████, 611 Kč + 231 Kč - ██████████.

¹⁶⁴ Z bankovních výpisů jsou zřejmé následující platby: 5 000 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020, 10, 11, 12/2019), 3 000 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020, 10, 11, 12/2019), 3 500 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020, 10, 11, 12/2019), 5 000 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020, 10, 11, 12/2019), 4 000 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020, 10, 11, 12/2019), 3 443 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020, 10, 11, 12/2019), 4 200 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020, 10, 11, 12/2019), 3 000 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020, 11, 12/2019), 7 200 Kč - ██████████ (BÚ - ██████████ (BÚ 10, 11, 12/2019), 2 000 Kč - ██████████ (BÚ 10, 12/2019), 1 000 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020), 698 Kč - ██████████ (BÚ 1/2020).

¹⁶⁵ Z bankovního výpisu jsou zřejmé následující platby: 5 150 Kč - ██████████, 1 029 Kč - ██████████, 831,45 Kč - ██████████.

¹⁶⁶ Z bankovního výpisu jsou zřejmé následující platby: 6 838 Kč - úrok SÚ, 1 133 Kč - splátka SÚ, 66 Kč + 916 Kč - inkaso karta ██████████, 2 000 Kč - ██████████, 3 500 Kč - ██████████, 5 000 Kč - ██████████, 16 340 Kč - ██████████, 434 Kč - úrok z úvěru.

¹⁶⁷ Dva čerpané úvěry v celkové výši 45 000 Kč, produkt ██████████ od společnosti ██████████

¹⁶⁸ Z bankovního výpisu jsou zřejmé následující platby: 2 494 Kč - ██████████, 1 140 Kč - ██████████, 1 879 Kč - splátka půjčky, 1 195 Kč - splátka půjčky, 459 Kč - ██████████, 1 138 Kč - ██████████, 1 270 Kč - ██████████, 1 063 Kč - ██████████, 506 Kč - ██████████.

neprověřil předložené výpisy z účtu spotřebitele a neověřil z nich splátky dalších úvěrů daného spotřebitele. Účastník řízení tedy v 5¹⁶⁹ z 8 úvěrových případů neověřil závazky spotřebitele z předložených výpisů z účtu spotřebitelů.

197. **Z výše uvedeného vyplývá, že ve všech 8 úvěrových případech z kontrolního vzorku 8 úvěrových případů účastník řízení neověřil výdaje (včetně závazků) spotřebitelů, když při posuzování úvěruschopnosti vycházel výhradně z údajů deklarovaných spotřebitelem v žádosti o úvěr nebo z částek, které pevně stanovil.**

Námítky účastníka řízení

198. Účastník řízení namítá, že na základě uvedených pochybení nelze uzavřít, že by neměl zavedena pravidla a předpisy pro posuzování úvěruschopnosti. Účastník řízení má zavedeno tzv. „*dvoufázové ověření výdajů klienta*“, kdy vychází z tvrzení poskytnutých klienty, nicméně defaultně stanovené částky slouží jako korektiv, který zajišťuje, aby započítatelné výdaje žadatele neklesly pod úroveň odpovídající životnímu minimu. Účastník řízení tedy zjišťuje skutečné výdaje spotřebitelů a ověřuje je oproti objektivním údajům vycházejícím z objektivních zdrojů (částky stanovené vládou nebo indikované Českým statistickým úřadem).
199. Účastník řízení dále namítá, že využití objektivních nebo statistických dat či modelů je na úvěrovém trhu standardní i např. při poskytování hypotečních úvěrů. Podle účastníka řízení nelze uzavřít, že je třeba vždy ověřovat skutečné výdaje, přičemž ani v takovém případě nelze mít absolutní jistotu ohledně udržení určité hladiny výdajů do budoucna. Proto účastník řízení klade primárně důraz na nezbytné výdaje a zohledňuje životní minimum, údaje ČSÚ a k tomu připočítává ještě výdajovou rezervu. Spotřebiteli je dána možnost, resp. má povinnost uvést skutečnou výši svých měsíčních výdajů v žádosti o úvěr, přičemž tato je započítána, pokud je vyšší než pevně stanovená částka.
200. Účastník řízení dále uvádí, že zákon neukládá poskytovateli povinnost vyžádat si výpis z bankovního účtu od klienta a ověřovat dle něj jednotlivé výdaje. Rovněž neexistuje seznam dokladů, které by se vždy a v každém případě měly od spotřebitele vyžadovat, v tomto ohledu je poskytovateli ponechán prostor k úvaze. Stejně pak co se týká kontroly výdajů oproti dokladům, zákon poskytovateli neukládá povinnost ověřovat každou výdajovou položku. V této souvislosti pak účastník řízení opětovně odkazuje na rozsudek SDEU C-449/13. Navíc, jednou z charakteristik údajů, které má účastník řízení vyžadovat od klienta, je jejich nezbytnost a přiměřenost. Účastník řízení má přitom za to, že informace získané od spotřebitele ověřoval způsobem přiměřeným povaze jeho činnosti.
201. Účastník řízení dále namítá, že výpisy z účtu v daném období požadoval jako zdroj informací o příjmech, přičemž výdaje zjišťoval jiným (výše popsáním) způsobem. Údaje o výdajích uvedené na jednom či dvou výpisech z účtu nejsou podle účastníka řízení objektivním zdrojem informací o pravidelných výdajích spotřebitele a pouhé zohlednění výdajových položek na výpise z účtu nemusí být průkazné. Tuto skutečnost potvrzují i případy spotřebitelky [REDAKCE] (na výpisu z účtu jsou i částky, které jsou evidentně placeny jednou ročně – poplatek za rozhlas, za služby města) a [REDAKCE] (kdy klientem uvedené výdaje jsou vyšší než minimum stanovené účastníkem řízení).
202. Ve vztahu k nezohledňování položek z NRKI účastník řízení uvádí, že tyto údaje zohledňuje v rámci CBS score, které v sobě zahrnuje vyhodnocení údajů o klientovi napříč registrem. Důvodem, proč účastník řízení některé z položek z úvěrových registrů nezohledňuje, je

¹⁶⁹ U klientů [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]) a [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]).

skutečnost, že ohledně svých aktuálních závazků je nejlépe informován sám klient, neboť NRKI má informace s měsíčním zpožděním.

Stanovisko správního orgánu

203. Správní orgán již výše (srov. 141 a násl. tohoto rozhodnutí) vyložil, jakým způsobem nahlíží na výklad povinnosti poskytovatelů řádně posoudit úvěruschopnost spotřebitele, a stejně tak vyložil judikatorně dovozené požadavky na jednání poskytovatelů s odbornou péčí.
204. Ze zjištěných skutečností vyplynulo, že účastník řízení v rozhodném období nezjišťoval, resp. neověřoval skutečné výdaje spotřebitelů, když ve 25 případech z 27 zkoumaných neměl k dispozici žádný doklad o výdajích spotřebitele. Ani ve zbývajících dvou případech, kdy měl k dispozici výpis z bankovního účtu, nedošlo k ověření výše výdajů spotřebitele. Účastník řízení vycházel z pevně stanovených částek u položek „životní minimum“, „partner“, „náklady na děti“ a „bydlení“, a s těmito částkami porovnával výši výdajů tvrzenou spotřebitelem. Je přitom zřejmé, že citované položky nelze považovat za jediné výdaje spotřebitele, přičemž ostatní výdaje měly být žadatelem o úvěr v žádosti doplněny do pole „ostatní“. To se ovšem stalo pouze v 5 241 případech z celkového počtu 6 434 smluv. V rámci posuzování úvěruschopnosti je třeba zohlednit nikoli vybrané výdaje klienta, ale výdaje odpovídající jeho reálným životním nákladům a závazkům. Sám účastník řízení ve svém vnitřním předpise S35A stanoví, že pro výpočet koeficientu volných zdrojů **„je nutné ověřit reálné příjmy klienta a veškeré jeho výdaje [...] Tyto příjmy a výdaje jsou dále důkladně sledovány [...]“**. Je tedy zřejmé, že účastník řízení se ve vztahu k výdajové stránce spoléhal pouze na tvrzení spotřebitele, aniž by jej jakkoli ověřoval ve snaze zjistit jeho skutečné výdaje nebo alespoň skladbu jeho výdajů. Judikatorně dovozeno bylo také to, že *„[o]dborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit[...]“*, přičemž *„[n]epochybně klíčová je i povinnost věřitele využívat veřejně dostupné informace, jakými jsou například státem publikované údaje o životním a existenčním minimu podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva (databáze Českého statistického úřadu), a tyto porovnávat se známými nebo od spotřebitele zjištěnými (ne pouze tvrzenými) informacemi o jeho příjmech a výdajích.“*¹⁷⁰ Tedy účastník řízení byl v každém případě povinen informace od spotřebitele aktivně zjišťovat a nespokojit se s výdaji tvrzenými, a to ani pokud tyto porovnával se statistickými nebo zákonem stanovenými daty.
205. Rovněž často opakovaný argument účastníka řízení, že o výdajích (a závazcích) je nejlépe informován sám žadatel o úvěr, a proto účastník řízení vycházel z jím sdělených údajů, a to i když měl k dispozici podklady, na základě kterých byl schopen alespoň některé výdajové položky ověřit, je třeba odmítnout. Zjištění správního orgánu potvrzují, že spotřebitelé mají tendence výdaje podhodnocovat a účastník řízení tak reálně počítal s výdaji o několik tisíc nižšími, čímž došlo k výraznému podhodnocení finanční situace spotřebitelů.

Koeficient volných zdrojů

Pojištěná půjčka

206. Správní orgán dále na vybraných úvěrových případech také ověřil, zda účastník řízení při výpočtu koeficientu volných zdrojů vycházel ze skutečné výše výdajů spotřebitele (viz odst. 95 tohoto rozhodnutí).

¹⁷⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018.

207. Správní orgán v této souvislosti posuzoval 9 úvěrových případů vybraných ze vzorku 27 úvěrových případů u produktu Pojištěná půjčka. Posuzované případy byly správním orgánem vybrány na základě skutečnosti, že u těchto spotřebitelů měl správní orgán k dispozici přehled jejich závazků, neboť se jednalo o 8 případů, kdy si správní orgán vyžádal od účastníka řízení výpis z registru NRKI (viz odst. 182 tohoto rozhodnutí)¹⁷¹ a dále o 1 případ, kdy měl k dispozici výpis z bankovního účtu.¹⁷² Na základě dostupných údajů pak správní orgán provedl vlastní výpočet koeficientu volných zdrojů (viz tabulka č. 9).

Tabulka č. 9: výpočet disponibilního zůstatku

pozn.: Do nového disponibilního zůstatku není započítána nová měsíční splátka. S novou měsíční splátkou je počítáno až v případě výpočtu koeficientu K1 dle vzorce uvedeného na obrázku č. 5.

	číslo smlouvy	jméno	výše úvěru	měsíční splátka	započítaný příjem	celkové výdaje	disponibil. zůstatek (dle CRM účastníka řízení)	závazky ¹⁷³	nový disponibil. zůstatek	K1 ¹⁷⁴
1.	████████	██████	20 000	1 707	21 000	7 410	13 590	9 868	3 722	2,2
2.	████████	██████	20 000	1 595	19 500	9 280	10 220	5 615	4 605	2,9
3.	████████	██████	57 000	3 807	27 350	7 410	19 940	14 014	5 926	1,6
4.	████████	██████	10 000	1 109	20 000	5 810	14 190	13 024	1 166	1,1
5.	████████	██████	41 000	3 270	16 459	9 072	7 387	10 349	-2 962	-0,9
6.	████████	██████	10 000	686	9 034	6 828	2 206	7 229	-5 023	-7,3
7.	████████	██████	70 000	4 242	19 300	8 249	11 051	13 862	-2 811	-0,7
8.	████████	██████	50 000	5 542	21 191	8 110	13 082	0	13 082	2,4
9.	████████	██████	70 000	5 927	19 000	9 876	9 124	8959	165	0,03

208. Jak je patrné z tabulky č. 9, účastník řízení v 8 z 9 vybraných a posuzovaných úvěrových případů při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše závazků jednotlivých spotřebitelů, v důsledku čehož byl nesprávně vypočten (nahodnocen) disponibilní zůstatek. Nadto správní orgán zjistil, že v případě spotřebitelů ██████████, ██████████ a ██████████ nový disponibilní zůstatek po započtení závazků z registru NRKI dosáhl minusových hodnot, a to ještě před započtením měsíční splátky úvěru od účastníka řízení. V případě spotřebitele ██████████ pak byl nový disponibilní zůstatek sice v kladných hodnotách, nicméně v případě započtení měsíční splátky úvěru poskytnutého od účastníka řízení by byl již záporný.

209. Závažnost uvedeného pochybení pak dokresluje skutečnost, že všichni výše uvedení spotřebitelé se dostali do prodlení se splácením úvěru, přičemž u 6 z nich byl úvěr zesplatněn. Nadto v případě ██████████ a ██████████ pak došlo dokonce několik měsíců po uzavření smlouvy o poskytnutí úvěru s účastníkem řízení k zahájení insolvenčního řízení a zjištění úpadku na jejich majetek. Konkrétně (pro dokreslení závažnosti pochybení účastníka řízení) správní orgán uvádí, že ██████████ uzavřela smlouvu o poskytnutí úvěru s účastníkem řízení dne 13. 1. 2020, přičemž insolvenční návrh byl podán dne 12. 10. 2020 a úpadek byl zjištěn dne 16. 12. 2020.¹⁷⁵ ██████████ uzavřel

¹⁷¹ Smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████), smlouva č. ██████████ (██████████) a smlouva č. ██████████ (██████████).

¹⁷² Smlouva č. ██████████ (██████████).

¹⁷³ Závazky uvedené ve výpisu NRKI nebo zřejmé z výpisu z účtu.

¹⁷⁴ Nový výpočet koeficientu K1 provedený správním orgánem.

¹⁷⁵ https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=AF7BB9975EB86F34E05333F21FACDE5C

s účastníkem řízení smlouvu o poskytnutí úvěru dne 12. 1. 2020, přičemž insolvenční návrh byl podán dne 22. 6. 2020 a úpadek byl zjištěn dne 3. 8. 2020.¹⁷⁶

210. Z výše uvedeného tedy plyne, že účastník řízení v 8¹⁷⁷ úvěrových případech z 9 úvěrových případů, u nichž byl prověřen způsob výpočtu koeficientu volných zdrojů, nevycházel při výpočtu koeficientu volných zdrojů ze skutečné výše výdajů (včetně závazků) spotřebitelů. V důsledku toho pak došlo ve 4¹⁷⁸ případech z 9 kontrolovaných úvěrových případů k předlužení spotřebitelů.

Razdva půjčka

211. Správní orgán provedl rovněž v případě produktu Razdva půjčka vlastní výpočet koeficientu volných zdrojů, a to na vzorku 8 úvěrových případů. Správní orgán provedl nový výpočet koeficientu volných zdrojů podle příslušného vzorce¹⁷⁹ tak, že od příjmů byly odečteny výdaje použité do výpočtu a vyšší z částek uvedených v registru NRKI nebo ve výpisu z účtu. Nový výpočet disponibilního zůstatku provedený správním orgánem je uveden níže v tabulce č. 10.

Tabulka č. 10: výpočet disponibilního zůstatku

pozn.: do nového disponibilního zůstatku není započítána nová měsíční splátka. S novou měsíční splátkou je počítáno až v případě výpočtu koeficientu K1 dle vzorce uvedeného na obrázku č. 5.

číslo smlouvy	jméno	měsíční splátka	započítaný příjem	celkové výdaje ¹⁸⁰	výdaje žádost o úvěr	závazky žádost o úvěr	výdaje použité do výpočtu	závazky použité do výpočtu	disponibilní zůstatek	závazky dle NRKI decision proces	Závazky dle výpisu z BÚ	nový disponibilní zůstatek ¹⁸¹	K1 ¹⁸²
████████	████████	730	31 000	20 000	9 000	11 000	9 000	11 000	11 000	5184	16 602	5 398	7,4
████████	████████	3 000	12 417	3 000	100	2 900	5 310	2 900	4 207	35616	neuvezeny/nei identifikovány	-28 509	-9,5
████████	████████	2 252	33 000	18 500	7 200	11 300	12 025	11 300	9 675	29197	32 841	-11 866	-5,3
████████	████████	2 502	14 117	5 500	1 500	4 000	4 910	4 000	5 207	57596	7 010	-48 389	-19,3
████████	████████	1 700	28 136	18 000	4 000	14 000	11 871	14 000	2 265	21496	40 135	-23 870	-14,0
████████	████████	1 094	12 200	3 500	600	2 900	7 810	2 900	1 490	34805	11 144	-30 415	-27,8
████████	████████	1 570	29 000	10 000	2 000	8 000	12 803	8 000	8 197	28480	nemá pravidelné splátky	-12 283	-7,8
████████	████████	518	22 327	14 000	6 000	8 000	7 463	8 000	6 864	8270	neuvezeny/nei identifikovány	6 594	12,7

¹⁷⁶ https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?id=AA99B12A006B0AEEEE05333F21FACFEAB

¹⁷⁷ Smlouva č. ██████████ (████████), smlouva č. ██████████ (████████), smlouva č. ██████████ (████████), smlouva č. ██████████ (████████), smlouva č. ██████████ (████████), smlouva č. ██████████ (████████), smlouva č. ██████████ (████████) a smlouva č. ██████████ (████████).

¹⁷⁸ Smlouva č. ██████████ (████████), smlouva č. ██████████ (████████), smlouva č. ██████████ (████████) a smlouva č. ██████████ (████████).

¹⁷⁹ Vzorec pro výpočet koeficientu volných zdrojů je v tomto případě shodný se vzorcem popsáním v odst. 91 a násl. tohoto rozhodnutí (včetně obrázku č. 5).

¹⁸⁰ Včetně závazků z žádosti o úvěr.

¹⁸¹ Dle výpočtu správního orgánu.

¹⁸² Nový výpočet koeficientu K1.

212. Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že nový disponibilní zůstatek vypočtený správním orgánem byl ve všech případech nižší, než disponibilní zůstatek vypočtený účastníkem řízení. Účastník řízení tedy ve všech 8 úvěrových případech při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů jednotlivých spotřebitelů, v důsledku čehož byl nesprávně vypočten (nahodnocen) disponibilní zůstatek. Nadto správní orgán zjistil, že v případě 6 spotřebitelů ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]) nový disponibilní zůstatek dosáhl minusových hodnot, a to ještě před započítáním měsíční splátky z úvěru poskytnutého účastníkem řízení. Z klientských složek je zřejmé, že se tyto spotřebitelé po poskytnutí úvěru účastníkem řízení dostali do prodlení se splácením a v případě spotřebitelů [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] došlo dokonce pouze několik měsíců po uzavření smlouvy o poskytnutí úvěru k zahájení insolvenčního řízení (a následně ke zjištění úpadku).
213. Z výše uvedených skutečností plyne, že aplikací pravidel a postupů nastavených účastníkem řízení pro výpočet koeficientu volných zdrojů nebylo zajištěno řádné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele, neboť daný výpočet nevycházel ze skutečné výše výdajů (včetně závazků) spotřebitele.
214. **Účastník řízení tímto postupem v 8 úvěrových případech z kontrolovaných 8 úvěrových případů při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů spotřebitele (včetně závazků). V důsledku toho pak došlo v 6¹⁸³ případech k předložení spotřebitelů.**

Námítky účastníka řízení

215. Ve vztahu k uvedenému zjištění účastník řízení poukazuje na své námítky vztahující se ke zjišťování a ověřování příjmů a výdajů. Účastník řízení dále uvádí, že k výdajové stránce připočítává určitou rezervu, které je započtena i do koeficientu volných zdrojů. Dle účastníka řízení se pak jedná o postup na trhu spotřebitelských úvěrů standardní a ve vztahu k činnosti účastníka řízení přiměřený, tedy souladný se zákonem.

Stanovisko správního orgánu

216. Správní orgán v první řadě odkazuje na vypořádání námitek účastníka řízení vztahující se ke zjišťování a ověřování příjmů a výdajů (viz odst. 171 a násl. a odst. 203 a násl. tohoto rozhodnutí) a dále uvádí, že ze skutkových zjištění vyplývá, že účastník řízení téměř ve všech vybraných a posuzovaných úvěrových případech (v případě produktu Pojištěná půjčka v 8 z 9 případů a v případě produktu Raz dva půjčka ve všech 8 případech) při posuzování úvěruschopnosti a výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů. Zjištění správního orgánu naopak ukázala, že účastníkem řízení započítávané výdaje (ať už účastník řízení vycházel z výše výdajů uváděných spotřebiteli nebo z pevně stanovených částek) byly významně podhodnoceny. Ve skutečnosti tedy ve většině případů došlo k reálnému předložení spotřebitelů, které skončilo jejich insolvencí, tedy došlo přesně k tomu, před čím má zákon o spotřebitelském úvěru poskytovat ochranu, tedy nezodpovědnému poskytnutí úvěru, které vedlo k negativním následkům na straně spotřebitelů (jejich insolvence). Z tohoto důvodu není možné považovat postup účastníka řízení za přiměřený a souladný se zákonem, jak sám namítá. Ani započítávaná rezerva, která představuje 1 000 Kč/500 Kč, není dostatečná, neboť k podhodnocení výdajů docházelo zpravidla v řádu tisíců korun.

¹⁸³ U klientů [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]), [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]), [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]), [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]), [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]) a [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]).

- (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted]
(č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
(č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
(č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
(č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted])
a [redacted] (č. smlouvy [redacted]), neověřil výdaje spotřebitelů, když
neměl k dispozici žádný doklad o výdajích spotřebitele,
- c) v 8 úvěrových případech, u nichž bylo prověřeno využití údajů z úvěrového
registru NRKI,¹⁸⁴ a to u klientů [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]) a [redacted] (č. smlouvy [redacted]), bez
odůvodnění nezohlednil dostupné údaje o závazcích spotřebitelů uvedených
v registru NRKI, ačkoli tyto údaje měl k dispozici,
- d) v 1 úvěrovém případě ze 2 úvěrových případů, ve kterých měl k dispozici výpis
z účtu spotřebitele [redacted] (č. smlouvy [redacted]), bez odůvodnění
neověřil výši jeho závazků plynoucí z výpisu z účtu, když vycházel pouze z údajů,
které spotřebitel uvedl v žádosti o úvěr,
- e) v 8 úvěrových případech z 9 úvěrových případů,¹⁸⁵ u nichž byl prověřen způsob
výpočtu koeficientu volných zdrojů, a to u klientů [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]) a [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
nevycházel při výpočtu koeficientu volných zdrojů ze skutečné výše výdajů,

a při poskytování produktu Razdva půjčka z celkového vzorku 8 úvěrových případů:

- a) v 1 úvěrovém případě, a to u klientky [redacted] č. smlouvy
[redacted]), řádně neposoudil schopnost spotřebitele splácet sjednané
pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu,
když akceptoval časově omezený příjem v podobě rodičovského příspěvku,
přičemž doba splácení poskytnutého úvěru přesahovala dobu vyplácení
uvedeného příjmu,
- b) v 1 úvěrovém případě, a to u klienta [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
řádně neposoudil schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky
spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když neověřil
pravidelnost jeho příjmu, neboť vycházel pouze z dokladu o příjmu za 1 měsíc,
- c) v 8 úvěrových případech, a to u klientů [redacted] (č. smlouva [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]) a [redacted] (č. smlouvy [redacted]), neověřil výdaje
spotřebitelů, když vycházel z údajů deklarovaných spotřebitelem v žádosti o úvěr
nebo z účastníkem řízení pevně stanovených částek,
- d) v 8 úvěrových případech, a to u klientů [redacted] (č. smlouva [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]) a [redacted] (č. smlouvy [redacted]),

¹⁸⁴ Ze vzorku 27 úvěrových případů bylo v daném případě vybráno 8 úvěrových případů, u kterých bylo správním orgánem zkoumáno, zda účastník řízení zohlednil veškeré dostupné údaje o závazcích těchto spotřebitelů uvedených v registru NRKI, které měl při posuzování úvěruschopnosti k dispozici.

¹⁸⁵ Ze vzorku 27 úvěrových případů bylo v daném případě vybráno 9 úvěrových případů, u kterých bylo správním orgánem posuzováno, zda nedošlo k předlužení spotřebitelů, resp. byl prověřován způsob výpočtu koeficientu volných zdrojů.

(č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]),
[redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted])
[redacted] a [redacted] (č. smlouvy [redacted]), při výpočtu
koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů spotřebitelů,

čímž porušil povinnost posoudit schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů na základě spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele ověřených přiměřeným způsobem včetně použití nezávisle ověřitelných údajů podle ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 86 odst. 2 a § 84 odst. 2 věta třetí zákona o spotřebitelském úvěru, a dopustil se tak přestupku podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru.

Ad výrok A. iii) - vracení přeplatků

Skutková zjištění

219. Správní orgán se dále v rámci kontroly zabýval oblastí vracení přeplatků na smlouvách v souvislosti s poskytnutým úvěrem. Správní orgán v tomto ohledu zjistil, že ve Smlouvě o úvěru,¹⁸⁶ konkrétně v jejím článku 4.3. je uvedeno, že: „*Pokud budou všechny pohledávky Poskytovatele podle Smlouvy uhrazeny a po jejich úhradě vznikne přeplatek, není Poskytovatel povinen Klienta o přeplatku informovat. Přeplatek bude vrácen pouze na základě písemné žádosti Klienta, a to na účet Klienta, který Klient Poskytovateli za tímto účelem písemně sdělí. Klient je přitom povinen prokázat, že prostředky odpovídající přeplatku jím byly skutečně uhrazeny a dále je povinen uhradit veškeré náklady vzniklé Poskytovateli v souvislosti s vrácením přeplatku. Smluvní strany se dohodly na paušálním stanovení výše těchto nákladů částkou 100 Kč za každé zpracování žádosti o vrácení přeplatku. Jestliže Poskytovatel prokáže, že skutečně vynaložené náklady přesahují tento paušál, je Klient povinen uhradit náklady v plné výši. Smluvní strany se dále dohodly na započtení pohledávky na vrácení přeplatku proti pohledávce na úhradu nákladů spojených s vrácením tohoto přeplatku. Pokud výše přeplatku bude rovna nebo bude nižší než výše nákladů spojených jeho vrácením, nastává splatnost pohledávky na vrácení přeplatku až po uplynutí 10denní lhůty ode dne uhrazení nákladů spojených s jeho vrácením.*“
220. Z uvedené textace smlouvy je zřejmé, že účastník řízení spotřebitelům jednak neposkytuje informaci o tom, že klientovi splacením jeho úvěru vznikl přeplatek, a současně vratku tohoto přeplatku podmiňuje písemnou žádostí spotřebitele a úhradou poplatku ve výši 100 Kč. Účastník řízení současně ve svém vyjádření¹⁸⁷ uvedl, že přeplatky nižší než 150 Kč nevrací. K výzvě správního orgánu účastník řízení dále uvedl, že v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 došlo ke vzniku přeplatku u 956 smluv. Přeplatek byl vyplacen u 705 smluv a byl zpoplatněn částkou 100 Kč (představující poplatky spojené s převodem) u 640 smluv. U 217 smluv byla částka přeplatku nižší než 150 Kč (tedy přeplatek nebyl vrácen) a u zbývajících 34 smluv klient nesdělil číslo účtu pro vrácení přeplatku, nebo peníze

¹⁸⁶ Viz smlouva o úvěru č. [redacted] uzavřená s [redacted] (příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 24_20.1.2021_č.j.2021_007929_CNB_650_Výzva č. 4, podsložka: cnb2020, podsložka: [redacted], soubor: Smlouva_SCAN_CisSmlouvy [redacted].pdf).

¹⁸⁷ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 29_12.2.2021_č.j._2021_016928_CNB_650_Výzva č. 5, soubor: 2021_02_12_PCCZ_CNB_Predlozeni_podkladu_5.pdf).

na úhradu nákladů zaslal až po ukončení smlouvy, přičemž v tomto případě měl být učiněn účastníkem řízení ještě další pokus o vrácení přeplatku.

221. Správní orgán dále konstatuje, že výše popsaná praxe byla realizována např. v případě smlouvy č. [REDAKCE], uzavřené se spotřebitelkou [REDAKCE],¹⁸⁸ která požádala dne 15. 10. 2020 o předčasné splacení spotřebitelského úvěru. Účastník řízení jí ke dni 21. 10. 2020 zaslal vyčíslení předčasného splacení, v němž byla uvedena částka ke splacení a termín předčasného splacení. Uhrazením splátky předčasného splacení ve výši dle vyčíslení účastníka řízení došlo ke vzniku přeplatku ve výši 4 881 Kč. Tento byl spotřebitelce vrácen, avšak ponížen o částku 100 Kč jako poplatek za vrácení přeplatku, a to ačkoli v tomto případě vznikl přeplatek v důsledku nesprávného vyčíslení ze strany účastníka řízení.
222. Účastník řízení tedy v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020¹⁸⁹ při poskytování spotřebitelských úvěrů neinformoval spotřebitele o vzniku přeplatku, vrácení přeplatku podmiňoval písemnou žádostí spotřebitele o jeho vratku, úhradou poplatku ve výši 100 Kč a minimální výši přeplatku 150 Kč. Uvedeným způsobem účastník řízení přitom postupoval i v případě, kdy přeplatek vznikl na základě chybného vyčíslení zbývajících splatných částek ze strany účastníka řízení.

Námítky účastníka řízení

223. Účastník řízení má za to, že z jeho strany nedošlo k porušení požadavku na čestné a transparentní jednání, jakož i požadavku na zohledňování práv a zájmů spotřebitele, když v souladu s ustanovením § 90 a násl. zákona o spotřebitelském úvěru nemá žádnou povinnost informovat spotřebitele o vzniku přeplatku nebo o jiném vzniku bezdůvodného obohacení. Dle účastníka řízení nelze předmětné smluvní ujednání považovat za nepřiměřené, když vznik přeplatku si má primárně ohlídat klient a o jeho vrácení požádat. Vrácení přeplatku na základě žádosti v podstatě odpovídá zákonnému režimu ohledně vydání bezdůvodného obohacení.
224. Poplatek 100 Kč dle účastníka řízení zpoplatňuje administrativní proces, který musí na jeho straně proběhnout z důvodu daného na straně klienta v rámci vrácení přeplatku (zpracování žádosti, identifikace platby, kontrola přeplatku, zprocesování vratky), přičemž tuto částku nelze považovat za nepřiměřeně vysokou. Ve vztahu k případu, kdy přeplatek vznikl z důvodu nesprávného vyčíslení na jeho straně pak uvádí, že se jednalo o administrativní pochybení, na základě kterého nelze dovozovat systémově chybně nastavený proces.
225. Účastník řízení dále namítá ve vztahu k minimální vratce ve výši 150 Kč, že finanční úřad nevrací přeplatky do částky 200 Kč, přičemž pokud není nepřiměřený postup finančního úřadu při vrácení přeplatku, nemůže být nepřiměřený ani obdobný postup poskytovatele úvěru.
226. Závěrem pak účastník řízení uvádí, že pokud jednotlivými výše uvedenými skutečnostmi nedošlo k porušení zákona, nemohlo k němu dojít ani v jejich souhrnu.

Stanovisko správního orgánu

227. Podle ustanovení § 76 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru jedná poskytovatel čestně, transparentně a zohledňuje práva a zájmy spotřebitele. Jedná se o ustanovení konkretizující

¹⁸⁸ Příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: Přijaté podklady, podsložka: 24_20.1.2021_č.j.2021_007929_CNB_650_Výzva č. 4, podsložka: cnb2020, podsložka: [REDAKCE] a také podsložka: 22_8.1.2021_č.j._2021_003092_CNB_650_Výzva 3, podsložka: [REDAKCE]).

¹⁸⁹ Období je vymezeno podle období, za které správní orgán ve vztahu k tomuto jednání vyžadoval od účastníka řízení informace.

obecnou povinnost poskytovatelů a zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru provozovat svou činnost s odbornou péčí podle ustanovení § 75 zákona o spotřebitelském úvěru.

228. S odbornou péčí jedná osoba tehdy, postupuje-li způsobem, jak by se v dané situaci obvykle choval profesionál v podobném postavení, s přihlédnutím k tomu, jaká je ustálená praxe v obdobných případech. Na jednání účastníka řízení je proto třeba pohlížet optikou profesionála v obdobném postavení, nikoli optikou jednání veřejnoprávní instituce, jako je finanční úřad (který se řídí zcela odlišným právním rámcem). Z tohoto důvodu srovnání účastníka řízení považuje správní orgán za zcela nepřiléhavé.
229. Správní orgán uvádí, že povinnost zohledňovat práva a zájmy spotřebitele je jednou ze stěžejních povinností poskytovatelů (příp. zprostředkovatelů), jejímž účelem je kolektivní ochrana práv spotřebitelů. Účastník řízení shora popsaným postupem jednal bez ohledu na (zákonné) právo spotřebitele na vydání přeplatku vzniklého plněním bez právního důvodu (vydání bezdůvodného obohacení). Zároveň pak tím, že neposkytoval spotřebiteli informaci, že splacením jeho spotřebitelského úvěru došlo ke vzniku přeplatku (naopak spotřebiteli stanovil povinnost „*prokázat, že prostředky odpovídající přeplatku byly jím skutečně uhrazeny*“), přičemž jeho vrácení současně podmiňoval (písemnou) žádostí spotřebitele o jeho vratku, minimální výši přeplatku a úhradou poplatku ve výši 100 Kč (resp. v případě vyšších vynaložených nákladů byl spotřebitel povinen uhradit náklady v plné výši), vytvořil překážku pro uplatnění jeho práva.
230. S ohledem na uvedené skutečnosti pak správní orgán smluvní podmínky vrácení přeplatků považuje za nepřiměřené v neprospěch spotřebitelů. Předmětná **nepřiměřenost je dána kumulací všech výše popsaných podmínek pro vrácení přeplatků** (neinformování o vzniku přeplatku, stanovení minimální výše přeplatku, stanovení paušálního poplatku za vrácení, vrácení pouze na písemnou žádost a nutnost prokázat uhrazení prostředků odpovídajících přeplatku ze strany spotřebitele), které ve svém souhrnu vytváří překážku pro uplatnění práva spotřebitele na vrácení přeplatku. **Právě tato kombinace různých podmínek způsobila jednání v rozporu s ustanovením § 76 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.**
231. Skutečnost, že účastník řízení daným způsobem postupuje i v případě, kdy přeplatek vznikl na základě chybného vyčíslení zbývajících splatných částek účastníkem řízení, pak pouze poukazuje na plošnou aplikaci výše popsaných podmínek. Závěr, že se jedná o systémové pochybení na straně účastníka řízení, není založen na tomto konkrétním případě, ale vyplývá ze skutečnosti, že tyto podmínky jsou stanoveny v rámci smlouvy o úvěru a reálně v rozhodném období přeplatek vznikl u 956 smluv.

Hodnocení správního orgánu a právní kvalifikace

232. Správní orgán má tedy za prokázané, že účastník řízení v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 při poskytování spotřebitelských úvěrů neinformoval spotřebitele o vzniku přeplatku, vrácení přeplatku podmiňoval písemnou žádostí spotřebitele o jeho vratku, úhradou poplatku ve výši 100 Kč a minimální výši přeplatku 150 Kč, čímž porušil povinnost zohledňovat práva a zájmy spotřebitele podle ustanovení § 76 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, a dopustil se tak přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 153 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru.

F. Odůvodnění ukládané sankce

233. Ustanovení § 158 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že **přestupky** podle tohoto zákona **projednává Česká národní banka**. Správní orgán tak byl legitimován projednat předmětné přestupky.
234. K možné **liberaci** účastníka řízení dle ustanovení § 21 odst. 1 a 2 přestupkového zákona správní orgán uvádí, že účastník řízení neprokázal, že vynaložil veškeré úsilí, které po něm bylo možné požadovat, aby přestupkům uvedeným v tomto rozhodnutí zabránil. Správnímu orgánu nejsou známy žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že by účastník řízení vyvinul dostatečné úsilí směřující k zabránění porušení povinností stanovených mu zákonem o spotřebitelském úvěru.
235. Správní orgán může jak za přešupek podle ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 148 odst. 2 písm. b) téhož zákona, tak za přešupek podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 154 odst. 3 písm. c) téhož zákona a za přešupek podle ustanovení § 153 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 153 odst. 2 písm. c) téhož zákona uložit pokutu do 20 000 000 Kč.
236. Přestupkový zákon umožňuje uložení alternativních druhů trestů (např. napomenutí)¹⁹⁰ a popř. i modifikaci trestu (např. podmíněné upuštění od uložení správního trestu).¹⁹¹ S ohledem na závažnost protiprávního jednání účastníka řízení v tomto konkrétním případě však nepřipadá aplikace alternativních druhů trestání ani modifikace trestu v úvahu. Jako nejefektivnější prostředek, který zajistí naplnění individuálně a generálně preventivního i represivního účelu sankce, se v popsaném případě jeví **uložení pokuty**.
237. Správní orgán se při **určování druhu správního trestu a jeho výměry** řídil zásadami uvedenými v ustanovení § 37 přestupkového zákona, povahu a závažnost přestupku posoudil dle ustanovení § 38 přestupkového zákona, a přihlédl ke všem polehčujícím i přitěžujícím okolnostem ve smyslu ustanovení § 39 a § 40 přestupkového zákona. Zároveň správní orgán přihlédl k povaze činnosti právnické osoby a obecným právním zásadám, zejména k zásadě individualizace sankce a k zásadě legitimního očekávání.
238. **Povaha a závažnost přestupku** je v posuzovaném případě dána zejména významem zákonem chráněného zájmu, tedy objektu přestupku, způsobem spáchání přestupku, okolnostmi spáchání přestupku, významem a rozsahem následku přestupku a délkou doby, po kterou trvalo protiprávní jednání.
239. Účastník řízení svým jednáním spáchal tři přestupky nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, resp. osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr; takové **porušení předpisů upravujících oblast poskytování spotřebitelských úvěrů hodnotí správní orgán v jeho celkovém rozsahu jako vysoce závažné povahy**.
240. **Objektem** přestupků spáchaných účastníkem řízení, za které správní orgán ukládá sankci tímto rozhodnutím, je u přestupku ad (i) a ad (ii) primárně veřejný zájem na řádném posouzení úvěruschopnosti spotřebitele a spolehlivosti jeho výsledku, jakož i ochrana spotřebitele před nezodpovědným poskytnutím úvěru, které by mohlo vést ke značným ekonomickým a společenským negativním následkům. U přestupku ad (iii) je pak objektem veřejný zájem na ochraně práv a zájmů spotřebitelů.

¹⁹⁰ Viz ustanovení § 35, § 45, § 47 až § 50 přestupkového zákona.

¹⁹¹ Viz ustanovení § 42 až § 44 přestupkového zákona.

241. Z hlediska **způsobu spáchání přestupku** správní orgán konstatuje, že jednání účastníka řízení je jednáním omisivní povahy, neboť účastník řízení se ho dopustil opomenutím, resp. nekonáním tam, kde mu zákonná ustanovení povinnost konat ukládá, tj. v případě přestupku ad (i) a ad (ii) zavést a udržovat pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, která jsou vhodná z hlediska řádného poskytování spotřebitelského úvěru, a před poskytnutím spotřebitelského úvěru řádně posuzovat úvěruschopnost spotřebitele, zejména důsledně a spolehlivě zjišťovat a řádně a dostatečně ověřovat výši a pravidelnost příjmů spotřebitele a současně zjišťovat, řádně a dostatečně ověřovat a zohledňovat výdaje a další finanční závazky spotřebitele, a tedy řádně zjišťovat a posuzovat schopnost spotřebitele svým závazkům dostát a spotřebitelský úvěr splatit. I v případě přestupku ad (iii) se jedná o jednání omisivní povahy, neboť účastník řízení neinformoval spotřebitele o vzniku přeplatku a neumožnil mu uplatnit jeho právo na vrácení přeplatku, v důsledku čehož řádně nezohledňoval jeho práva a zájmy.
242. **Následkem** jednání účastníka řízení je u uvedených přestupků v obecné rovině porušení veřejného zájmu na řádném posuzování úvěruschopnosti spotřebitele a ochraně práv a zájmů spotřebitele. Protiprávní jednání účastníka řízení **trvalo** po dobu delší dvou let.
243. Správní orgán dále také uvádí, že v případě přestupku ad (i) a ad (iii) se jedná o **trvajících přestupky**, když účastník řízení udržoval protiprávní stav minimálně ve výroku uvedeném období tím, že v případě přestupku ad (i) nezavedl a neudržoval postupy a pravidla pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, které by zajišťovaly řádné poskytování spotřebitelských úvěrů, a v případě přestupku ad (ii) při poskytování spotřebitelských úvěrů neinformoval spotřebitele o vzniku přeplatku a jeho vrácení podmiňoval písemnou žádostí, úhradou poplatku a minimální výší přeplatku.
244. V případě přestupku ad (ii) se jedná o **pokračování v přestupku**, neboť jednotlivé dílčí útoky spočívající v poskytnutí spotřebitelského úvěru, aniž došlo ze strany účastníka řízení před uzavřením smlouvy k řádnému posouzení úvěruschopnosti spotřebitele, naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, a byly spojeny stejným způsobem provedení (poskytnutí spotřebitelského úvěru v rozporu se zákonem) a blízkou souvislostí časovou (smlouvy byly uzavřeny v období několika měsíců mezi daty 2. 1. 2020 a 23. 9. 2020) a souvislostí v předmětu útoku (spotřebitelské úvěry). Posuzování jednotného záměru u přestupku spáchaného účastníkem řízení je specifické, neboť je u něj dána objektivní odpovědnost, tzn. jeho odpovědnost je založena bez ohledu na zavinění. Posuzování úvěruschopnosti patří mezi nejdůležitější zákonné povinnosti poskytovatele spotřebitelských úvěrů a účastník řízení si tak měl být vědom povinnosti řádně posuzovat úvěruschopnost spotřebitele před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru, přičemž i tak danou povinnost neplnil.
245. Správní orgán shrnuje, že délka trvání trvajících přestupků a fakt, že účastník řízení pokračoval v přestupku, zvyšuje závažnost těchto přestupků.
246. Co se týče otázky **zavinění**, jedná se o přestupky založené na objektivní odpovědnosti, tedy zavinění není pro odpovědnost za přestupek rozhodné. Dále pokud jde o **účinek protiprávního jednání** účastníka řízení, správní orgán uvádí, že k naplnění skutkové podstaty uvedených přestupků dochází bez ohledu na skutečnost, zda v konkrétním případě dojde příslušným jednáním ke vzniku škody na majetku zákazníků či nikoli. Vznik škody netvoří obligatorní znak skutkové podstaty těchto přestupků.
247. **K rozsahu porušení** právních předpisů správní orgán konstatuje, že se v daném případě jedná o souběh vícečetný nestejnorodý, když účastník řízení vícero skutky naplnil skutkovou podstatu více přestupků. Správní orgán proto při stanovení výše sankce vycházel

ze **zásady absorpce** zakotvené v ustanovení § 41 odst. 1 přestupkového zákona, ze které vyplývá, že v případě, kdy správní orgán ukládá účastníkovi řízení sankci za dva nebo více přestupků projednávaných ve společném řízení, ukládá trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejprísněji trestný. V případě, že zákon stanoví pro sbíhající se přestupky shodné rozpětí sankcí, potom ukládá trest za přestupek nejzávažnější. Podle typové závažnosti, vyjádřené horní hranicí sazby pokut, lze za všechny shora uvedené přestupky uložit pokutu do výše 20 000 000 Kč, přičemž za nejzávažnější přestupek z této skupiny považuje správní orgán přestupek pod bodem (ii) spočívající v nikoli řádném posuzování úvěruschopnosti spotřebitele při poskytování spotřebitelského úvěru. Jako nejzávažnější tento přestupek správní orgán hodnotí z toho důvodu, že řádné posuzování úvěruschopnosti má zajistit ochranu spotřebitele před nezodpovědným poskytnutím úvěru, které by mohlo vést k negativním následkům, a to jak ekonomickým, tak společenským (společenská stigmatizace). Ze strany účastníka řízení tak jde o porušení právní povinnosti, které má přímý dopad do (nejen majetkové) sféry jeho klienta. Správní orgán při úvaze o konkrétní výši sankce přihlížel v rámci zákonem stanoveného rozpětí též k tomu, že se účastník řízení při své činnosti dopustil ještě dalších přestupků, a to přestupku spočívajícího v nezavedení a neuplatňování dostatečných postupů a pravidel pro řádné posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, a přestupku spočívajícího v nezohledňování práv a zájmů spotřebitele. Tato skutečnost zvyšuje závažnost sankcionovaného protiprávního jednání a projevuje se přísnější sankcí (projev prvku asperačního při použití absorpční zásady).

248. Jako k **okolnosti, za níž byly přestupky spáchány**, přihlédl správní orgán především ke skutečnosti, že porušení zákona upravujícího práva a povinnosti při poskytování spotřebitelského úvěru mělo u účastníka řízení **systémový charakter**, neboť se jednalo o nezavedení a neuplatňování řádných postupů a pravidel pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, které se pak projeví rovněž v konkrétních posuzovaných případech. V této souvislosti je nutné poznamenat, že **konkrétní nedostatky byly správním orgánem ve výsledku zjištěny u všech úvěrových případů z kontrolního vzorku. Účastník řízení tedy v žádném z úvěrových případů, které správní orgán kontroloval, neposoudil řádně úvěruschopnost spotřebitele**, přičemž u významné části případů došlo k reálnému předlužení spotřebitelů. Z konkrétních zjištění vyplynulo, že se účastník řízení při posuzování úvěruschopnosti soustředil na příjmovou stránku rozpočtu žadatele o poskytnutí úvěru a zcela rezignoval na ověřování výdajů (včetně závazků). S ohledem na tuto skutečnost tak nelze hovořit o ojedinělosti pochybení ze strany účastníka řízení a správní orgán byl nucen k uvedeným skutečnostem přihlédnout jako k **přítěžujícím okolnostem**.
249. Se stejnou pečlivostí, s jakou správní orgán zjišťoval a hodnotil přítěžující okolnosti protiprávního jednání účastníka řízení, vyhledával i skutečnosti svědčící v jeho prospěch. Správní orgán vzal při tom jako **polehčující okolnost** v úvahu skutečnost, že s účastníkem řízení nebylo dosud žádné řízení za přestupek v oblasti finančního trhu správním orgánem vedeno, a účastník řízení tak nebyl za žádný přestupek ani trestán.
250. Správní orgán dále přihlédl k **povaze činnosti účastníka řízení** a poukazuje v tomto směru na skutečnost, že účastník řízení je subjektem, jehož hlavní podnikatelskou činností je poskytování spotřebitelských úvěrů, přičemž se jedná o subjekt s významným postavením na trhu spotřebitelských úvěrů, o čemž svědčí jednak celkový objem jím poskytnutých spotřebitelských úvěrů, který za rok 2020 činil přes 750 mil. Kč,¹⁹² za rok 2021 přes 600 mil. Kč a za rok 2022 téměř 900 mil. Kč, a dále nadstandardní zisky účastníka řízení (jak je podrobněji uvedeno v odst. 251 tohoto rozhodnutí). Sám účastník řízení se prezentuje jako subjekt působící v nebankovním finančním sektoru od roku 2000, tedy více než 20 let,

¹⁹² Ve výroční zprávě za rok 2022 účastník řízení uvádí, že nominální hodnota poskytnutých úvěrů a půjček účastníkem řízení překročila za období 2022 úroveň 6,5 miliard Kč.

příčemž se sám označuje za významného poskytovatele nebankovních půjček. Vzhledem k tomu by měl při této činnosti účastník řízení přistupovat k povinnostem vyplývajícím z požadavku řádného posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr a obecně k administrování poskytnutí spotřebitelského úvěru maximálně zodpovědně a vyvarovat se jakýchkoli porušení zákona o spotřebitelském úvěru. V činnosti účastníka řízení vztahující se k oblasti posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr však správní orgán nespátřuje povahu řádného poskytování spotřebitelských úvěrů. Účastník řízení se soustředí na vysokou dostupnost jeho úvěrů a rychlost při vyřizování žádostí, a to na úkor řádného posuzování úvěruschopnosti jednotlivých spotřebitelů.

251. Správní orgán se zabýval také současnými **majetkovými poměry** účastníka řízení, přičemž z veřejně dostupných účetních informací zveřejněných ve Sbírce listin obchodního rejstříku a dále z účastníkem řízení předložených ročních výkazů zjistil následující skutečnosti.¹⁹³ Ke dni 31. 12. 2021 činila výše vlastního kapitálu účastníka řízení 1 241 081 tis. Kč a výsledek hospodaření za účetní období (zisk) dosáhl 234 831 tis. Kč. Ke dni 31. 12. 2022 pak činila výše vlastního kapitálu účastníka řízení 1 247 251 tis. Kč a výsledek hospodaření za účetní období (zisk) dosáhl 226 171 tis. Kč. Správní orgán dále zjišťoval objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů účastníkem řízení za jednotlivá období a zjistil, že za rok 2019 činil 1 917 179 418 Kč, za rok 2020 činil 755 684 802 Kč, za rok 2021 činil 629 698 000 Kč a za rok 2022 činil 891 073 000 Kč.
252. Po zvážení všech shora uvedených hledisek a za respektování **zásady individualizace pokuty** tedy správní orgán vyměřil pokutu ve výši **4 000 000 Kč** (slovy: čtyři miliony korun českých). Takto vyměřená pokuta je stále ještě při dolní hranici zákonem vymezeného rozpětí, když dosahuje 1/5 horní hranice možné pokuty. Správní orgán má pokutu v uvedené výši za dostatečně citelnou, aby měla v případě účastníka řízení represivní i individuálně preventivní účinek. Správní orgán má zároveň takto vyměřenou pokutu za adekvátní intenzitě zjištěných pochybení.

B.

ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ O NÁKLADĚCH ŘÍZENÍ

253. Podle ustanovení § 95 odst. 1 přestupkového zákona správní orgán uloží obviněnému, který byl uznán vinným, povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou. Dle ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu uloží správní orgán účastníkovi řízení, který vyvolal správní řízení porušením své právní povinnosti povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou. Paušální částka je stanovena prováděcím předpisem ke správnímu řádu, kterým je vyhláška č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení ve znění vyhlášky č. 112/2017 Sb. Z ustanovení § 6 odst. 1 této vyhlášky vyplývá, že paušální částka nákladů správního řízení, které účastník řízení vyvolal porušením své právní povinnosti, činí 1 000 Kč.
254. Vzhledem ke skutečnosti, že vedené správní řízení vyvolal účastník řízení, jak bylo uvedeno výše, porušením svých právních povinností, uložil správní orgán účastníku řízení povinnost nahradit náklady tohoto správního řízení paušální částkou ve výši 1 000 Kč. Lhůta 30 dnů

¹⁹³ Účetní závěrky za roky 2020 – 2022 a roční výkazy činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru za roky 2019 - 2022. Viz příloha ke správnímu spisu, č. 1. 1 (CD – složka: výkazy, soubory: *PROFI CREDIT Czech_2019.xml* a *PROFI CREDIT Czech_2020.xlsx*); č. 1. 2 (CD – soubor: *profi credit vyrocni zprava 2020.pdf*) a č. 1. 3 (CD – soubory: *PROFI CREDIT CZECH_vykaz za 2021_30032022.xlsx*, *PROFI CREDIT_vykaz za 2022_31032023.xlsx*, *vyrocni zprava 2021.pdf* a *vyrocni zprava 2022.pdf*).

stanovená k zaplacení paušální částky nákladů správního řízení je pak zcela přiměřená s ohledem na výši stanovené povinnosti.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí lze podat podle ustanovení § 81 správního řádu ve spojení s ustanovením § 152 odst. 1 správního řádu rozklad u České národní banky, Na Příkopě 28, 115 03 Praha 1, a to prostřednictvím sekce dohledu nad finančním trhem II. Lhůta pro podání rozkladu činí podle ustanovení § 83 odst. 1 správního řádu ve spojení s ustanovením § 152 odst. 5 správního řádu 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. O rozkladu proti rozhodnutí České národní banky rozhoduje bankovní rada České národní banky.

Ing. Ladislav Kročák
ředitel sekce dohledu nad finančním trhem II
podepsáno elektronicky

Mgr. Luděk Pestr
pověřený řízením odboru správních řízení
a odbornosti na finančním trhu
podepsáno elektronicky

- **rozhodnutí bankovní rady České národní banky o rozkladu č.j. 2024/042929/CNB/110 ze dne 4. dubna 2024, sp.zn. Sp/2021/214/573**

ROZHODNUTÍ O ROZKLADU

Bankovní rada České národní banky (dále „bankovní rada“) jako orgán příslušný podle § 5 odst. 2 písm. h) zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o České národní bance“) rozhodovat o rozkladech proti rozhodnutím České národní banky v prvním stupni přezkoumala na základě rozkladu podaného dne 22. 12. 2023 a doplněného dne 26. 1. 2024 společností PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO: 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 – Nové Město, zastoupenou [REDACTED], advokátem ev. č. ČAK [REDACTED], společníkem [REDACTED], se sídlem [REDACTED], rozhodnutí České národní banky č. j. 2023/155575/650 ze dne 8. 12. 2023, sp. zn. Sp/2021/214/573, a po projednání rozkladu v rozkladové komisi ustavené podle § 152 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále „správní řád“) rozhodla takto:

Rozklad společnosti PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO: 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 - Nové Město se podle § 90 odst. 5 správního řádu ve spojení s § 46c zákona o České národní bance zamítá a rozhodnutí České národní banky č. j. 2023/155575/650 ze dne 8. 12. 2023 se potvrzuje.

ODŮVODNĚNÍ

[1.] Česká národní banka jako správní orgán prvního stupně (dále „správní orgán prvního stupně“ nebo „Česká národní banka“) dne 20. 1. 2022 zahájila se společností PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO: 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 – Nové Město (dále „účastník řízení“), správní řízení vydáním příkazu č. j. 2022/6335/570 (dále „příkaz“), kterým účastníkovi řízení uložila pokutu ve výši 4 000 000 Kč podle ustanovení § 154 odst. 3 písm. c) zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o spotřebitelském úvěru“). Příkaz byl vydán na základě skutkových zjištění učiněných během kontroly zahájené dne 20. 10. 2020 doručením oznámení o zahájení kontroly č. j. 2020/128437/CNB/650. O kontrolních zjištěních byl pořízen protokol o kontrole č. j. 2021/030384/CNB/650 ze dne 22. 3. 2021.

[2.] Účastník řízení proti příkazu podal dne 28. 1. 2022 v zákonné lhůtě odpor, čímž došlo dle ustanovení § 150 odst. 3 správního řádu ke zrušení příkazu a správní řízení pokračovalo.

[3.] Správní orgán prvního stupně přípisem ze dne 31. 1. 2022, č. j. 2022/11457/570, informoval účastníka řízení, že shromáždil dostatečné podklady k vydání rozhodnutí, přičemž dne 14. 3. 2022 bylo správnímu orgánu prvního stupně pod č. j. 2022/27584/570 doručeno vyjádření účastníka řízení k podkladům rozhodnutí, a v návaznosti na doplnění spisového materiálu správní orgán prvního stupně následně přípisem ze dne 18. 7. 2023, č. j. 2023/92794/570, opětovně informoval účastníka řízení, že shromáždil dostatečné podklady k vydání rozhodnutí, který své vyjádření k podkladům rozhodnutí následně zaslal správnímu orgánu prvního stupně dne 5. 9. 2023, pod č. j. 2023/116315/570 (dále společně „vyjádření k podkladům rozhodnutí“).

[4.] Dne 8. 12. 2023 správní orgán prvního stupně vydal rozhodnutí č. j. 2023/155575/650 (dále „napadené rozhodnutí“), které bylo účastníkovi řízení doručeno dne 12. 12. 2023.

[5.] Správní orgán prvního stupně uznal výrokem A. napadeného rozhodnutí účastníka řízení vinným, že:

i) v období od 1. 10. 2018 do 30. 11. 2020 nezavedl a neudržel postupy a pravidla pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, které by zajišťovaly řádné poskytování spotřebitelského úvěru, když

při poskytování produktu Pojištěná půjčka:

a) v období od 15. 2. 2019 do 14. 6. 2020 neměl zavedena přiměřená pravidla a postupy pro posuzování schopnosti spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když mu jeho pravidla a postupy umožňovaly akceptovat jako dostatečné pro posouzení úvěruschopnosti časově omezené příjmy v podobě rodičovského příspěvku, mzdy pocházející ze zaměstnaneckého poměru na dobu určitou a příjmu od personální agentury, vyplácené po dobu kratší, než byla doba splácení úvěru;

b) v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 neměl zavedena přiměřená pravidla a postupy pro ověřování výdajů spotřebitele, když mu jeho pravidla a postupy umožňovaly vycházet z částek, které sám pevně stanovil, nebo z údaje o výši výdajů deklarovaných spotřebitelem;

c) v období od 1. 10. 2018 do 13. 7. 2020 při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů spotřebitele;

a při poskytování produktu Razdva půjčka:

d) v období od 1. 10. 2018 do 23. 9. 2020 neměl zavedena přiměřená pravidla a postupy pro ověřování výdajů spotřebitele, když mu jeho pravidla a postupy umožňovaly vycházet z údaje o výši výdajů deklarovaných spotřebitelem nebo z částek, které pevně stanovil;

e) v období od 1. 10. 2018 do 23. 9. 2020 při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů spotřebitele;

ii) ve všech úvěrových případech z celkového vzorku 35 úvěrových případů, a to u smlouvy č. [REDACTED] ze dne 2. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 3. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 18. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 4. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 9. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 15. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 12. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 13. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 14. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 12. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 11. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 19. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 25. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 28. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 27. 2. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 6. 3. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 10. 3. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 16. 3. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 5. 7. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 13. 7. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 27. 7. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 2. 8. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 19. 8. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 2. 9. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 18. 9. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 3. 1. 2020, smlouvy č. [REDACTED] ze dne 6. 2.

2020, smlouvy č. [REDAKCE] ze dne 24. 2. 2020, smlouvy č. [REDAKCE] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDAKCE] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDAKCE] ze dne 26. 2. 2020, smlouvy č. [REDAKCE] ze dne 17. 8. 2020 a smlouvy č. [REDAKCE] ze dne 23. 9. 2020, poskytl spotřebitelské úvěry, aniž před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru řádně posoudil úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací, když

při poskytování produktu Pojištěná půjčka z celkového vzorku 27 úvěrových případů:

- a) v 5 úvěrových případech řádně neposoudil schopnost spotřebitelů splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když akceptoval časově omezené příjmy v podobě rodičovského příspěvku, mzdy pocházející ze zaměstnaneckého poměru na dobu určitou a příjmu od personální agentury, přičemž doba splácení poskytnutého úvěru přesahovala dobu vyplácení uvedeného příjmu;
- b) ve 25 úvěrových případech neověřil výdaje spotřebitele, když neměl k dispozici žádný doklad o výdajích spotřebitele;
- c) v 8 úvěrových případech, u nichž bylo prověřeno využití údajů z Nebankovního registru klientských informací provozovaného společností Czech Non-Banking Credit Bureau, z.s.p.o. (dále „NRKI“), bez odůvodnění nezohlednil dostupné údaje o závazcích spotřebitelů uvedených v registru NRKI, ačkoli tyto údaje měl k dispozici;
- d) v 1 úvěrovém případě ze 2 úvěrových případů, ve kterých měl k dispozici výpis z účtu spotřebitele, bez odůvodnění neověřil výši závazků plynoucích z výpisu z účtu, když vycházel pouze z údajů, které spotřebitel uvedl v žádosti o úvěr;
- e) v 8 úvěrových případech z 9 úvěrových případů, u nichž byl prověřen způsob výpočtu koeficientu volných zdrojů, nevycházel při výpočtu koeficientu volných zdrojů ze skutečné výše výdajů;

a při poskytování produktu Razdva půjčka z celkového vzorku 8 úvěrových případů:

- f) v 1 úvěrovém případě řádně neposoudil schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když akceptoval časově omezený příjem v podobě rodičovského příspěvku, přičemž doba splácení poskytnutého úvěru přesahovala dobu vyplácení uvedeného příjmu;
 - g) v 1 úvěrovém případě řádně neposoudil schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, když neověřil pravidelnost příjmu spotřebitele, neboť vycházel pouze z dokladu o příjmu za 1 měsíc;
 - h) v 8 úvěrových případech neověřil výdaje spotřebitelů, když vycházel z údajů deklarovaných spotřebitelem v žádosti o úvěr nebo z částek, které pevně stanovil;
 - i) v 8 úvěrových případech při výpočtu koeficientu volných zdrojů nevycházel ze skutečné výše výdajů spotřebitele;
- iii) v období od 1. 1. 2020 do 30. 11. 2020 při poskytování spotřebitelských úvěrů neinformoval spotřebitele o vzniku přeplatku, vrácení přeplatku podmiňoval

písemnou žádostí spotřebitele o jeho vratku, úhradou poplatku ve výši 100 Kč a minimální výši přeplatku 150 Kč;

tedy porušil

ad (i) ustanovení § 15 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 15 odst. 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru a s ustanovením § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru;

ad (ii) ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru a s ustanovením § 84 odst. 2 věta třetí zákona o spotřebitelském úvěru;

ad (iii) ustanovení § 76 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru;

čímž se dopustil

ad (i) přestupku nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru;

ad (ii) přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru;

ad (iii) přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 153 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru;

za což byla účastníkovi řízení uložena pokuta podle ustanovení § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru ve výši 4 000 000 Kč. Výrokem B. napadeného rozhodnutí byla účastníkovi řízení uložena povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou ve výši 1 000 Kč.

[6.] Proti napadenému rozhodnutí podal účastník řízení v zákonné lhůtě dne 22. 12. 2023 rozklad, ve kterém požádal o poskytnutí dostatečné lhůty pro doplnění rozkladu, který doplnil dne 26. 1. 2024 (dále společně „rozklad“). V rozkladu účastník řízení uvedl, že napadené rozhodnutí je nesprávné a nezákonné, a navrhl, aby bankovní rada napadené rozhodnutí zrušila a řízení zcela zastavila nebo aby napadené rozhodnutí změnila tak, aby výroky, odůvodnění a výše správního trestu reflektovaly částečné zastavení řízení.

[7.] **V řízení o rozkladu přezkoumala bankovní rada napadené rozhodnutí v rozsahu uvedeném v § 98 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich“).**

[8.] Bankovní rada po přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo, dospěla k závěru, že správní orgán prvního stupně zjistil stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a zjistil rozhodné skutečnosti odůvodňující vydání napadeného rozhodnutí. Správní orgán prvního stupně shromáždil podklady v rozsahu, který je dostatečnou oporou pro vydání napadeného rozhodnutí v souladu s ustanoveními § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu.

[9.] K jednotlivým námitkám bankovní rada uvádí následující.

I. K námitce neúčinného zahájení správního řízení

[10.] *Účastník řízení namítá, že správní řízení nebylo řádně zahájeno, protože byl-li příkaz zrušen (tedy nadále již neexistuje), nemůže existovat ani úkon, kterým bylo správní řízení zahájeno. Účastník řízení namítá, že se správní orgán prvního stupně dostatečně nevypořádal s jeho námitkou o neúčinném zahájení řízení ani se tuto vadu řízení nepokusil napravit. Účastník řízení dodává, že pokud je vydáno rozhodnutí v nezákonném (ani nezahájeném) řízení, je i samo rozhodnutí nezákonné. Účastník řízení dále namítá, že ani zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ani správní řád nespojují s vydaným příkazem účinek zahájení*

správního řízení. Účastník řízení dodává, že spojil-li správní orgán prvního stupně oznámení o zahájení řízení s příkazem jakožto prvním úkonem v řízení, a pak tuto listinu byl nucen v důsledku odporu zrušit, je zjevné, že neexistuje listina, na základě které bylo správní řízení platně a účinně zahájeno; a tudíž ve spisu není založeno ani platné a účinné oznámení o zahájení správního řízení, ani platný a účinný příkaz. Podle účastníka řízení není ve spise založena nezrušená listina, která by obsahovala náležitosti podle § 78 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a podle § 46 odst. 1 správního řádu. Účastník řízení dodává, že ustanovení § 150 odst. 3 věta druhá správního řádu, které stanoví, že po zrušení příkazu řízení pokračuje, je nezbytné vykládat tak, že pokračuje pouze řízení, kde příkaz nebyl prvním (nyní zrušeným) úkonem, a které tedy bylo platně zahájeno oznámením, nebo kde bylo řízení zahájeno ústně. Uvedený závěr pak má potvrzovat rovněž správním orgánem prvního stupně citované rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě¹. Účastník řízení uzavírá, že pro vydání napadeného rozhodnutí tak podle § 93 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich v řízení nejsou splněny podmínky, neboť chybí platné vymezení předmětu řízení.

[11.] K námitce týkající se neúčinného zahájení správního řízení bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Shodnou námitkou účastníka řízení se správní orgán prvního stupně zabýval v bodech 113 až 116 napadeného rozhodnutí a bankovní rada takové vypořádání považuje za dostačující.

[12.] Bankovní rada k této námitce nejprve uvádí, že v posuzovaném případě bylo správní řízení zahájeno vydáním příkazu, který byl podle § 150 odst. 1 správního řádu prvním úkonem v řízení. Doručení příkazu účastníkovi řízení má v tomto případě účinky doručení oznámení o zahájení řízení, přičemž jak dovozuje komentářová literatura², na kterou odkázal správní orgán prvního stupně v bodě 116 napadeného rozhodnutí, ani po zrušení příkazu není třeba účastníkovi řízení zasílat oznámení o zahájení řízení ve smyslu ustanovení § 46 správního řádu. Zrušený příkaz tak se všemi právními důsledky nahrazuje oznámení o zahájení řízení. Bankovní rada k tomu dodává, že tento doktrinální výklad je zastáván i v další komentářové literatuře³.

[13.] Bankovní rada dodává, že stejného závěru je i Nejvyšší správní soud, podle kterého „Pokud je příkaz prvním úkonem v řízení, jeho smyslem je jednak vyslovení viny obviněného (podmíněné tím, že nebude podán odpor), a jednak samotné sdělení obviněnému, že došlo k zahájení řízení o přestupku. Teprve doručením příkazu se obviněný dozvídá, že je proti němu vedeno řízení o přestupku, a v tomto smyslu je tedy příkaz oznámením o zahájení řízení. (...) Tím spíše v situaci, kdy je proti příkazu podán odpor, kterým se příkaz (coby rozhodnutí o vině) ze zákona ruší (§ 150 odst. 3 správního řádu) a zůstává pouze oznámením o zahájení řízení (...). Není sporu o tom, že příkaz je rovněž rozhodnutím, jímž se obviněný shledává vinným, je-li však prvním úkonem v řízení (tzn. byl-li proti němu podán odpor), má také účinky oznámení o zahájení řízení (...).“⁴. Stejného závěru, že příkaz, který byl prvním úkonem v řízení a proti kterému byl podán odpor, kterým byl příkaz ex lege zrušen a pokračovalo se v řízení, má účinky oznámení o zahájení řízení, je i ostatní dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu⁵.

¹ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2010, č. j. 22 Ca 261/2009-28.

² Potěšil, L., Hejč, D., Rigel, F., Marek, D. Správní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 749 – 753.

³ Fiala, Z., Frumarová, K., Vetešník, P., Škurek, M., Horzinková, E., Novotný, V., Sovová, O., Scheu, L. Správní řád. Praktický komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 742; Kopecký, M., Staša, J. a kol. Správní řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 749.

⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2022, č. j. 6 As 305/2021-37.

⁵ Rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2021, č. j. 5 As 75/2019-24, ze dne 7. 4. 2021, č. j. 8 As 109/2020-44, ze dne 27. 6. 2018, č. j. 1 As 84/2018-33, ze dne 16. 4. 2021, č. j. 5 As 306/2020-27 a ze dne 5. 4. 2023, č. j. 4 As 67/2023-27.

[14.] K námitce, že správní řízení nebylo řádně zahájeno, protože byl-li příkaz zrušen (tedy nadále již neexistuje), nemůže existovat ani úkon, kterým bylo správní řízení zahájeno, a že ani zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ani správní řád nespojují s vydaným příkazem účinek zahájení správního řízení, bankovní rada s ohledem na výše uvedené sděluje, že je nedůvodná. V nyní posuzovaném případě bylo řízení o přestupku zahájeno v souladu s právními předpisy.

[15.] K námitce, že se správní orgán prvního stupně dostatečně nevypořádal s námitkou účastníka řízení o neúčinném zahájení řízení ani se tuto vadu řízení nepokusil napravit, bankovní rada odkazuje na body 113 až 116 napadeného rozhodnutí, kde se správní orgán prvního stupně námitkou účastníka řízení dostatečně vypořádal.

[16.] K námitce, že pokud je vydáno rozhodnutí v nezákonném (ani nezahájeném) řízení, je i samo rozhodnutí nezákonné, bankovní rada s ohledem na skutečnost, že řízení o přestupku bylo zahájeno v souladu s právními předpisy, sděluje, že i napadené rozhodnutí považuje za zákonné.

[17.] K námitce, že spojil-li správní orgán prvního stupně oznámení o zahájení řízení s příkazem jakožto prvním úkonem v řízení, a pak tuto listinu byl nucen v důsledku odporu zrušit, je zjevné, že neexistuje listina, na základě které bylo správní řízení platně a účinně zahájeno; a tudíž ve spisu není založeno ani platné a účinné oznámení o zahájení správního řízení, ani platný a účinný příkaz, bankovní rada odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle kterého „(...) je-li příkaz vydán jako první úkon v řízení, je jeho povaha dvojitá. Za prvé představuje nepravomocné rozhodnutí o přestupku, které se stane pravomocným, není-li proti němu podán odpor, a za druhé supljuje oznámení o zahájení řízení, neboť obsahuje veškeré náležitosti podle § 46 odst. 1 správního řádu. Je-li pak proti příkazu podán odpor, příkaz se ruší a správní orgán pokračuje v řízení. Poněvadž žádný právní předpis neumožňuje správnímu orgánu za této situace (znovu) zahájit správní řízení, zrušený příkaz nutně nahrazuje oznámení o zahájení správního (přestupkového) řízení. To znamená, že sice přestává působit jako rozhodnutí o přestupku, neboť tato jeho funkce se podáním odporu ruší, nicméně zůstává dále existovat jakožto oznámení o zahájení řízení. Účelem formálního zahájení řízení je, aby bylo účastníku řízení zřejmé, jaké jeho jednání bude posuzováno, a aby mu bylo zaručeno jeho právo účinně se v daném řízení hájit.“⁶. Bankovní rada se s tímto závěrem Nejvyššího správního soudu ztotožňuje a opakuje, že ačkoliv příkaz, který je založen ve spise, přestal působit jako rozhodnutí o přestupku, zůstává dále existovat jakožto oznámení o zahájení řízení.

[18.] K námitce, že ve spise není založena nezrušená listina, která by obsahovala náležitosti podle § 78 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a podle § 46 odst. 1 správního řádu, bankovní rada opětovně odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle kterého, je-li proti příkazu, který byl vydán jako první úkon v řízení, podán odpor, doplňuje tento již zrušený příkaz oznámení o zahájení řízení, neboť obsahuje veškeré náležitosti podle § 46 odst. 1 správního řádu⁷. Bankovní rada tak nemá pochybnosti o tom, že zrušený příkaz obsahuje i náležitosti podle § 78 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

[19.] K námitce, že ustanovení § 150 odst. 3 věta druhá správního řádu, které stanoví, že po zrušení příkazu řízení pokračuje, je nezbytné vykládat tak, že pokračuje pouze řízení, kde příkaz nebyl prvním (nyní zrušeným) úkonem, a které tedy bylo platně zahájeno oznámením, nebo kde bylo řízení zahájeno ústně, bankovní rada sděluje, že tento výklad účastníka řízení je nesprávný a popírá smysl a účel příkazního řízení a je i v rozporu s výše uvedenými závěry

⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 12. 2015, č. j. 2 As 216/2015-44.

⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 12. 2015, č. j. 2 As 216/2015-44.

konstantní rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu, který nerozlišuje, zda příkaz byl v řízení prvním úkonem či nikoliv.

[20.] K námitce, že závěr účastníka řízení má potvrzovat rovněž správním orgánem prvního stupně citované rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, bankovní rada sděluje, že z tohoto rozhodnutí vyplývá závěr, že se již nemusí „znovu“ formálně zahajovat správní řízení.

[21.] K námitce, že pro vydání napadeného rozhodnutí podle § 93 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich v řízení nejsou splněny podmínky, neboť chybí platné vymezení předmětu řízení, bankovní rada odkazuje na výrok příkazu, kterým je předmět řízení vymezen dostatečně.

[22.] Bankovní rada závěrem dodává, že práva účastníka řízení nebyla procesním postupem správního orgánu prvního stupně nijak zkrácena, neboť k zahájení správního řízení došlo v souladu s právními předpisy. Tento postup správního orgánu prvního stupně musel být rovněž pro účastníka řízení předvídatelný s ohledem na výsledky provedené kontroly u účastníka řízení správním orgánem prvního stupně. Účastník řízení pak měl v průběhu řízení o přestupku možnost uplatňovat svá procesní práva (čehož využil, když se v řízení několikrát k věci vyjádřil a rovněž nahlédl do správního spisu).

II. K nezohlednění námítky legitimního očekávání

[23.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně zcela mylně posoudil skutečnost, že s podstatnými částmi procesu posouzení úvěruschopnosti klientů byla Česká národní banka seznámena v rámci licenčního řízení. V licenčním řízení Česká národní banka postupy účastníka řízení posuzovala a připomínkovala, když účastníka řízení několikrát vyzývala k úpravě vnitřních předpisů.*

[24.] *Účastník řízení namítá, že pokud správní orgán prvního stupně uvedenou námitku odmítl s odkazem na změnu rozsahu předpisu účastníka řízení (bod 120 napadeného rozhodnutí) a odkazem na dohledový benchmark (bod 121 napadeného rozhodnutí), jde o formalistický argument, kdy se správní orgán prvního stupně ani nepokusil provést porovnání skutečností, které byly České národní bance zřejmé od licenčního řízení. Rozšíření stěžejního předpisu účastník řízení odůvodňuje tím, že následně zavedl druhý produkt, tedy nový obsah předpisu tvoří především popis procesu nového produktu, který do značné míry vychází z produktu původního.*

[25.] *Účastník řízení namítá, že pokud správní orgán prvního stupně uvedenou námitku odmítl s odkazem na dohledový benchmark (bod 121 napadeného rozhodnutí), tak správní orgán prvního stupně nemůže svévolně omezovat rozsah své přezkumné činnosti způsobem odporujícím zákonu. Účastník řízení proto byl v dobré víře v dostatečnost svých předpisů, když nezákonnou a neústavní část benchmarku nepovažoval za vážně miněnou.*

[26.] *Účastník řízení odkazuje na bod 120 napadeného rozhodnutí a nesouhlasí se závěry správního orgánu prvního stupně, že v rámci licenčního řízení není zkoumán soulad předpisů s jednotlivými hmotněprávními normami, neboť jinak předpisy posuzovat nelze. Česká národní banka v licenčním řízení zkoumala stejné hmotněprávní otázky, jako správní orgán prvního stupně vyhodnocuje v napadeném rozhodnutí. Účastník řízení nesouhlasí se zpochybňováním praxe, která odpovídá revidovaným předpisům. Pokud správní orgán prvního stupně nyní vznáší připomínky k nezměněné části předpisu, nemůže být kladeno k tíži účastníka řízení, že tyto připomínky ve své praxi nezohlednil.*

[27.] *Účastník řízení v této souvislosti odkazuje na ustanovení § 15 odst. 1 a odst. 2 písm. c) ve spojení s § 10 odst. 1 písm. g) zákona o spotřebitelském úvěru, ze kterého vyplývá, že soulad pravidel vtělených do vnitřního předpisu upravujícího posuzování úvěruschopnosti je*

předmětem zkoumání v rámci licenčního řízení. Česká národní banka má zkoumat, zda je předpis vhodný z hlediska řádného poskytování úvěru, nikoli zda splňuje základní předpoklady, jak tvrdí správní orgán prvního stupně. Účastník řízení odkazuje na bod 121 napadeného rozhodnutí a dodává, že Česká národní banka navíc v rámci licenčního řízení zkoumá specificky činnost toho daného žadatele o licenci. Individuální posuzování má tak z hlediska legitimního očekávání ještě větší váhu.

[28.] *Účastník řízení odkazuje na body 55, 56, 109, 158 a 162 napadeného rozhodnutí a v souvislosti se zakotvením pravidel ve vnitřních předpisech týkajících se osob s časově omezeným příjmem namítá, že vnitřní předpis byl ve stejném znění revidován v licenčním řízení, přičemž Česká národní banka nevznesla žádný požadavek na doplnění či pochybnost o jeho správnosti. Účastníka řízení pak nelze trestat za to, že jednal v souladu s předpisy, kterými naplnil zákonné podmínky pro udělení licence.*

[29.] *Účastník řízení dále namítá, že pokud správní orgán prvního stupně považuje účastníka řízení za profesionála v oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů (bod 126 napadeného rozhodnutí), kdy dle správního orgánu prvního stupně musel být obeznámen s důvody změny právní úpravy této oblasti, je naopak legitimní, aby se účastník řízení spolehl na závěr České národní banky v rámci licenčního řízení a oprávněně považoval vnitřní předpisy udělením licence za souladné se zákonem, tedy aby byl oprávněn předpokládat nejvyšší míru odborné péče ze strany České národní banky jakožto nově dohlížejícího orgánu. A to zvláště v případě, kdy jde výlučně o rozdílnou interpretaci obecně stanovených zákonných povinností.*

[30.] *Účastník řízení také namítá, že se správní orgán prvního stupně nevypořádal se všemi námitkami uvedenými v odst. 4.1.12 vyjádření k podkladům rozhodnutí zaměřenými na zásadu legitimního očekávání.*

[31.] *Účastník řízení dodává, že protože byly jeho předpisy posouzeny Českou národní bankou v rámci licenčního řízení, je pro něho výrok A. i) napadeného rozhodnutí překvapivý.*

[32.] *K námitce týkající se nezohlednění námítka legitimního očekávání bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Shodnou námitkou účastníka řízení se správní orgán prvního stupně zabýval v bodech 120 až 127 napadeného rozhodnutí a bankovní rada takové vypořádání považuje za dostačující.*

[33.] *Účastník řízení namítá, že Česká národní banka byla s podstatnými částmi procesu posouzení úvěruschopnosti klientů seznámena v rámci licenčního řízení a že předpisy předložené České národní bance v rámci licenčního řízení musely splňovat požadavky na výkon činnosti podle § 15 zákona o spotřebitelském úvěru. V době vydání rozhodnutí o udělení oprávnění totiž podle názoru účastníka řízení nemohla Česká národní banka ve smyslu § 10 odst. 1 písm. g) zákona o spotřebitelském úvěru udělit oprávnění k poskytování spotřebitelských úvěrů subjektu, který podmínky pro výkon činnosti podle § 15 zákona o spotřebitelském úvěru nesplňoval. Bankovní rada k námitce uvádí, že v licenčním řízení Česká národní banka zjišťuje, zda žadatel splňuje předpoklady, které zákon stanoví pro vydání oprávnění k výkonu činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů (§ 10 zákona o spotřebitelském úvěru). Česká národní banka dopodrobna nezkoumá jednotlivá ustanovení vnitřních předpisů a rovněž není schopna posoudit, jak k posuzování úvěruschopnosti bude dohlížena osoba přístupovat. Faktem zůstává, že vnitřní předpisy obecně nemohou postihnout veškeré situace, které mohou při posuzování úvěruschopnosti nastat, nadto ve fázi licenčního řízení, kdy není zřejmé, jaké bude poskytovatel v budoucnu poskytovat úvěry, v jakém objemu, jakým typům klientů, za jakých podmínek apod. Zakotvená pravidla je pak třeba přiměřeně aplikovat na konkrétní situaci, a právě toto lze ověřit až kontrolou na místě, nikoliv při (licenčním) posouzení, zda účastník řízení splňuje základní předpoklady pro udělení oprávnění k činnosti. Uvedené závěry správního orgánu prvního stupně potvrdil Městský soud v Praze ve*

věci jiného poskytovatele spotřebitelských úvěrů, který ve svém rozhodnutí uvedl, že „Žalobce se v tomto žalobním bodě dovolává též skutečnosti, že dotčená ustanovení smluvní dokumentace byla předložena žalované k posouzení v rámci řízení o udělení licence poskytovatele nebankovního úvěru. Soud však souhlasí se žalovanou, že v rámci licenčního řízení Česká národní banka zjišťuje, zda žadatel splňuje předpoklady stanovené zákonem pro vydání oprávnění k výkonu regulované činnosti (§ 10 zákona o spotřebitelském úvěru), ale v zásadě dopodrobna nezkoumá jednotlivé smluvní podmínky stanované ve smluvní dokumentaci. Udělení licence tedy automaticky neznamená, že veškerá předložená smluvní dokumentace je plně v souladu se zákonem (...).“⁸

[34.] K námitce týkající se dohledového benchmarku bankovní rada uvádí, že za účelem přiblížení praxe České národní banky vůči budoucím žadatelům o udělení oprávnění Česká národní banka publikovala dne 31. 10. 2016 (před nabytím účinnosti nového zákona o spotřebitelském úvěru) Dohledový benchmark 3/2016 - Požadavky na výkon činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru podle § 15 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru⁹ (dále jen „benchmark“), ze kterého vyplývá postup České národní banky, včetně upozornění na následný dohled z její strany. Na tento benchmark odkazovala rovněž Metodika k podávání žádostí o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru¹⁰, zveřejněná Českou národní bankou. Bankovní rada dodává, že z úřední činnosti je jí známo, že na benchmark byl účastník řízení výslovně upozorněn ve výzvách v rámci licenčního řízení, a i sám účastník řízení připouští, že s ním byl obeznámen (odst. 2.4. vyjádření k podkladům rozhodnutí). Vzhledem k tomu, že byl účastník řízení na možnost budoucího nesouladu vnitřních předpisů s hmotněprávními ustanoveními zákona výslovně upozorněn a s benchmarkem byl seznámen, nemůže být založeno legitimní očekávání, že Česká národní banka udělením oprávnění k činnosti schválila jeho vnitřní předpisy.

[35.] Ve vztahu k námitkám účastníka řízení týkajícím se obsahu, resp. formulací, jednotlivých závěrů benchmarku bankovní rada odkazuje na bod 122 napadeného rozhodnutí. Dohledové benchmarky vychází ze zákonných povinností a subjektům působícím na trhu představují přístup správního orgánu prvního stupně k jejich výkladu a vymáhání, přičemž jsou založeny na poznatcích z dohledové praxe; tedy nestanoví povinnosti nad zákon. Z odkazovaného benchmarku přitom zcela zjevně vyplývá (upozornění v závěru dokumentu), že předmětem následného dohledu je kontrola dodržování konkrétních zákonných povinností, přičemž pravidla a postupy obsažené v žádosti o vydání oprávnění k činnosti nelze pojímat jako definitivní, když vychází z projektovaných odhadů.

[36.] K předpisům účastníka řízení bankovní rada uvádí, že z podkladů přiložených k žádosti o udělení oprávnění vyplývá, že záměrem účastníka řízení v době podání této žádosti bylo poskytování spotřebitelských úvěrů jiných než na bydlení. Uvedené vyplývá i ze samotného znění vnitřního předpisu S35A Schvalování spotřebitelských úvěrů předloženého v licenčním řízení. V následné verzi tohoto dokumentu předloženého při kontrole byly oproti verzi vnitřního předpisu předložené v licenčním řízení postupy a pravidla uzpůsobeny konkrétním produktům (produkt Pojištěná půjčka a Razdva půjčka) takovým způsobem, že se rozsah vnitřního předpisu zdvojnásobil. Vnitřní předpis v novém rozsahu doznal změn zejména v podobě upřesnění pravidel a postupů u jednotlivých produktů, kdy došlo k úpravě požadovaných dokumentů od zájemců o úvěr (zejména pak v případě produktu Razdva půjčka je dokladovost výrazně odlišná

⁸ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 10. 2023, č. j. 14 A 107/2023-46.

⁹ Dostupné na: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2016_03.pdf.

¹⁰ Dostupné na: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/vykon_dohledu/povolo_vacischvalovaci_rizeni/poskytovatele_spotrebitelskeho_uveru/download/Methodika_k_podavani_zadosti_NP.pdf.

oproti obecnému vymezení v předpisu předloženém v licenčním řízení), u časově omezených příjmů pak došlo k upřesnění, jaké příjmy lze akceptovat, v případě produktu Razdva půjčka jsou pak výdaje žadateli o úvěr uváděny souhrnně, a nikoli podle detailní struktury výdajů nastíněné v předpise předloženém v licenčním řízení apod.

[37.] Účastník řízení rovněž v dokumentu Plán obchodní účinnosti za období 2017 – 2019 předloženém v licenčním řízení uvedl, že v tomto období zamýšlí rozšířit produktové portfolio a orientovat se především na poskytování úvěrů on-line. Již v rámci licenčního řízení tedy bylo zřejmé, že se nejedná o finální pravidla a postupy. Nelze pominout ani skutečnost, že již v rámci kontroly bylo zjištěno, že účastník řízení postupy změnil, když sám uvedl, že provedl revizi postupů, přičemž v jejím důsledku došlo k určitým změnám v postupech při poskytování spotřebitelských úvěrů s cílem zamezit jednání, které je správním orgánem prvního stupně účastníku řízení vytýkáno.

[38.] Bankovní rada dodává, že v této souvislosti nelze pominout povinnost účastníka řízení podle ustanovení § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru průběžně v rámci své činnosti upravovat a aktualizovat své vnitřní předpisy tak, aby odpovídaly právním předpisům i jeho praxi. Tedy v situaci, kdy od licenčního řízení k datu kontroly uběhly téměř 3 roky a kdy má účastník řízení již jinou produktovou nabídku, a zejména vzhledem k tomu, že v licenčním řízení nedochází ke schvalování vnitřních předpisů, nelze učinit závěr o tom, že účastníkovi řízení svědčilo legitimní očekávání správnosti postupů a pravidel pro posuzování úvěruschopnosti.

[39.] I v případě, že v některých částech zůstal vnitřní předpis účastníka řízení nezměněn (např. účastníkem řízení odkazovaná část o akceptaci časově omezených příjmů), jak bylo uvedeno výše, v licenčním řízení není zřejmé, jak toto pravidlo bude účastník řízení uplatňovat v praxi, resp. jak jej bude přiměřeně aplikovat na konkrétní situaci. Lze si představit, že situace bude jiná v případě poskytnutí úvěru se splatností 3 měsíce, a jiná v situaci, kdy půjde o úvěr se splatností delší, kdy bude třeba skutečně zkoumat, zda spotřebitel bude schopen dlouhodobě a udržitelně splácet úvěr. Až právě vymezení produktové nabídky účastníka řízení a jeho vlastní praxe ukáže, jakým způsobem je třeba zavedená pravidla a postupy případně upravit (v souladu s § 15 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru).

[40.] Bankovní rada opakuje, že úkolem České národní banky v licenčním řízení není posuzovat obsah vnitřních předpisů ve vztahu k plánované činnosti účastníka řízení, ale posoudit splnění předpokladů pro vydání oprávnění k výkonu regulované činnosti. Nejenže detailní posuzování vnitřních předpisů není účelem licenčního řízení, ale Česká národní banka v této fázi nemá ani dostatek informací pro takové posouzení. Bankovní rada proto dodává, že postupy a pravidla musí v každém časovém okamžiku po vydání oprávnění odpovídat jak reálné praxi nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů, tak zákonným požadavkům, což v daném případě splněné nebylo. Bankovní rada proto závěrem dodává, že výrok A. i) napadeného rozhodnutí nemohl být pro účastníka řízení překvapivý.

III. K námitce desinterpretace zákonné povinnosti

[41.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně nezákonně dezinterpretuje zákonné povinnosti, když nepřipustně rozšiřuje povinnosti nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů, když požaduje, aby účastník řízení posuzoval schopnost spotřebitele splácet pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu.*

[42.] *Účastník řízení s odkazem na body 72, 84 a 139 napadeného rozhodnutí namítá, že nemá povinnost vyhodnocovat, zda spotřebitel je schopen úvěr splatit celý. Jeho povinnost se vztahuje k vyhodnocení, zda je schopen splácet. V této souvislosti účastník řízení odmítá argumentaci správního orgánu prvního stupně ve vztahu ke spotřebitelům na rodičovské dovolené či*

s úvazkem na dobu určitou, neboť by tyto skupiny byly z možnosti čerpat spotřebitelský úvěr zcela vyloučeny, což by mohlo být diskriminační.

[43.] Účastník řízení také nesouhlasí se závěry správního orgánu prvního stupně o nedostatečném získávání a vyhodnocování informací ze strany účastníka řízení a o nedostatečnosti potvrzení o příjmu v podobě časově ohraničeného vztahu. V tomto rozsahu považuje napadené rozhodnutí za nezákonné.

[44.] Účastník řízení namítá, že v bodech 165 až 170 napadeného rozhodnutí správní orgán prvního stupně uvedl námitky účastníka řízení, aniž by je vypořádal.

[45.] Účastník řízení také spatřuje rozpor v přístupu správního orgánu prvního stupně, kdy ten na jedné straně nabádá účastníka řízení (body 146 a 147 napadeného rozhodnutí), aby se nespolehal na informace poskytnuté spotřebitelem bez dalšího ověření, ale na druhé straně požaduje (bod 175 napadeného rozhodnutí), aby si účastník řízení vyžádal informace od spotřebitele o budoucím zaměstnání a spolehl se na ně místo svých domněnek, které vychází z objektivních a statisticky doložených údajů (míra nezaměstnanosti, návratnost do zaměstnání po rodičovské dovolené) nebo zákonem daných práv (nárok na vrácení se do zaměstnání po rodičovské dovolené). Účastník řízení má za to, že by mu následně správní orgán prvního stupně vyčetl, že si k ověření nevyžádal žádné doklady. Takový požadavek je ovšem nesplnitelný, neboť nikdy nejde s jistotou doložit, že příjem bude udržitelný po dobu trvání úvěru.

[46.] Účastník řízení s odkazem na bod 175 napadeného rozhodnutí zdůrazňuje, že si doklady o příjmech vyžádal a revidoval je. To, že podpůrně využil statistické údaje či předvídal postup stanovený zákonem, neznamená, že na ověřování příjmů rezignoval.

[47.] Účastník řízení namítá, že se správní orgán prvního stupně nevypořádal s jeho námitkami týkajícími se povinnosti prověřovat udržitelnost příjmu po celou dobu úvěru.

[48.] K námitce týkající se desinterpretace zákonné povinnosti bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. K tomu bankovní rada odkazuje na body 171 až 178 napadeného rozhodnutí, kde se s uvedenou námitkou účastníka řízení týkající se zjišťování a vyhodnocování příjmů správní orgán prvního stupně dostatečně vypořádal.

[49.] Účastník řízení dále namítá, že správní orgán prvního stupně nezákonně dezinterpretuje zákonné povinnosti, když nepřipustně rozšiřuje povinnosti nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů, neboť požaduje, aby účastník řízení posuzoval schopnost spotřebitele splácet pravidelné splátky spotřebitelského úvěru po dobu trvání smluvního vztahu, tj. že spotřebitel je schopen úvěr splatit celý. Bankovní rada k této námitce uvádí, že povinnost účastníka řízení, aby při posuzování úvěruschopnosti vycházel z prokazatelných pravidelných příjmů žadatele o úvěr a z pravděpodobnosti jejich udržitelnosti po celou dobu trvání úvěru, vychází ze zákonné povinnosti podle § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru posoudit schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky úvěru. Poskytovatel úvěru je přitom povinen postupovat s odbornou péčí (§ 75 zákona o spotřebitelském úvěru). K výkladu této povinnosti vydala Česká národní banka dohledový benchmark č. 1/2014 – K výkladu povinnosti věřitele posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr podle § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů¹¹. Ačkoli byl tento benchmark vydán za účinnosti předchozí právní úpravy, jeho závěry jsou aplikovatelné i na právní úpravu obsaženou v současném zákoně o spotřebitelském úvěru, neboť povinnost vyhodnocovat úvěruschopnost s odbornou

¹¹ Dostupné na: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitela_spotrebitelsky_uver/download/dohledovy_benchmark_os_2014_01.pdf.

péči zůstala zachována. I s tímto benchmarkem byl účastník řízení dle svého vyjádření seznámen (viz odst. 2.4. vyjádření k podkladům rozhodnutí).

[50.] K odmítnutí argumentace správního orgánu prvního stupně ve vztahu ke spotřebitelům na rodičovské dovolené či s úvazkem na dobu určitou účastníkem řízení, bankovní rada uvádí, že i v těchto případech má účastník řízení povinnost vyžádat si potřebné informace a tyto ověřit a vyhodnotit. V situaci, kdy lze důvodně předpokládat, že by se majetková situace spotřebitele mohla změnit, jak je tomu v případě časově omezeného příjmu, je dle bankovní rady v souladu s požadavkem odborné péče legitimní požadavek na zjištění budoucího výhledu. Až na základě takto kompletních informací je účastník řízení schopen zjistit, zda bude spotřebitel schopen úvěr pravidelně splácet. A to zvláště za situace, kdy doba délky úvěru několikanásobně přesahuje časově omezený příjem (v posuzovaném případě se jednalo o úvěry se splatností 30 až 48 měsíců – body 4 až 6 napadeného rozhodnutí).

[51.] K nesouhlasu účastníka řízení se závěry správního orgánu prvního stupně o nedostatečném získávání a vyhodnocování informací ze strany účastníka řízení a o nedostatečnosti potvrzení o příjmu v podobě časově ohraničeného vztahu, bankovní rada konstatuje, že závěry správního orgánu prvního stupně považuje za správné a napadené rozhodnutí nepovažuje za nezákonné. K namítanému rozporu v přístupu správního orgánu prvního stupně uvedeného v bodě 45 tohoto rozhodnutí o rozkladu bankovní rada sděluje, že takový rozpor v napadeném rozhodnutí nespátruje.

[52.] K názoru účastníka řízení, že nikdy nejde s jistotou doložit, že příjem bude udržitelný po dobu trvání úvěru, bankovní rada uvádí, že tento názor nemá důvod vyvracet, nicméně za situace, kdy pravidelný příjem trvá pouze několik málo měsíců a spotřebiteli je poskytnut úvěr s dobou splatnosti několik let, je třeba tento faktor vzít v úvahu v rámci posuzování úvěruschopnosti, jak je uvedeno výše. Zároveň se bankovní rada nedomnívá, že by se jednalo o diskriminační kritérium, ani že by některé ze skupin obyvatel (osoby s rodičovským příspěvkem) byly tímto postupem z poskytování úvěrů zcela vyloučeny. Úkolem účastníka řízení je posoudit úvěruschopnost v každém jednotlivém případě. Z účastníkem řízení předložených podkladů však nevyplývá, že by se předpokladem budoucího trvání příjmu jakkoli zabýval, a to navzdory skutečnosti, že měl informaci o tom, že se jedná o časově omezený příjem a kdy tento příjem končí.

[53.] Nad rámec výše uvedeného bankovní rada doplňuje, že povinností poskytovatele spotřebitelského úvěru posoudit schopnost spotřebitele úvěr splatit se zabýval Ústavní soud, který ve svém rozhodnutí uvedl, že: „Nezkoumá-li obecný soud, zda úvěrující při poskytnutí spotřebitelského úvěru prověřil schopnost úvěrovaného plánovaný úvěr splatit, zasáhne tím do základního práva spotřebitele na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 LPS. Ústavní soud tak ve svém nálezu dovedl jednoznačnou povinnost poskytovatele úvěru, kdy dlužník je v postavení spotřebitele, prověřit spotřebitelovu schopnost plánovaný úvěr splatit. Posouzení rozpornosti úvěrové smlouvy s dobrými mravy (a na ni navazující eventuální rozhodnutí soudu o zastavení exekuce) nemůže vycházet jen z „objektivizovaného“ hodnocení jednotlivých parametrů takové úvěrové smlouvy.“¹². Ačkoli se tento nálezu vztahuje k právní úpravě zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a změně některých zákonů, ve znění do 30. 11. 2016, lze jej aplikovat i v případě právní úpravy současného zákona o spotřebitelském úvěru, neboť právní úprava povinnosti věřitele posoudit úvěruschopnost spotřebitele je obdobná, když vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále „Směrnice“).

¹² Nález Ústavního soudu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18.

[54.] Argument účastníka řízení, že vycházel z předpokladu dlouhodobě nízké nezaměstnanosti v ČR, příp. zákonného nároku na vrácení se do zaměstnání, není dle bankovní rady relevantní. V bodě 141 napadeného rozhodnutí správní orgán prvního stupně správně odkazuje na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 18. 12. 2014 ve věci C - 449/13 CA Consumer Finance Sa v. Ingrid Bakkaus a další, ze kterého mimo jiné vyplývá, že poskytovatel spotřebitelského úvěru musí zvažovat ve vztahu ke každému jednotlivému případu a okolnostem tohoto případu, zda jsou získané informace dostatečné pro posouzení úvěruschopnosti. Rozsah získávaných informací se tak může lišit v závislosti na osobní situaci spotřebitele, výše a délce splatnosti úvěru apod. Nelze tedy aprobovat postup účastníka řízení, který při vyhodnocování informací o příjmech spotřebitelů vychází z obecných domněnek a nezjišťuje a nevyhodnocuje individualizované informace.

[55.] Bankovní rada tak k námitkám účastníka řízení uzavírá, že pokud v daném případě spotřebitelé disponovali příjmem pouze na omezené období, měl účastník řízení s odbornou péčí zjišťovat a vzít v úvahu okolnosti dalšího vývoje, a to zvláště za situace, kdy doba úvěru značně přesahovala období časově omezeného příjmu. Z předložených žádostí o spotřebitelský úvěr z kontrolovaného vzorku ovšem nevyplývá, že by se účastník řízení otázkou zajištění případného dalšího příjmu (alespoň v teoretické rovině) po skončení časově omezeného příjmu jakkoli zabýval.

IV. K námitce nesprávného hodnocení principu proporcionality

[56.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně nesprávně hodnotil principy přiměřenosti zavedené účastníkem řízení ve vnitřních předpisech a procesech, kdy účastník řízení přiměřeně a neexcesivně zjišťoval příjmy a výdaje prostřednictvím prohlášení zájemce, ověřoval příjmy z výpisů z bankovních účtů a ověřoval výdaje oproti matematickým a statistickým modelům. Tyto skutečnosti správní orgán nesprávně vyhodnotil, když uvádí, že účastník řízení informace neověřoval (bod 72 napadeného rozhodnutí). Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně nepřipouští korekci matematickými a statistickými modely účastníka řízení jako ověřování z nezávislých zdrojů. Účastník řízení nesouhlasí se závěry správního orgánu prvního stupně o tom, že aplikace předpisů má záležet na velikosti personálního vybavení dohlíženého subjektu. Správní orgán prvního stupně uvádí řadu kritérií, podle kterých je třeba přiměřenost hodnotit, ale neuvádí výsledek hodnocení žádného z nich, když pouze konstatuje, že mělo dojít k porušení zákona ve všech hodnocených případech (bod 138 napadeného rozhodnutí).*

[57.] *Účastník řízení má za to, že použití principu přiměřenosti by mělo být uplatňováno s ohledem na výši poskytnuté jistiny a doby splatnosti úvěru (nikoli s ohledem na šíři produktové nabídky, objemu poskytnutých úvěrů a rozsáhlosti distribuční sítě), neboť odráží rizikovitost produktu a dopadů nesplácení na klienta a společnost. Účastník řízení poukazuje, že poskytuje nižší úvěry s krátkou dobou splatnosti, které jsou obecně méně rizikové. Správní orgán prvního stupně pak neuvádí, jak by kritérium přiměřenosti mělo být v konkrétních případech použito v praxi.*

[58.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně na jedné straně nepřípustně rozšiřuje povinnosti dohlížených subjektů a na straně druhé, pokud jde o povinnosti České národní banky v licenčním řízení, naopak uplatňuje zužující výklad. Účastník řízení považuje takový postup v rozporu s principem enumerace veřejnoprávních pretenzí a principem legální licence.*

[59.] *Účastník řízení dále upozorňuje, že zákon o spotřebitelském úvěru princip přiměřenosti uplatňuje i ve vztahu k posuzování úvěruschopnosti v několika dalších případech, konkrétně ve vztahu k informacím získávaných od spotřebitelů. V tomto kontextu se správní orgán prvního*

stupně principem přiměřenosti nezabýval a nevypořádal se s argumentací účastníka řízení v odst. 3.4. vyjádření k podkladům rozhodnutí.

[60.] Účastník řízení dále namítá, že se správní orgán prvního stupně nevypořádal s námitkou účastníka řízení, že na poskytovatele nižších a krátkodobějších úvěrů klade Česká národní banka přísnější požadavky než na poskytování dlouhodobých úvěrů. V případě úvěru s dlouhou dobou splatnosti (20 až 30 let) správní orgán prvního stupně po poskytovatelích nevyvíjí povinnost zkoumat udržitelnost příjmů po celou dobu trvání úvěru.

[61.] Účastník řízení odkazuje na bod 107 napadeného rozhodnutí a nesouhlasí se závěrem správního orgánu prvního stupně, že by měl zjišťovat a shromažďovat informace o příjmech, výdajích a závazcích tak, aby získal objektivní obraz o komplexní finanční situaci jednotlivého spotřebitele. Tato povinnost dle účastníka řízení ani nevyplývá ze zákona a je nepřiměřená vzhledem k výši jím poskytovaných úvěrů.

[62.] V souvislosti s jednáním s odbornou péčí účastník řízení odkazuje na bod 228 napadeného rozhodnutí a uvádí, že je běžnou praxí nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů i velkých bank (tedy profesionálů v této oblasti), že nezkoumají a nevyžadují stoprocentní udržitelnost příjmu po celou dobu splácení úvěru, neboť tento požadavek je v praxi neproveditelný.

[63.] Účastník řízení nesouhlasí s rozšiřováním zákonných povinností i v oblasti ověřování výdajů, když správní orgán prvního stupně účastníkovi řízení vytýká, že nezkoumá detailně výpisy z účtu, ze kterých vychází při zjišťování příjmů, přičemž na zjišťování výdajů má zaveden jiný mechanismus. Odlišně nastavené systémy pro zjišťování příjmů a výdajů jsou běžné a nemůže být přičítáno k tíži účastníka řízení, že tyto systémy odděluje. Zároveň je neudržitelné po poskytovatelích spotřebitelských úvěrů požadovat, aby detailně zkoumali veškeré položky na účtu spotřebitele. Tento požadavek nevyplývá ze zákona a správní orgán prvního stupně nezdůvodnil, z jakých důvodů je postup účastníka řízení v rozporu se zákonem. V této souvislosti účastník řízení poukazuje na námitky v odst. 4.2.3 až 4.2.7. vyjádření k podkladům rozhodnutí, které správní orgán prvního stupně nevypořádal.

[64.] Účastník řízení poukazuje na vadnost interpretace požadavku na zkoumání jednotlivých položek výpisu z účtu u případů ██████████ a ██████████¹³, ke kterým se správní orgán prvního stupně nevyjádřil (odst. 4.2.9 vyjádření k podkladům rozhodnutí).

[65.] K námitce týkající se nesprávného hodnocení principu proporcionality bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Shodnou námitkou účastníka řízení se správní orgán prvního stupně zabýval v bodech 128 až 147 napadeného rozhodnutí a bankovní rada takové vypořádání považuje za dostačující.

[66.] Správní orgán prvního stupně podle účastníka řízení nesprávně hodnotil principy přiměřenosti zavedené účastníkem řízení ve vnitřních předpisech a procesech, když účastník řízení měl přiměřeně a neexcesivně zjišťovat příjmy a výdaje prostřednictvím prohlášení zájemce, ověřovat příjmy z výpisů z bankovních účtů a ověřovat výdaje oproti matematickým a statistickým modelům. Bankovní rada k tomu uvádí, že podle § 15 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je třeba přiměřenost postupů a pravidel posuzovat ve vztahu k povaze, rozsahu a složitosti činnosti účastníka řízení. Bankovní rada souhlasí se závěrem správního orgánu prvního stupně, že poskytovatelé spotřebitelských úvěrů mají v nastavení vnitřních pravidel a postupů relativní volnost. Hlavním korektivem je řádné a plynulé poskytování spotřebitelských úvěrů. S tím pak souvisí povinnost poskytovatelů průběžně ověřovat a pravidelně hodnotit přiměřenost a účinnost zavedených postupů a pravidel (§ 15 odst. 3

¹³ Účastník řízení uvedl v rozkladu nesprávně jméno spotřebitele ██████████.

zákonu o spotřebitelském úvěru) a tyto postupy a pravidla případně dle potřeby upravovat tak, aby byly splněny požadavky zákona. Je zřejmé, že vnitřní předpisy nemohou postihnout všechny možné situace, a je proto na účastníkovi řízení, aby zavedené postupy a pravidla aplikoval přiměřeně na konkrétní situaci. Ze skutkových zjištění vyplývá, že nedostatky v posuzování úvěruschopnosti byly správním orgánem prvního stupně zjištěny ve všech prověřovaných případech (v celém kontrolním vzorku). Jinými slovy, ani v jednom případě, který správní orgán prvního stupně zkoumal, nedošlo účastníkem řízení k řádnému posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Z tohoto zjištění lze jednoznačně dovodit, že nedostatky jsou systémového charakteru na úrovni zakotvení postupů a pravidel (např. systematické neověřování výdajů spotřebitele). K nesouhlasu účastníka řízení se závěrem správního orgánu prvního stupně uvedeným v bodě 72 napadeného rozhodnutí, že účastník řízení informace neověřoval, bankovní rada s ohledem na výše uvedené uvádí, že tento závěr považuje za správný a skutkově prokázaný.

[67.] K námitce, že použití principu přiměřenosti by mělo být uplatňováno s ohledem na výši poskytnuté jistiny a doby splatnosti úvěru, bankovní rada uvádí, že tato skutečnost nic nemění na tom, že účastník řízení je povinen podle ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru posoudit úvěruschopnost žadatele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele. Z popisu skutkového stavu v napadeném rozhodnutí jednoznačně vyplynulo, že tak účastník řízení nečinil. K argumentu účastníka řízení, že poskytuje méně rizikové úvěry, neboť se jedná o nižší úvěry s kratší splatností, bankovní rada uvádí, že tento argument je třeba odmítnout. Praxe správního orgánu prvního stupně ukazuje, že tento typ úvěrů je naopak rizikovější než úvěry dlouhodobé (např. hypoteční). To je dáno jednak účelem, neboť v tomto případě jde o úvěry bezúčelové, jednak samotnou bonitou klientů. Ve svém vyjádření k podkladům rozhodnutí (viz odst. 3.3 vyjádření k podkladům rozhodnutí) účastník řízení uvedl, že „poskytuje své úvěrové produkty v rámci subprime segmentu, u kterého obecně existuje větší riziko selhání dlužníka; přesto však je jistě pochopitelné, že i v rámci tohoto segmentu existuje potřeba úvěrového financování“. Tedy účastník řízení v řízení sám připustil, že činnost směřuje na trh rizikových úvěrů, který se vyznačuje nízkou bonitou spotřebitelů, a je si vědom vyššího rizika selhání dlužníka. Je tak zřejmé, že na řádné posouzení úvěruschopnosti nelze rezignovat, neboť i v případě úvěrů s kratší dobou splatnosti a nižším objemem je třeba získat objektivní obraz o konkrétní finanční situaci spotřebitele. Bankovní rada proto související námitku účastníka řízení považuje za čistě účelovou. Pouze pro úplnost bankovní rada doplňuje, že i domnělá nižší rizikovitost úvěru nezabývá poskytovatele spotřebitelských úvěrů povinnosti posuzovat (individuálně) úvěruschopnost spotřebitele.

[68.] V této souvislosti bankovní rada odkazuje rovněž na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. 1. 2024 ve věci C-755/22 *Nárokuj s.r.o. v. EC Financial Services, a.s.*, kde soud dovodil, že cílem čl. 8 Směrnice (ze kterého vyplývá povinnost věřitele před uzavřením úvěrové smlouvy posoudit úvěruschopnost spotřebitele) je nejen chránit spotřebitele před riziky nadměrného zadlužení a platební neschopností, ale také zajistit, aby věřitelé jednali zodpovědně a neposkytovali úvěry spotřebitelům, kteří nejsou úvěruschopní. Cílem je tedy předcházet nezodpovědným praktikám při poskytování úvěrů, a tím přispívat k řádnému fungování trhu spotřebitelských úvěrů. Soud pak dovozuje, že „porušení povinnosti věřitele spočívající v ověření úvěruschopnosti spotřebitele, stanovené tímto ustanovením, nemůže být zhojeno samotným úplným splněním úvěrové smlouvy.“. Z uvedeného vyplývá, že povinnosti posoudit řádně úvěruschopnost spotřebitele je třeba dostát za každých okolností, a to i v případě, kdy se poskytovatel domnívá, že existuje jen nízké riziko selhání spotřebitele a že spotřebitel úvěr splatí.

[69.] K námitce, že se správní orgán prvního stupně nezabýval principem přiměřenosti ve vztahu k informacím získávaným od spotřebitelů a nevypořádal se s argumentací účastníka řízení v odst. 3.4. vyjádření k podkladům rozhodnutí, bankovní rada uvádí, že tak tomu není. Ze soudních rozhodnutí, ze kterých správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí vycházel, vyplývá, že součástí odborné péče je i taková obezřetnost, která poskytovatele spotřebitelského úvěru vede k nespolehání se jen na údaje tvrzené žadatelem o úvěr, ale i k prověření (požadavku na doložení) těchto tvrzení. Poskytovatel spotřebitelského úvěru má tedy nejen zákonnou povinnost zjišťovat informace od spotřebitele, které musí mít určitou kvalitu a jejich množství musí být dostatečné, aby byly schopné vypovědět o finanční situaci spotřebitele, ale tyto informace také ověřovat. V této souvislosti pak Nejvyšší správní soud uvádí, že „(...) souhlasí, že dostatečnost informací se může lišit podle okolností. Nelze však zaměňovat dostatečnost informací a jejich spolehlivost. Zákon poskytovateli úvěru sice dává prostor pro určitou samostatnou úvahu, tato úvaha je však omezena jednak požadovanou kvalitou informací, jednak požadavkem odborné péče poskytovatele. Informace o příjmech a výdajích spotřebitele, které nejsou doloženy, mohou jen stěží být spolehlivé.“¹⁴. Bankovní rada souhlasí s účastníkem řízení, že pro zjišťování příjmové a výdajové stránky může uplatňovat jiné mechanismy, nicméně faktem zůstává, že účastník řízení v rámci kontroly nepředložil žádné podklady k doložení, že by individuálně ověřoval výdajovou stránku rozpočtu žadatele, s výjimkou výpisů z registru NRKI, ze kterých ale nezohledňoval veškeré údaje. U produktu Razdva půjčka měl účastník řízení k dispozici výpisy z účtu, z nichž byly patrné výdaje daného žadatele, ale tyto nezohlednil při posuzování úvěruschopnosti (srov. zejména body 183, 186, 189, 190, 192 a 195 napadeného rozhodnutí). Při posuzování úvěruschopnosti je přitom třeba posuzovat konkrétní situaci konkrétního spotřebitele. Proto nelze přistoupit na argumentaci účastníka řízení, že výdaje ověřoval vůči statistickým datům. K této skutečnosti se správní orgán prvního stupně vyjádřil již v bodě 144 napadeného rozhodnutí, přičemž se jedná o účastníkem řízení odkazovanou námitku v odst. 3.4. vyjádření k podkladům rozhodnutí. Pouhé převzetí částek životního minima, výdajů na bydlení, částky na nezaopatřené dítě apod. nelze považovat za dostatečné zohlednění životních nákladů spotřebitele ani je nelze považovat za statistický model, neboť nevypovídají nic o reálných výdajích konkrétního spotřebitele.

[70.] Ze skutkových zjištění v rámci kontroly vyplynulo, že ze strany účastníka řízení docházelo k podhodnocování výdajů (často velmi výrazně). Zakotvená pravidla a postupy tedy zcela zjevně nebyly přiměřené. Je přitom právě odpovědností poskytovatele spotřebitelských úvěrů zajistit, aby nastavená pravidla a postupy byly dostatečně účinné. Postup účastníka řízení, který neplnil povinnost objektivně získat a ověřit všechny informace nezbytné pro zhodnocení finanční situace spotřebitele, pak nelze považovat za postup splňující kritéria odborné péče.

[71.] Skutečnost, že při posuzování úvěruschopnosti má poskytovatel úvěru vycházet z individualizovaných dat, vyplývá též z rozhodovací praxe soudů v civilních věcech¹⁵. Pro dokreslení situace bankovní rada uvádí, že z veřejně dostupných informací zjistila, že v případě účastníka řízení došlo ze strany finančního arbitra k rozhodnutí několika případů, kdy bylo vysloveno, že účastník řízení neposoudil řádně úvěruschopnost spotřebitele, na základě čehož je uzavřená smlouva o úvěru neplatná. Účastníkovi řízení tak bylo uloženo vydat bezdůvodné obohacení¹⁶.

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2024, č. j. 6 As 8/2023-57.

¹⁵ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2018, č. j. 33 Cdo 2178/2018 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006.

¹⁶ Dostupné na: https://finarbitr.cz/cs/reseni-sporu/sbirka-rozhodnuti.html?oblast_id=&podoblast_id=&institute_id=258&rok=&poradove_cislo=&klic_slova_id=&sbirka=true&submit.

[72.] K námitce, že správní orgán prvního stupně na účastníka řízení klade přísnější požadavky než na poskytovatele dlouhodobých úvěrů, bankovní rada uvádí, že i v případě dlouhodobých úvěrů je poskytovatel spotřebitelských úvěrů povinen řádně posoudit schopnost spotřebitele splácet sjednaný úvěr, přičemž lze oprávněně očekávat, že u dlouhodobějších úvěrů (zejména hypotečních) bude zkoumání úvěruschopnosti ještě podrobnější. U dlouhodobých úvěrů je kladen větší důraz na původ příjmů, když často je (nutno podotknout oprávněně) po poskytovateli spotřebitelských úvěrů požadováno, aby spotřebitel měl pracovní poměr na dobu neurčitou. V případě časově omezených příjmů v podobě zaměstnání na dobu určitou, zaměstnání prostřednictvím dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, nebo v případě, že je klient například ve zkušební době, není takovému spotřebiteli v drtivé většině případů úvěr poskytnut. Také příjem z podnikání je při poskytování dlouhodobých úvěrů podrobněji zkoumán, když žadatel o úvěr musí zpravidla předložit daňová priznání za několik zdaňovacích období. Z uvedených skutečností je zřejmé, že u dlouhodobých úvěrů je kladen větší důraz na trvalost příjmů a poskyvatelé spotřebitelských úvěrů se tak předpokladem budoucího trvání příjmu zabývají, respektive by se jím zabývat měli (a lze to od nich na základě povinnosti jednat s odbornou péčí vyžadovat). Nelze tak přisvědčit argumentu účastníka řízení, že správní orgán prvního stupně na výkon jeho činnosti uplatňuje přísnější pravidla a požadavky, než na poskytovatele dlouhodobých úvěrů. Tento svůj závěr účastník řízení nestaví ani na konkrétních závěrech z rozhodovací praxe správního orgánu prvního stupně, příp. konkrétních dohledových zkušeností.

[73.] Účastník řízení nesouhlasí se závěrem správního orgánu prvního stupně, že by měl zjišťovat a shromažďovat informace o příjmech, výdajích a závazcích tak, aby získal objektivní obraz o komplexní finanční situaci jednotlivého spotřebitele, přičemž tato povinnost dle účastníka řízení nemá ani vyplývat ze zákona a má být nepřiměřená vzhledem k výši jím poskytovaných úvěrů. Bankovní rada k této námitce uvádí, že povinnost zjišťovat a shromažďovat výše uvedené informace vyplývá ze zákonného požadavku, aby poskytovatel spotřebitelských úvěrů při posuzování úvěruschopnosti postupoval s odbornou péčí. Bankovní rada k tomu uvádí, že správní orgán prvního stupně při kontrole zjistil, že účastník řízení neověřuje výdaje spotřebitelů v zásadě vůbec, a to ani v případě, kdy má v klientské složce k dispozici výpis z účtu.

[74.] Účastníkem řízení namítaná nepřiměřenost požadavků ze strany správního orgánu prvního stupně na posouzení úvěruschopnosti spotřebitelů, kterým účastník řízení poskytl spotřebitelský úvěr, není opodstatněná. Jak k tomu uvedl Městský soud v Praze, „(...) smyslem přijetí zákona o spotřebitelském úvěru byla taková úprava, která mj. slouží k ochraně zájmů spotřebitelů při poskytování úvěrů. Proto jsou povinnosti v tomto zákoně stanovené i ve vztahu k poskytovateli úvěru, a to v tom smyslu, aby úvěry byly poskytovány pouze těm spotřebitelům, kteří jsou úvěruschopní. Proto tento zákon stanoví povinnosti, které mají zabránit takovým nežádoucím společenským jevům, kterými je např. dluhová past či ve větší míře rozšíření insolvence spotřebitelů. Proto je na žalobkyni zákonem kladena shora uvedená zákonná povinnost dostatečně odborně posoudit v každém případě poskytnutí úvěru úvěruschopnost spotřebitele. (...) Smyslem této povinnosti pro žalobkyni je zabránit poskytování úvěrů spotřebitelům, kteří nebudou moci úvěr splatit. Proto se žalobkyně, pokud se chce na tomto trhu pohybovat, podřídit této úpravě musí a musí tyto povinnosti dodržovat, a neomezovat následné hodnocení poskytnutých úvěrů pouze jejich splacením, neboť to se netýká řádného posouzení úvěruschopnosti, tedy činnosti žalobkyně před poskytnutím úvěru. Ačkoliv tak zákon nestanoví podrobnější podmínky, jak posuzovat úvěruschopnost, neznamená to, že by žalobkyně mohla na shora uvedenou povinnost rezignovat. (...) Žalobkyně musí posoudit celkovou úvěruschopnost spotřebitele, do níž podle názoru soudu mj. náleží i úvaha o jeho majetku a případném předlužení, k němuž poskytnutím úvěru může dojít (a v jednom případě se tak

v případě žalobkyně i stalo). Součástí takové úvahy tak musí být i posouzení závazků a jejich zániku před uzavřením smlouvy, neboť taková úvaha výrazně vykresluje úvěruschopnost spotřebitele.“¹⁷.

[75.] K nesouhlasu účastníka řízení s rozšiřováním zákonných povinností v oblasti ověřování výdajů, souvisejícímu s výtkou správního orgánu prvního stupně, že účastník řízení nezkoumá detailně výpisy z účtu, ze kterých vychází při zjišťování příjmů, bankovní rada uvádí, že si je vědoma skutečnosti, že výpis z účtu byl účastníkovi řízení ze strany spotřebitele předložen za účelem ověření příjmů a že žádné zákonné ustanovení po něm výslovně nežadá, aby konkrétně výpis z účtu vyžadoval. Správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí na uvedeném zjištění pouze poukázal na absurditu této situace, kdy již dokument účastník řízení k dispozici má, ale ani v tomto případě výdaje neověří. Povinností účastníka řízení je výdaje ověřit, a to vždy přiměřeně dané situaci. V zásadě je na něm, jaké informace a dokumenty bude za tímto účelem vyžadovat, podmínkou však je, aby si na jejich základě byl schopen udělat objektivní obrázek o konkrétní finanční situaci žadatele o úvěr.

[76.] K námitce, že se správní orgán prvního stupně nevypořádal s námitkami účastníka řízení v odst. 4.2.3 – 4.2.7. vyjádření k podkladům rozhodnutí, bankovní rada odkazuje na body 203 až 205 napadeného rozhodnutí. K povinnosti zjišťovat reálné příjmy a výdaje se pak správní orgán prvního stupně vyjádřil rovněž v bodě 144 napadeného rozhodnutí.

[77.] K námitce účastníka řízení týkající se požadavku správního orgánu prvního stupně na zkoumání jednotlivých položek výpisu z účtu ve dvou uvedených případech bankovní rada uvádí, že v případě zkoumaného vzorku 8 úvěrových případů (jedná se o produkt Razdva půjčka) bylo správním orgánem prvního stupně zjištěno, že v žádném případě nedošlo účastníkem řízení k řádnému ověření výdajů. V případě produktu Razdva půjčka účastník řízení podle vnitřních předpisů měl požadovat doložení výpisů z účtu. Na uvedených případech však bylo demonstrováno, že ačkoli měl účastník řízení výpisy z účtu k dispozici, přesto vycházel z částek deklarovaných spotřebiteli, případně částek, které pevně stanovil (bod 188 a násl. napadeného rozhodnutí). Účastník řízení je povinen posuzovat, zda je spotřebitel na základě porovnání příjmů a výdajů (a závazků) schopen splácet pravidelné splátky. Schopností spotřebitele splácet úvěr je třeba chápat jako situaci, kdy spotřebiteli za normálního chodu událostí zbyde po uhrazení výdajů dostatek finančních prostředků, aby bez omezení mohl splátku uhradit. Poskytovatel spotřebitelských úvěrů je tak povinen zohlednit i nepravidelné výdaje (stejně jako je v některých případech oprávněn zohlednit jednorázový příjem – např. dědictví, prodej nemovitosti apod.). Poskytovatel spotřebitelských úvěrů je v souladu s požadavkem na výkon činnosti s odbornou péčí povinen zohlednit jak stávající situaci spotřebitele, tak případné negativní scénáře budoucího vývoje.

[78.] Bankovní rada závěrem k námitce, že správní orgán prvního stupně na jedné straně nepřipustně rozšiřuje povinnosti dohlížených subjektů a na straně druhé, pokud jde o povinnosti České národní banky v licenčním řízení, naopak uplatňuje zužující výklad, s ohledem na výše uvedené má za to, že správní orgán prvního stupně jednal v souladu se všemi zásadami činnosti správních orgánů, a tedy v mezích zákona a způsobem, který zákon předvídá. Účastník řízení je napadeným rozhodnutím poškozen za jednání, kterým porušil své zákonné povinnosti.

V. K námitce nevypořádání se s námitkami účastníka řízení ve vyjádření k podkladům rozhodnutí

[79.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně se v napadeném rozhodnutí řádně nevypořádal se všemi námitkami, které účastník řízení vnesl v rámci vyjádření se k podkladům rozhodnutí, a některé z nich v napadeném rozhodnutí vůbec nezminil. To je patrné*

¹⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2023, č. j. 6 A 50/2022-90.

např. v části, která se zabývá posouzením příjmů a námitek uvedených v části bodů 165 až 170 napadeného rozhodnutí. Zde nejsou (ani ve stručnosti) uvedené některé námitky účastníka řízení (vznesené v odst. 4.1 vyjádření k podkladům rozhodnutí), které např. uvádějí (i) nepřípustnost extenzivního výkladu § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, když správní orgán prvního stupně dovozuje povinnost zjišťovat udržitelnost příjmu; (ii) že je extenzivní požadavek, aby měl poskytovatel úvěru 100% jistotu, že příjem bude stejný a dostačující po celou dobu trvání závazku ze spotřebitelského úvěru; (iii) že je pro poskytovatele úvěru nemožné zjistit, že příjem spotřebitele bude týž po celou dobu trvání úvěru; (iv) že správní orgán prvního stupně nepřipustně rozšiřuje k tíži účastníka řízení povinnost zjistit, zda výše splátky nepřevyšuje minimální životní náklady, včetně dalších základních potřeb, klienta a dále jeho schopnost celý úvěr skutečně splatit; a (v) že správní orgán prvního stupně uvedeným postupem překročil limit zákonnosti správního řízení a ústavnosti, pokud vymáhá povinnosti nestanovené právním předpisem.

[80.] Účastník řízení dále namítá, že v části, která se zabývá ověřováním výdajů, správní orgán prvního stupně shrnul čtyři strany námitek účastníka řízení (odst. 4.2.2 – 4.2.10 vyjádření k podkladům rozhodnutí) do 5 stručných bodů (body 198 až 202) v napadeném rozhodnutí a k některým se nevyjádřil vůbec (např. část 4.1.12 vyjádření k podkladům rozhodnutí).

[81.] Účastník řízení s odkazem na bod 111 napadeného rozhodnutí namítá, že v daném případě nelze akceptovat postup, kdy správní orgán prvního stupně vybral pouze „základní“ námitky (dle vlastního výběru, zestručněním často zkreslené). Dle účastníka řízení se správní orgán prvního stupně nevyjadřuje k jednotlivým částem námitek obsahujícím argumentaci účastníka řízení k nezákonnému postupu správního orgánu prvního stupně. Současně jsou dle něj závěry v napadeném rozhodnutí postaveny na interpretaci neurčitých právních pojmů a napadené rozhodnutí je samo o sobě detailní až nepřehledné, a proto u účastníka řízení neobstojí rezignace správního orgánu prvního stupně na vypořádání námitek s odkazem na přepjatý formalismus. Účastník řízení dále upozorňuje, že mezi vydáním příkazu a napadeným rozhodnutím uplynula doba téměř dvou let a vypořádání námitek účastníka řízení tak nemůže být považováno za ohrožení funkčnosti správního orgánu.

[82.] Účastník řízení také namítá, že správní orgán prvního stupně se odkazem na judikaturu v napadeném rozhodnutí nemůže zprostit povinnosti vypořádat se s námitkami účastníka řízení, a především s určitými argumentačními liniemi, které podstatu námitek vysvětlují. Účastník řízení má za to, že se jedná o projev vrchnostenského výkonu moci s ignorováním práv účastníka řízení. Nadto správní orgán prvního stupně námitky vypořádává pouze formalisticky, opakováním své původní argumentace, aniž by s námitkami polemizoval, respektive je vyvracel a uváděl, v čem jejich nesprávnost spočívá.

[83.] K námitce týkající se nevypořádání se s námitkami účastníka řízení ve vyjádření k podkladům rozhodnutí bankovní rada uvádí, že je nedůvodná.

[84.] Bankovní rada je toho názoru, že odůvodnění napadeného rozhodnutí dostatečným způsobem vysvětluje jednotlivé výroky napadeného rozhodnutí, přičemž má za to, že se s námitkami účastníka řízení správní orgán prvního stupně vypořádal dostatečným způsobem. Podle zásad plynoucích z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu nelze povinnost orgánů veřejné moci svá rozhodnutí řádně odůvodnit interpretovat jako požadavek na detailní odpověď na každou námitku.¹⁸ Naopak, není třeba se vyjadřovat ke každé ze vznesených námitek, pokud je proti nim postaven ucelený argumentační systém, na základě

¹⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2015, č. j. 1 As 22/2015-145.

kterého je odůvodněna správnost závěrů rozhodnutí¹⁹. Nadto podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu „Orgán veřejné moci na určitou námitku může reagovat i tak, že v odůvodnění svého rozhodnutí prezentuje od názoru žalobce odlišný názor, který přesvědčivě zdůvodní, čímž se s námitkami účastníka řízení - minimálně implicitně - vypořádá. Absence výslovné odpovědi na ten či onen argument žalobce v odůvodnění žalovaného rozhodnutí (či rozhodnutí soudu) tak bez dalšího nezpůsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Zejména u velmi obsáhlých podání by tento přístup vedl až k absurdním důsledkům a k porušení zásady efektivnosti a hospodárnosti řízení. Podstatné je, aby se správní orgán (či následně správní soud) vypořádal se všemi základními námitkami účastníka řízení“²⁰. Bankovní rada má dále za to, že ve světle citované judikatury je vypořádání námitek účastníka řízení třeba vnímat jako dostatečné, neboť závěry napadeného rozhodnutí byly dostatečným způsobem odůvodněny. Správní orgán prvního stupně tak vypořádal námitky účastníka řízení, čímž došlo k implicitnímu vypořádání taktéž dílčích argumentů. V kontextu ucelené právní argumentace správního orgánu prvního stupně v napadeném rozhodnutí pak nelze přisvědčit závěru, že některé z námitek účastníka řízení zůstaly nevypořádány. V této souvislosti je nutno podotknout, že účastník řízení v rámci vyjádření k podkladům rozhodnutí stejné námitky několikrát opakoval a různě formuloval, přičemž podstata vznesených námitek se velmi často opakovala. V tomto ohledu je tedy rozsah vyjádření účastníka řízení k podkladům rozhodnutí (a pouhé formální srovnání kolik stránek z vyjádření účastníka řízení shrnul správní orgán prvního stupně do kolika bodů) zcela irelevantní. Není vadou rozhodnutí, pokud si správní orgán zvolí vlastní uspořádání vznesených námitek (např. z důvodu přehlednosti a lepší orientace v textu), pokud k jejich vypořádání dojde, jako tomu je v případě napadeného rozhodnutí. Uvedený postup správního orgánu prvního stupně tak nelze označit za formalistický.

[85.] O výše popsaném svědčí i námitka účastníka řízení uvedená v rozkladu, kdy sice účastník řízení vypočítává několik „námitek“, se kterými se správní orgán prvního stupně opomenul vypořádat, při bližším posouzení lze ovšem zjistit, že se všechny dílčí námitky týkají rozsahu povinnosti zjišťovat příjmy spotřebitele. Správní orgán prvního stupně se námitkami týkajícími se posuzování příjmů spotřebitele zabýval v bodech 171 až 178 napadeného rozhodnutí, kde vysvětloval jak požadavek na povinnost vycházet při posuzování úvěruschopnosti z prokazatelných pravidelných příjmů žadatele a z pravděpodobnosti jejich udržitelnosti po dobu trvání úvěru, tak povinnost zohlednit faktory, které by mohly ovlivnit současnou a budoucí schopnost dlužníka splácet apod. V bodech 135 až 147 napadeného rozhodnutí se pak správní orgán prvního stupně zabýval související námitkou proporcionality a námitkou vymáhání povinností nestanovených zákonem.

[86.] K bodu 4.1.12 vyjádření k podkladům rozhodnutí bankovní rada uvádí, že se jedná o námitku účastníkem řízení formálně začleněnou v kapitole zkoumání udržitelnosti příjmu, nicméně obsahem jde o námitku legitimního očekávání, kdy účastník řízení opětovně poukazuje na skutečnost, že (v daném případě při akceptaci příjmů) postupoval podle vnitřního předpisu, který byl České národní bance předložen v rámci licenčního řízení. S touto námitkou se správní orgán prvního stupně vypořádal v bodech 120 až 127 napadeného rozhodnutí. Podle výše citované judikatury tak není nezbytné, aby se správní orgán zabýval dílčí námitkou jen z důvodu odlišné formulace, když je v podstatě základní námitka vypořádána argumentací správního orgánu.

¹⁹ Srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2015, č. j. 1 As 22/2015-145, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 1 As 17/2013-50, náleží Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 6. 2013, č. j. 1 Afs 44/2013-30.

²⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2015, č. j. 1 As 22/2015-145.

[87.] Bankovní rada po zhodnocení vyjádření účastníka řízení k podkladům rozhodnutí zdůrazňuje, že správní orgán prvního stupně vypořádal všechny základní námitky účastníka řízení, a to nikoli pouze formálně. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, z jakých důvodů správní orgán prvního stupně námitkám účastníka řízení nepřisvědčil.

[88.] Ve vztahu k námitce týkající se délky řízení o přestupku bankovní rada uvádí, že k zahájení správního řízení došlo dne 20. 1. 2022 vydáním příkazu, přičemž k vydání napadeného rozhodnutí došlo dne 8. 12. 2023. Tuto dobu nelze s přihlédnutím k povaze a rozsahu projednávané věci považovat za nepřiměřenou a zároveň nelze od délky řízení odvozovat požadavky na propracovanost odůvodnění napadeného rozhodnutí správním orgánem prvního stupně. Jen pro dokreslení situace bankovní rada uvádí, že v průběhu řízení sám účastník řízení žádal o prodloužení lhůt k jednotlivým úkonům, a to právě s odkazem na komplexnost věci. Správní orgán prvního stupně všem těmto žádostem účastníka řízení vyhověl.

VI. K námitce dalších pochybení správního orgánu prvního stupně

[89.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně postupoval svévolně a v rámci odůvodnění napadeného rozhodnutí používá nesprávné, vadné či zavádějící argumenty.*

[90.] K námitce týkající se dalších pochybení správního orgánu prvního stupně bankovní rada uvádí, že je nedůvodná.

VI.1 K předsudku, že spotřebitelé tendují k páčání trestného činu podvodu

[91.] *Účastník řízení odkazuje na body 144 a 205 napadeného rozhodnutí a namítá, že nelze akceptovat východisko správního orgánu prvního stupně pro dohlížené subjekty založené na předsudku, že spotřebitelé tendují k páčání trestného činu podvodu, když podhodnocují údaje o výdajích za účelem získání úvěru. Správní orgán prvního stupně pak neuvádí, proč účastník řízení nemůže své postupy nastavit s přihlédnutím k zásadám čestnosti jednání [např. § 6 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále „občanský zákoník“)²¹] a k předpokladu, že většina lidí jedná čestně právě proto, aby se vyhnula spáchání trestného činu.*

[92.] K námitce, že nelze akceptovat východisko správního orgánu prvního stupně pro dohlížené subjekty založené na předsudku, že spotřebitelé tendují k páčání trestného činu podvodu, když podhodnocují údaje o výdajích za účelem získání úvěru, bankovní rada sděluje, že na základě dohledových zjištění má za to, že k podhodnocování výdajů ze strany spotřebitelů dochází často. To de facto potvrzují i případy uvedené níže. Poskytovatelé spotřebitelského úvěru by toto měli proto vést v patrnosti a v případě, kdy k uvedenému jevu dojde v rámci jejich činnosti, přijmout přiměřená opatření za účelem minimalizace rizika, že bude úvěr poskytnut spotřebiteli, který nebude schopen úvěr splácet (v souladu s účelem zákona o spotřebitelském úvěru). V této souvislosti bankovní rada odkazuje též na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu²², které uvádí, že věřitelé právě pečlivým posuzováním schopnosti spotřebitelů splácet úvěry přispívají k naplnění účelu zákona o spotřebitelském úvěru, kterým je ochrana spotřebitelů před nezodpovědným zadlužováním, když tímto postupem eliminují možné tendence spotřebitelů zkruslovat své majetkové poměry ve snaze získat spotřebitelský úvěr.

[93.] K námitce, že správní orgán prvního stupně neuvádí, proč účastník řízení nemůže své postupy nastavit s přihlédnutím k zásadám čestnosti jednání a k jeho předpokladu, že většina lidí jedná čestně právě proto, aby se vyhnula spáchání trestného činu, bankovní rada odkazuje

²¹ „Každý má povinnost jednat v právním styku poctivě.“

²² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015, č. j. 1 As 30/2015-39.

na tabulku č. 7 napadeného rozhodnutí, kde jsou uvedeny částky výdajů (výše závazků) spotřebitelů ve výši dle NRKI a ve výši započítané účastníkem řízení v rámci posuzování úvěruschopnosti, a dále na tabulku č. 8, kde jsou uvedeny závazky ve výši započítané účastníkem řízení a závazky vyplývající z výpisů z bankovních účtů spotřebitelů. Z uvedeného je zřejmé, že v žádném z těchto případů nedošlo k započítání vyšší částky než částky deklarované spotřebitelem. Spotřebitelé v těchto případech podhodnocovali údaje o svých výdajích (závazcích). Rozdíl přitom činil i desítky tisíc korun. Tyto skutečnosti přitom musely být účastníkovi řízení známy a požadavek na řádné ověření výdajů je tedy legitimní, a to nikoli ve formě pouhé akceptace deklarovaných částek (příp. převzetí částek pevně stanovených účastníkem řízení). Uvedené pak odpovídá i na otázku účastníka řízení, proč při nastavení pravidel nemůže vycházet z presumpce čestnosti jednání dlužníků.

VI.2 K vyšším standardům kladeným na účastníka řízení

[94.] *Účastník řízení odkazuje na body 227 a 229 napadeného rozhodnutí a namítá, že správní orgán prvního stupně klade na jeho jednání vyšší standardy, než na orgány státní správy, když u účastníka řízení dovodil povinnost zohledňovat zájmy a práva spotřebitele a pominul obdobné povinnosti správních orgánů chránit oprávněné zájmy dotčených osob (§ 2 odst. 3 správního řádu), nevystavovat dotčené osoby zbytečným nákladům a co nejméně je zatěžovat (§ 6 odst. 2 správního řádu) a dále když pominul obecnou zásadu státní správy jako služby veřejnosti a nikoli výkon vrchnostenské moci (§ 4 odst. 1 správního řádu).*

[95.] *Ve vztahu k otázce vracení přeplatků účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně v rozporu se soukromoprávními zásadami dovodil, že soukromoprávní subjekt nesmí aplikovat pravidla ekonomické účelnosti aplikované orgány státní správy (finanční úřad), i když si je se svými klienty sjedná. Účastník řízení při zohlednění zásady vigilantius iura primárně neočekává přeplatky, a proto požaduje aktivní krok klienta, který musí přeplatky doložit, přičemž za spojenou administrativu účtuje účastník řízení přiměřený poplatek.*

[96.] *Účastník řízení považuje tuto část napadeného rozhodnutí za příklad dogmatického přístupu správního orgánu prvního stupně, který rezignuje na povinnost objektivního a přezkoumatelného zjištění a hodnocení skutkového stavu a který naopak vyvolává pocit svévolného výkonu dozorových a sankčních pravomocí za použití formalistického vypořádávání připomínek účastníka řízení.*

[97.] *Ve vztahu k vypořádání námítky k povinnosti zohledňovat práva a zájmy spotřebitelů bankovní rada nejprve odkazuje na body 227 až 231 napadeného rozhodnutí, kde se touto námítkou správní orgán prvního stupně dostatečně zabýval.*

[98.] *K námitce týkající se kladení vyšších standardů na jednání účastníka řízení než na orgány státní správy, když u účastníka řízení správní orgán prvního stupně dovodil povinnost zohledňovat zájmy a práva spotřebitele, bankovní rada uvádí, že srovnávání povinností stanovených zákonem o spotřebitelském úvěru poskytovateli spotřebitelského úvěru a povinností stanovených správním řádem orgánům státní správy je nepřipadné. Spotřebitel je v jednání s poskytovatelem spotřebitelského úvěru jakožto podnikatelem v nerovném postavení a ustanovení § 76 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru²³ vedle jiných slouží k jeho ochraně. Na smluvní ujednání je tak třeba nahlížet touto optikou. Je proto namístě, že správní orgán prvního stupně po účastníkovi řízení požadoval zohledňovat práva a zájmy spotřebitele. V této souvislosti pak bankovní rada zdůrazňuje, že účastníkem řízení odkazované jednání finančního úřadu, který je veřejnoprávní institucí a který postupuje podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále „daňový řád“), stanovícího postup pro vracení přeplatků na osobním daňovém účtu, nelze ztotožňovat s jednáním účastníka řízení, jakožto*

²³ „Poskytovatel a zprostředkovatel jedná čestně, transparentně a zohledňuje práva a zájmy spotřebitele.“

soukromoprávního subjektu. S tím souvisí i odkaz účastníka řízení na základní zásady činnosti správních orgánů. Finanční úřad v takovém případě postupuje podle právních předpisů, a tedy odkazované zásady jsou naplněny, které naopak (zcela logicky) nelze uplatnit na činnost účastníka řízení²⁴.

[99.] K námitce, že účastník řízení si pravidla ekonomické účelnosti se svými klienty sjednal smluvně a že při zohlednění zásady *vigilantibus iura* primárně neočekává přeplatky, a proto požaduje aktivní krok klienta, který musí přeplatky doložit, přičemž za spojenou administrativu účtuje přiměřený poplatek, bankovní rada dodává, že účastník řízení stanoví kumulativně podmínky pro vrácení přeplatku popsané v napadeném rozhodnutí, a spotřebitele o vzniku přeplatku ani neinformuje, přičemž v případě jeho žádosti o vrácení přeplatku ještě požaduje prokázání uhrazení prostředků odpovídajících přeplatku. Podle bankovní rady je v daném případě nezbytné posoudit legitimnost požadavku spotřebitele (na vrácení přeplatku, který je bezdůvodným obohacením na straně účastníka řízení) a legitimnost nastavení kritérií a podmínek ze strany účastníka řízení. Bankovní rada má za to, že je třeba v této situaci upřednostnit ochranu spotřebitele, neboť v případě přeplatku jde o bezdůvodné obohacení účastníka řízení, která má dle zákona být vráceno. Nadto administrativní zátěž účastníka řízení je v tomto ohledu minimální (pouhé přeposlání platby na účet spotřebitele). Z dokazování správního orgánu prvního stupně přitom vyplynulo, že vznik přeplatku není ničím výjimečným, když v rozhodném období se jednalo o 956 smluv (bod 220 napadeného rozhodnutí). Stanovený postup účastník řízení přitom aplikuje i v případě, kdy došlo ze strany účastníka řízení k nesprávnému vyčíslení předčasného splacení.

[100.] Pokud se jedná o argument ekonomické účelnosti, bankovní rada dodává, že ke vzniku bezdůvodného obohacení dochází na základě plnění bez právního důvodu (popř. důvodu, který odpadl) a je třeba vrátit vše, co bylo takto nabyto (§ 2991 občanského zákoníku.). Legitimním nárokem může v tomto případě být uhrazení vynaložených nákladů na vrácení přeplatku, které ale reálně budou dosahovat maximálně několika desítek korun, když se bude jednat např. o poplatek za příchozí/odchozí platbu. Účastník řízení ovšem nejenže vůbec nevracel přeplatky nižší než 150 Kč, ale také stanovil paušální částku nákladů ve výši 100 Kč, kterou vždy v případě vrácení přeplatku uplatňoval. Takový postup je zcela zjevně v rozporu se zákonným nárokem spotřebitele na vrácení bezdůvodného obohacení v případě přeplacení úvěru.

[101.] Závěrem tak bankovní rada nepovažuje napadené rozhodnutí za příklad dogmatického přístupu správního orgánu prvního stupně, který rezignuje na povinnost objektivního a přezkoumatelného zjištění a hodnocení skutkového stavu, a v postupu správního orgánu prvního stupně v žádném případě nespatřuje svévolný výkon dozorových a sankčních pravomocí.

VI.3 K hodnocení subsidiarity ohrožovacích přestupků k přestupkům poruchovým

[102.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně dlouhodobě neřeší otázku subsidiarity ohrožovacích přestupků k přestupkům poruchovým. Správní orgán prvního stupně v posuzovaném případě trestá jak údajný následek přestupku v podobě nesprávně nastavených procesů [výrok A. i) napadeného rozhodnutí], tak i následek v podobě uplatnění těchto předpisů [výrok A. ii) napadeného rozhodnutí], přičemž je patrné, že u druhého přestupku se jedná o následky stejného jednání, tj. nastavení pravidel. Je patrné, že oba přestupky chrání shodné zájmy.*

²⁴ K tomu pro upřesnění bankovní rada uvádí, že podle § 262 daňového řádu se při správě daní správní řád nepoužije a základní zásady správy daní jsou upraveny v § 5 až 9 daňového řádu.

[103.] Účastník řízení považuje přestupek podle § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru (porušení povinnosti podle § 15 zákona o spotřebitelském úvěru) za přestupek ohrožovací, a přestupek podle § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru (porušení povinnosti podle § 86 zákona o spotřebitelském úvěru) za přestupek poruchový. Pokud má ke spáchání obou přestupků dojít v důsledku chybně nastavených pravidel, musí být oba přestupky v poměru subsidiarity, což vylučuje jejich jednočinný souběh. V této souvislosti odkazuje účastník řízení na rozhodnutí Nejvyššího soudu v trestních věcech²⁵, která se touto zásadou zabývají, a na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu²⁶, podle kterého je tuto zásadu třeba aplikovat i při správním trestání.

[104.] Účastník řízení považuje napadené rozhodnutí ve výroku A. i) za nezákonné, když správní orgán prvního stupně poruchový přestupek vyhodnotil jako závažnější a obecně konstatoval jeho systémovost, neaplikoval zásadu subsidiarity a nesprávně hodnotil skutkový stav jako souběh, což označil i za přitěžující okolnost. Pochybení v nastavení procesu je tak trestáno třikrát. Jednou jako samostatný ohrožovací přestupek, podruhé jako samostatný poruchový přestupek a potřetí v rámci absorpční zásady jako přitěžující okolnost.

[105.] Z tohoto důvodu účastník řízení namítá nepřiměřenost uložené pokuty, a to v souvislosti se skutečností, že o procesu vyhodnocování úvěruschopnosti byla Česká národní banka vyrozuměna v rámci licenčního řízení.

[106.] Bankovní rada nejprve uvádí, že účastník řízení byl postižen za spáchání přestupku podle § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru, kterého se nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru dopustí tím, že nesplní některý z požadavků na výkon činnosti podle § 15 zákona o spotřebitelském úvěru. Tento přestupek považuje bankovní rada za ohrožovací. Účastník řízení byl dále postižen za spáchání přestupku podle § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru, kterého se ten, kdo je oprávněn poskytovat spotřebitelský úvěr, dopustí tím, že poskytne spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Tento přestupek považuje bankovní rada za poruchový. K rozlišování ohrožovacích a poruchových přestupků bankovní rada odkazuje na odbornou literaturu, podle které „Zákonem chráněný zájem může být přestupkem porušen (tzv. poruchový přestupek, který znamená již přímý zásah objektu přestupku) nebo ohrožen (tzv. ohrožovací přestupek, který znamená vyvolání stavu, který představuje pro objekt přestupku hrozbu jeho poruchy neboli stav nebezpečí).“²⁷.

[107.] K námitce, že správní orgán prvního stupně dlouhodobě neřeší otázku subsidiarity ohrožovacích přestupků k přestupkům poruchovým, bankovní rada sděluje, že tomu tak není.

[108.] K námitce, že správní orgán prvního stupně v posuzovaném případě trestá jak následek přestupku v podobě nesprávně nastavených postupů a pravidel, tak i následek v podobě jejich uplatnění, přičemž má být patrné, že u druhého přestupku se jedná o následky stejného jednání, tj. nastavení postupů a pravidel, bankovní rada uvádí, že ze samotného znění dotčených zákonných ustanovení je zjevné, že jde o různé povinnosti poskytovatele spotřebitelského úvěru s různými následky. Pokud poskytovatel nejedná v souladu s § 15 zákona o spotřebitelském úvěru, tedy nemá zavedeny vhodné postupy a pravidla, příp. tyto neudržuje, bez dalšího to neznamená, že jedná také v rozporu s § 86 zákona o spotřebitelském úvěru, neboť i v případě absence postupů a pravidel může být v konkrétním případě řádně posouzena úvěruschopnost spotřebitele (za předpokladu odchýlení se od vnitřních nesprávných či neúplných postupů

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 150/2010 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 984/2006.

²⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2014, č. j. 7 As 44/2014-79.

²⁷ Jemelka, L., Vetešník, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 313.

a pravidel). Uvedené platí i naopak, neboť pokud poskytovatel v konkrétním případě neposoudil řádně úvěruschopnost spotřebitele, neznamená to, že bez dalšího dochází rovněž k porušení § 15 zákona o spotřebitelském úvěru, když postupy a pravidla mohou být zavedena a udržována, ale poskytovatel se od nich odchýlil. Není tak pravdou, že ke spáchání obou přestupků dojde v důsledku chybně nastavených postupů a pravidel, jak se mylně domnívá účastník řízení. Tyto přestupky proto nejsou v poměru subsidiarity.

[109.] K námitce, že oba přestupky chrání shodné zájmy, bankovní rada uvádí, že druhovým objektem je v případě obou přestupků zájem na řádném posouzení úvěruschopnosti, jakož i ochrana spotřebitele před nezodpovědným poskytnutím úvěru, které by mohlo vést ke značným negativním ekonomickým a společenským dopadům (bod 240 napadeného rozhodnutí). Individuálním objektem přestupku spočívajícího v nesplnění požadavků na výkon činnosti podle § 15 zákona o spotřebitelském úvěru je nicméně zavedení a udržování takových postupů a pravidel, která jsou vhodná z hlediska řádného poskytování úvěru. Předmětné zákonné ustanovení tedy míří na povinnosti v oblasti prevence, neboť již samotná skutečnost, že subjekt nespĺňuje požadavek na zavedení a udržování pravidel a postupů při posuzování úvěruschopnosti, je sama o sobě dostačující k tomu, aby byly naplněny znaky skutkové podstaty předmětného přestupku. Naopak individuálním objektem přestupku spočívajícím v poskytnutí spotřebitelského úvěru v rozporu s § 86 zákona o spotřebitelském úvěru je již konkrétní veřejný zájem na individualizovaném posuzování úvěruschopnosti, tedy posuzování úvěruschopnosti ve vztahu ke konkrétnímu spotřebiteli. K rozlišování objektu přestupku bankovní rada odkazuje na odbornou literaturu, podle které je objektem přestupku zákonem chráněný zájem společnosti, který je jednáním pachatele přestupku ohrožen nebo porušen a který se rozlišuje na objekt obecný, druhový a individuální, přičemž druhovým objektem je objekt společný skupinám přestupků v určité oblasti a individuálním objektem je objekt u konkrétní skutkové podstaty spočívající v konkrétním zájmu společnosti²⁸.

[110.] K námitce, že je vyloučen jednočinný souběh přestupků podle § 148 odst. 1 písm. b) a § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru, bankovní rada uvádí, že účastník řízení je napadeným rozhodnutím postihován za protiprávní jednání, kdy se dopustil více skutků, kterými naplnil skutkovou podstatu více přestupků – jedná se o vícečinný nestejnorodý souběh (bod 247 napadeného rozhodnutí). Prvním skutkem účastník řízení porušil povinnost podle § 15 zákona o spotřebitelském úvěru zavést a udržovat postupy a pravidla, která jsou vhodná z hlediska řádného poskytování spotřebitelského úvěru, a druhým skutkem porušil povinnost podle § 86 zákona o spotřebitelském úvěru před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru posoudit řádně úvěruschopnost spotřebitele. Třetím skutkem pak došlo k porušení povinnosti zohledňovat práva a zájmy spotřebitele podle § 76 zákona o spotřebitelském úvěru. Ve světle výše uvedené argumentace je tedy třeba odlišovat jednání, kdy účastník řízení v obecné rovině nezavedl a neudržoval pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti, a jeho jednání, kdy v konkrétních případech neposoudil úvěruschopnost konkrétních spotřebitelů.

[111.] Bankovní rada dodává, že účastníkem řízení odkazovaná soudní rozhodnutí shodně vylučují jednočinný souběh poruchových a ohrožovacích přestupků (trestných činů) v případech, kdy skutek sice formálně vykazuje znaky dvou nebo více přestupků (trestných činů), ale tyto přestupky (trestné činy) jsou navzájem v poměru speciality nebo subsidiarity. Bankovní rada nepolemizuje se závěry plynoucími z odkazovaných soudních rozhodnutí, ani nezpochybňuje existenci zásady subsidiarity, resp. speciality, jakož i možnosti její aplikace v řízení o přestupku. Účastník řízení ovšem tuto zásadu nesprávně aplikuje a dezinterpretuje zákonné povinnosti, které byly jeho jednáním porušeny. Bankovní rada dodává, že závěry

²⁸ Jemelka, L., Vetešník, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 49.

odkazovaných soudních rozhodnutí nejsou v daném případě aplikovatelné, neboť zde není dán vztah subsidiarity mezi přestupkem spočívajícím v nesplnění požadavků na výkon činnosti podle § 15 zákona o spotřebitelském úvěru [přestupek podle § 148 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru] a přestupkem spočívajícím v poskytnutí spotřebitelského úvěru v rozporu s § 86 zákona o spotřebitelském úvěru [přestupek podle § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru], jak tvrdí účastník řízení.

[112.] Z účastníkem řízení odkazovaného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu vyplývá, že poměr subsidiarity je dán tam, kde skutková podstata poruchového deliktu obsahuje všechny znaky ohrožovacího deliktu a navíc ještě znak účinku. V posuzovaném případě každé z ustanovení, za jejichž porušení je účastník řízení trestán, míří na jiné povinnosti poskytovatele spotřebitelských úvěrů. Každý z přestupků má tedy odlišnou objektivní stránku přestupku (nesplnění požadavků na výkon činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů ve vztahu k nikoli řádnému posouzení úvěruschopnosti před poskytnutím spotřebitelského úvěru) a každý přestupek se liší v individuálním objektu, jak bankovní rada uvedla výše. Vzhledem k tomu nelze v daném případě aplikovat princip subsidiarity a závěry účastníka řízení tak nejsou správné. Pro úplnost bankovní rada dodává, že k naplnění skutkové podstaty obou uvedených přestupků dochází bez ohledu na skutečnost, zda v konkrétním případě dojde příslušným jednáním ke vzniku škody na majetku zákazníků či nikoli, neboť škodlivý následek netvoří znak skutkové podstaty těchto přestupků, proto ani správní orgán prvního stupně vznik škody nezjišťoval a neprokazoval. Bankovní rada proto konstatuje, že výrok A. i) napadeného rozhodnutí za nezákonný nepovažuje.

[113.] K námitce týkající se posuzování přitěžujících okolností bankovní rada odkazuje na ustanovení § 37 ve spojení s ustanovením § 40 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Na základě uvedených ustanovení správní orgán prvního stupně při určení druhu správního trestu a jeho výměry přihlédne mimo jiné k přitěžujícím okolnostem. Jako přitěžující okolnost pak v demonstrativním výčtu zákon výslovně uvádí situaci, kdy pachatel spáchal více přestupků. S ohledem na skutečnost, že v daném případě tato skutečnost není obligatorním znakem skutkové podstaty žádného z přestupků, nelze připustit porušení zákazu dvojího přičítání, jak naznačuje účastník řízení.

[114.] K námitce nepřiměřené výše pokuty bankovní rada uvádí, že ji za nepřiměřeně vysokou ve vztahu ke zjištěným pochybením účastníka řízení nepovažuje. Správní orgán prvního stupně se v bodech 235 až 252 napadeného rozhodnutí dostatečně vypořádal s jednotlivými hledisky, která jsou významná pro určení druhu a výměry správního trestu, a srozumitelným způsobem zde předkládá úvahy, které ho ke stanovení uložené pokuty vedly. Maximální výše pokuty, kterou správní orgán prvního stupně mohl v tomto případě uložit je 20 000 000 Kč. Pokud správní orgán prvního stupně uložil účastníkovi řízení pokutu ve výši 4 000 000 Kč, jedná se o pokutu při spodní hranici zákonného rozpětí (dosahuje 1/5 horní hranice možné výměry pokuty). Tato výše je podle bankovní rady zcela adekvátní zjištěným porušením a odpovídá požadavku na vysokou míru profesionality subjektů vykonávajících činnost nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Nižší výše pokuty by neměla dostatečný represivní a generálně preventivní účinek. Tato pokuta rovněž odráží ustálenou praxi správního orgánu prvního stupně v obdobných případech. Bankovní rada má tedy za to, že uložená výše pokuty je v daném případě zcela přiměřená a v napadeném rozhodnutí je její výše přezkoumatelným způsobem zdůvodněna. Správní orgán prvního stupně vzal v potaz rovněž majetkové poměry účastníka řízení a povahu jeho činnosti (bod 250 napadeného rozhodnutí). V této souvislosti je také třeba zdůraznit, že účastník řízení má významné postavení na trhu spotřebitelských úvěrů vzhledem k objemu poskytnutých úvěrů.

[115.] Na základě výše uvedeného má bankovní rada za to, že správní orgán prvního stupně postupoval v souladu s právními předpisy. Bankovní rada proto rozhodla tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí se v souladu s ustanovením § 152 odst. 5 ve spojení s § 91 odst. 1 správního řádu nelze dále odvolat.

otisk úředního razítka

doc. Ing. Eva Zamrazilová, CSc.
viceguvernérka
podepsáno elektronicky

Ing. Karina Kubelková, Ph.D., MBA
členka bankovní rady
podepsáno elektronicky